

ROMANIA LITERARA

APARE
O-DATĂ PE LUNA

DIRECTORI:

Al. Macedonski și B. Florescu

APARE
O-DATĂ PE LUNA

STUDII LITERARE

V

Despre formele frazei franceze

Am arătat în studii precedente că limbele moderne sunt analitice. E de observat că acest spirit analytic al limbelor moderne nu este particular secolului nostru.

Fraza cea mare și maiestoașă a lui Bossuet nu se aseamănă cu perioada latină. Forma numai, le e comună, dar ordinea gândurilor nu e tot aceeași, căci în Bossuet ca în orî-care modern, gândurile sunt nu grupate ci deduse. Limba greacă, în formă, seamănă din contra cu a noastră prin uzul prepozițiilor și mai ales prin uzul articolului de care Greci se serveau ca și noi de al nostru. Dar ei se serveau de articol spre a grupa ideile, noi spre a le analiza. Limba latină, muma limbilor moderne, nu s'a mulțumit tot-d'auna cu perioada cicero-niană. Deja August simțea necesitatea de a deschide limbii căi noi. Sueton ne spune că el silea mai presus de tot să-și exprime clar și limpede gândirea. Pentru a-și ajunge scopul, el se servea mult de propozițiuni și de conjuncțiuni, a căror supresțiuni favorabile grației, putea da frazei oare-și care necertitudine în înțeles. Accastă reformă era necesară, căci marea perioadă, foarte bună pentru poezie și cloacă, nu prinde indetul celei mai mici nuanțe ale gândului, și prin urmare, este nesuficientă în multe subiecte și mai ales în filosofie, aduse o

revoluțiune naturală : fraza fu zdrobită, și dacă perioada nu este esclusă din stilul lui Tacit și din al lui Plinu, ea nu mai este regula absolută a stilului. De acest stil îmbucățit se servise și Seneca, care primul îl făcu să fie admirat de Romani. În curând veniră pentru Roma timpurile bătrâneții; autori creștini deteră încă oare care lustru literaturii murinde, apoi totul se prăpădi în abisul Barbariei. Când din chaosul Europei începu a eși o ordine nouă, când popoare noi, limbi noi se formară, oameni se puseră iar a scri : poeți cântară ; cavaleri cântară sau narară isbânzele lor. Istoricii fură primii prozatori și adevărată limbă și literatura franceză începu cu Villehardouin, Froissard, Joinville și Commines. Vedem mai ales în cel d'ânteu dorința de a-și conduce fraza într'un mod larg, și neputința de a isbuti. Stilul lui Froissard ne incântă prin inlesnirea lui dar dacă el nu se pierde în perioade imense, nu se poate totu-și zice că fraza lui este orî largă, orî scurt tăiată, căci leagă prin *et* propozițiuni de tot independente una de alta. Limba ne apare mai formată în Commines, dar cu toate că Francia mai produce încă pe Rabelais, pe Amyot, pe Montaigne limba nu-și ia forma nouă eea definitivă de cât sub Richelieu, și Ludovic al XIV. Fraza e tot în genul lui Froissard : ea reîncepe când pare a se termina, și cu această frază franceză a secolului al XVI-lea, are asemănare prin formă fraza cronicarilor nostri.

Lucrările lui Vaugelas, scrierile lui Voiture și Balzac, trudele Academiei, înrurirea *prețioselor* a fixat limba franceză ; studiul limbii latine și mai ales acea idee de a atinge mărirea, de *faire grand*, pe care o aveau natural oameni din acel timp, făcură ca perioada latină să fie transportată în limba franceză. Stilul lui Rochefoucauld este compus de fraze mici și pline de vivacitate ; dar la Rochefoucauld este o excepțiune în secolul lui Ludovic al XIV-lea, Acest principiu era amoros de nobleță și de maiestate. Influența sa dete aceste două caractere literaturii timpul său. Dacă Bourdaloue posedă o simplitate severă, Bossuet intrunește în fraza sa toate caracterele unei elocinți mari, plină de lărie și de maiestate. Această mare perioadă ce admirăm în Predicile și în Necroloagele sale,

care ne încântă în Scrisorile Provinciale, avea nevoie pentru a fi susținută de gânduri pline de mărire și de tărie : dacă era întrebuințată în afacerile zilnice, devenea rece și incurcată. Citiți unele corespondențe ale timpului, și veți observa cu surprindere că forma, ascunde, întunecă fondul, adică ideia, în loc de a o lumina. D-a de Sévigné este aproape singura care știu tot așa de bine sau se servească de perioadă, sau să o lase la o parte, și să fie tot atât de admirată când stilul ei ne arată în fraze ușoare numai grațiile spiritului său, ca și când se înalță, ca în unele scrisori rămase celebre, la perioade prin care ne expun gândiri tari și sublime.

În curând nobleța stilului s-a făcut prețioasă, și Fontenelle fu considerat ca un magistru. Dar pe timpul său o revoluțiune mai mare se făcu. Voltaire apărură : spiritul lui, vioiu și concis, n'avea ce face cu haina cea largă și maiestooasă a lui Bossuet care îl împiedica în repedele lui mers. El o sfășia. Această revoluțiune era necesară. Perioada nu mai era de cât un vesmânt sub care nu mai era musculaura unui corp. Grija de a dispune bine vorbele conducea cu încetul la neglijarea gândirei. Idei noi apărură cu Voltaire. Acestor idei le trebuia un nou limbajiu. Voltaire zdrobi fraza, revenind cu mai multă vivacitate la fraza lui La Rochefocauld.

Stilul lui Jean-Jaques are un caracter mai sever ; dar el nu revine la perioada cea mare. Voltaire sacrifică une ori prea mult spiritului, și pentru aceasta, fraza sa pare a sări, cea ce nici odată nu face Rousseau. În timpul revoluțiunii, Mirabeau știu une ori să regăsească fraza oratorică a lui Cicerone, dar discursurile sale n'au fost mai apoi lucrute de densul, și pentru aceasta se regăsește în ele neglijențele de care nu se poate feri cine-va când improvisează. În zilele noastre unii scriitori au știut să urmeze consiliul lui André Chénier : *»Sur des penses nouveaux faisons des vers antiques,»* se exprime ideile moderne în fraze ca ale lui Voltaire sau ale lui Rousseau. Alții din contra, au afectat de a disprețui vechia formă a stilului : au vrut a fi colorisți în literatură, uitând că cultul unic al colorării duce la moartea gândirei ; sau au pretins, ca Theophile Gautier, să facă și mai clară fraza atât de clară a limbii franceză, în-

cărcând-o prin apozitii și bizare legături de vorbe: a enumăra toate abuzurile unor autori ar fi fastidios; e de notat numai că nici Balzac nu are un stil simplu. Din toate aceste abuzuri a știt stilu atât de îmbucățit, atât de bizar, care nu se gândește de cât a umi și care pare a danța pe vârful unui ac. Celebra revoluțiune literară săvârșită acum o jumătate de secol, a dat tot ce ce putea da: a dat impulsione literilor, a zdrobit forma clasică, care se sleise, a proclamat caprițul imaginațiunii absolut în literatură, dar în ațară de marele magistru, în afară de alți doi, trei între care Michelet, care au ajuns să suprimie chiar verbul, și să facă să conștie propozițiunea într'o simplă antiteză, cine știe oare să mânuiască acest stil îmbucățit, mai greu de cât ori oare altul? Talente sunt în Francia, dar ele au revenit cu încetul, părăsind stilul lui Hugo, la adevărata frază franceză a lui Rousseau și a lui Voltaire, de și sunt mulți încă din școala lui Gautier, Acela-și studii ce am făcut pe scurt pentru proza franceză, 'l vom face în curând pentru proza română, dar mai pe larg.

B Florescu.

PE DRUM DE POSTA

În careta înhamată cu două-spre-zece cai de poștă, mânăta de trei surugii, pe capră cu un soldat, se afla o doamnă a cărei frumusețe era încă strălucitoare cu toate că împlinise saă că îplinea trei-zeci și cinci ani, și un tână, aproape un copil, făptură delicată ce trecea pragul celor cinci-spre-zece ani ai săi cu o sănătate șovăitoare.

Doamna,—muma aceluș produs bolnăvicios a căruș nervozitate era ecstremă, ênse ce era înzestrat cu simțire și cu inteligență superioară vârstei sale, antiteză bizară în care germenii răului și binelui se ciocneau cu desfășurări de pături egale,—scotea de la un moment la altul patratul de hârtie cocoloșită pe care se află lipite benți orizontale cu litere de tipar stampate

în albastru,—depeşa primită chiar în acea zi de la o rudă a soţului ei, a cărei boală se făcuse gravă, mortală poate :

»Pleacă şi nu mai aştepta« zisese din depărtare gândul şi condeiful celui care chibzuise telegrama, »pleacă şi nu mai aştepta« transmisese fulgerarea electrică ce sguđuie sîrma întinsă între Bucureşti şi Craiova.

Aceste cuvinte, teribile în laconismul şi în albăstrimea lor, răsăreau de pe fundul alb al imprimatului telegrafo-poştal şi treceau pe dinaintea vederii soţiei-mume pentru a două-zece-oare. Şi pentru a două-zece-oare, literile fatale îi umpleau ochii cu schinteieri roşii printre cari, marşa ţerei tipărită în negru, punea doliul ei. În acelaş timp, dintre fie-care cuvânt, famfare funebre se ridicau, un duc, pompuos şi nălucitor, de aurărie pe supt zăbranieul ce îl invelia, apărea ieşind de la Sărindaru, mii de soldaţi, oştirea toată, îl urma, puşti, aplacate spre pământ, săbii trase, muzice,— în capul, în mijlocul, în coada cortegiului..., spaliere de soldaţi, soldaţi înainte, soldaţi înapoi, trăsură. Domnească, miniştri şi ambasadori, încărcăţi de decoraţii, pe jos sau în trăsuri,—tunuri, steguri, popor, lume din lume. Ce ? Se fie cu putinţă ? Soţul ei, omul cu care a trăit două-zeci ani, cu care a împărţit bune şi rele, să fi murit în adevăr ? Ce ? Ea n'are să'l revadă de cât supt formă de cadavru, cu chipul desfigurat, cu pete vinete şi roşii pe dînsul, cu părul capului şi cu al mustăţilor căzut, ultime indicii ale hoalei pe care a bănuit-o din momentul priinirii acelei vesti fatale şi de care acum, de ce cugetă mai mult, pare sigură ? Ce ?... Ce ?... Şi toată viaţa ei, copilăria, visele şi iluziunile ei de fată unică la părinţi bogaţi, logodna ei, el,—alesul,—frumos, tîner, cu talie de fată în fracul de praporgic, rochia ei de mireasă, rochie de păpuşă, atît era de mică la paî-spre-zece ani, se înălţau încet din adâncimile trecutului, se oglindeau cu vioiciune pe geamurile aburite ale caretei în mijlocul inserării noroase ale unei zile de pe sfârşitul lui Septemvrie. Venea în urmă toată lăntuirea de lupte, de speranţe, de decepţiuni. Cariera lui, cucerită grad cu grad, strămutările militareşti dintr'un colţ al ţerei la cel-l-alt, revolta companiei de lă Ocenele-mari, ea, azvêrlindu-se desplătită între cei cari îl înconjuraseră, a-

coperindu-l cu corpul, ocrotindu-l cu inima, scăpându-l cu eroismul, soție care strigă soldaților răsvrațiți: »trageți« și dinaintea căreia, frunțile se apleacă, ghenuchi se incovoaic, puștile scapă din mâini! Pasiunea cu care dânsul o iubea, slăbiciunile lui de voluptuos ce-l făceau să 'i dea rivale, desnădejdea ei, violențele și certurile, căințele și împăciunile! Ce? Ce? Și acest om, pe care 'l iubise cu calitățile și cu defectele lui, pentru care se devotase două-zeci ani, pentru care fusese geniul cel bun, steaua cea luminoasă, pe care 'l petrecuse pene la »culme« ca tovarășă credincioasă; acest om să fi murit, de acest om să se despartă ea înainte de timp? Și inserarca ce se lăsa peste natură pătrundea în inimă ei, lăcrămile o podideau, se potopeau de-a lungul obrazilor cu șiroaie brăsdătoare, cădeau cu picături largi pe hârtia ce ținea în mână, iar careta, străbătea câmpiile ca un vârtej, fugea, alerga, sbura pe drumuri aproape ne-umbrate, se strecura printre hopuri, printre răsturnisuri, trecea pârăiele și riurile, cobora văile sau urca dealurile, din aciași fugă, din același sbor. Soldatul de pe capră, cucăia, sa apleca moțaitor în dreapta, în stânga, visa cu mâna pe pușcă la Tițe pe care o răsbise toemai în ziua plecării, surugi, desculți, călări pe deșclate, cu ismene de pânză ce li se ridicau de-asupra pulpelor arămii, bănănăia din picioare de jos în sus și de sus în jos, isbeau roibi cu călcăiele, înjurau de »ceara măsei«, hăiau, mânau, scui-pau, clopotele bălângăneau, câte-o miță de cal ridica coada, bălega drumul alburiu, sfircul biciului îl plesnea și singură sbirlirea părului trăda sbircitura pielii, arsura durerii.

Dar cu cât se înopta, vârtejul mersului în loc să se domolească se ducea mai repede; se ajungea la jumătățile de poștă pe ne-resuflete, se asvîrlea la oiștie alți cai ce așteptau din poruncă de la București cu hamurile pe ei, apoi, cu felinarele aprinse căci noaptea înainta și întunericul ce se așternea peste deal și peste vale se făcea besnă, cu cai proaspeți între picioare ce băgau pe dracu 'n ei, troscăielile bicelor isbucneau din noț, hăirile reincepeau, spărgeau atmosfera posomorită a nopții cu sălbăticia lor cutremurătoare ori se prelungeau cu sfășieri dureroase și cu duioșii nespuse, roțile sfirăiau, careta scotea gemete

din toate încheieturile ei, se apleca peste roți, îndeplinea salturi mortale, părea corabia primejduită pe care fie-ce val e gata s'o înghită și ce se ridică de-asupra fie-căruia !.

Înăuntru, copilul, văzând că mumă-sa ațipește cu o parte a obrazului infundată în matasea căptușelei, își lipea fruntea de geam, se uita în întunericul năbușitor brăsdat lângă portița de fulgerările galbene și roșii ale unuia dintre felinare, se încerca se ghicească priveliștele, unde era vale credea că e deal, i se părea că vede ape mari ;... ênse trăsura se apropia de locuri păduroase, grupe de copaci defilaă ca niște năluce negre, povești de hoți îi umpleau mintea..., cel mai mic pom, stuful cel mai neînsemnat, i se oglindea în priviri cu proporțiuni gigantice, crecile noduroase deveneau puști, trunchiurile luaă forme hotărîte, se făceau oameni, haiduci lași în spete cu căciulile pe sprâncene, cu ochi schinteietori...

Câte-o șuerătură de surugiă, scurtă sau ascuțită, urmată de vorbe îngânate de-a 'n călare, îl întăreau și mai mult în credința că nu se înșeală, că acele șuerături sunt semnale, că n'aveau să mai scape din acea noapte... Ingrozit, dânsul se trăgea atunci de la geam, se ghiemuia în colțul său cu urechile vijeietoare, cu ochi dilatați de întunericul pe care ar fi vrut să'l pătrunză, contractări nervoase îl scuturaă și voind să se facă viteaz, să se amăgească singur, se înfășură în șalul mumei sale, șal scoțian cu dungă albastre pe fund roșu, punând fioare și scuturări pe scama unui frig închipuit.

Cu toate aceste, minutele aduceau cu ele sferturile și jumătățile de ceas, careta își urmă mersul, iar fiind-că era ajun de tirg, șiruri de care începeau să se zărească, treceau ca printr'o lanternă magică în scurtul spațiu de lumină cucerit de felinare; strigătele țeranilor ce le abăteau, scârțăitul roților, injurăturile surugiilor, se îndeșeau; ênse o dată cu teama de hoți ce dispărea, frica răsturnișurilor se ridica dintre dealurile ce se înmulțeau, năpădea dintre prăpastiile văilor ce se deschideau. Copilul deșteptase pe mumă-sa, soldatul ce se dedese jos de pe capră și înpedecase roțile, umbra pe lângă portița, surugiă o lăsaseră la pas, iar careta, în bălângăniurile clopotelor ce se domoliseră, cobora pe mumă și pe copil, cu două-spre-zece cai în

șir, către adâncimi necunoscute, către funduri înecate de întuneric.

Vărsatul zorilor apucă pe drumeții departe de Pitești cu două poște, ênse somnul ce amorfise pe băiat mai dinainte, urma se facă pe supt pleopele lui plumburii aceeași besnă înfășurătoare ce alerga din toate colțurile câmpului, ce se ținea de trăsura fulgerată de aceleași licăriri scurte ale felinarelor cu lumină galbenă și roșie... Copaci de pe culmi, reincepeau ast-fel, se defileze pe supt ochi lui, năluci negre, cu forme hotărâte..., dar dênși, în loc să se schimbe în oameni, în haiduei lați in spe-te cu căciulile înfundate pe sprâncene, deveneau de astă-dată, procesiuni de călugări cu glugile în cap ce călăreau întuneci-mea de pe lângă caretă.... Apoi, ca în balada lui Bürger din albumul ilustrat ce i se dăruise de anul nou, unele glugi căde-au, vântul le filfaia prelungindu-le printre negurele scăpărătoare, ochi călugărilor se roșeau ca niște cărbuni, fețele lor galbene li se albăstreau sau li se înverzeau ca flacărilor ce joacă pe că-te-un mormânt, degetele și picioarele li se lungeau, li se ascu-țeau, dênși deveneau demoni, se țineau virtejurii grozave ce se ajungeau și ce se întreceau, ce apăreau când la un geam când la cel-l-alt, ce umpleau tot drumul, înainte, în urmă, la dreapta, la stânga, spre apus, spre răsărit, spre mează-noapte, ce se revărsau peste câmp și peste vale, ce se urcau pe dealuri și o luau de a lungul muchielor huhuind cu risete spăimântă-toare, ducându-se cu fișăiri fioroase, cu rinjete și cu scrișniri, cu urlete și cu lăbrături! Și în mijlocul visului său, pe când sudoarea ce îi deșchidea pori îi lîpea de tîmple părul ondulat și moale, un țipăt, strigăt de disperare nemărginită, se încerca să-i deșchidă buzele, dar se oprea între gîtlejul ce se îngusta, murea fără sunet între fălcile ce se încheștau, iar prin vijelia uetului de roși, dintre demoni, se năpusteau două, pătrundeau înăuntru, i se aruncau de grumaji, îl coprindeau cu brațe de flacări, îl pivoneau supt ei, se așezau grecește pe pieptul lui, unghiile lor îi sfășiau cărnurile, scotoceau pe supt coaste, ghiare de fier îi apucau inima, sângele curgea... »Destul! Destul!«— »Nu, nu e destul« îi suflau atuncea amîndouî: Și aceleași ghi-are, i se înfîgeau în rărunchi, se urcau spre plămîni...

Mumă-sa ce se deșteptase, auzindu-î resuflarea aci grea și

lungă, aci suierătoare și scurtă, voise să'l scoale în mai multe rânduri, dar ne-isbutind, lăsase jos geamul, aerul tomnatic, al unei diminețe răgușite supt un cer încețat, pătrundea pene la el, îi recorea fruntea, bătaile neorînduite ale inimei i se linișteau, sângele își relua cursul regulat, și de-odată, cei doi demoni ale căror chipuri deveniseră confuze, se prăvăleau sfărâmați de pe pieptul seî supt tăiușul unei săbii muiată în schin-teieri de briliante și în foc de rubine.. Opaluri ce se deșirau de pe cordele de fir rîuraî înprejurul copilului, îi zimbeau cu irizări licăritoare ; se simțea învelit de sus pene jos într'o ha-ină de lumină, corpul i se făcuse străvăzător, aripi il luaî în sus, se ridica într'o splendoare glorioasă, plutea de asupra vėz-duhurilor ciocărliei, și vocca sa, coborāndu-se de la înălțimile ametiitoare, înfășura țara, se înpunea viitorimei cu modulări de o dulceață nespūsă saū cu rînjetele și cu sarcasmele intrupate în armonia largă a deșpnădejdei finale.

Dēnsul, deschise ochi toemaî pe cānd trāsura se afla la jumătatea unui deal, soarele, isbutise să spargă ceața supt care stătuse incenușat, razele lui repezite ca niște săgeți de aur redau naturei culori și veselie, în stānga drumului, copaci se urcau din fundul văciei cu frunzătură āncă deasă ōnse roșcată de arsurile suferite în timpul verei și āngălbinită de atingerile phtiziei atmosferice. În jos de tot, la o adāncime de peste cincē-zeci metre, se desfășurau pene în marginele orizontului cāmpuri ondulate ca valurile mării, vāleele și delușoare, dintre care, turnuri de biseriei rāsāreau semnalări de porturi supreme, aceste singure limane de scāpare sufletească în furtuna vieții omenești.

Și caii, urcau mercial, s'ar fi crezut acum, că ei se duc drept în cer, atāt de 'nalt era dealul și atāt de departe culmea.

>Discară, vrēnd Dūmnezeu, vom fi în București, zicea muma, apoi, scotea din bisactea iconița Maicii-Precistii pe care o purta cu dēnsa de cāte ori pleca la drum, îi scutura cu batis-ta coroana de raze țintuită înprejurul frunții, îi sēruta argintul poleit, și n'o punea îndērēt pene ce nu'i descurca șirurile de mārğăritare mērunte ca boabele de linte sau salba de rubiele cu care o 'npodobise de fată. Inima ei rēncepea atunci să se umple pe nedejde : Nu,—era cu neputință, ca dēnsul să plece

astfel, să nu-și ia adio de la femeia pe care o lăsa văduvă, de la copiii pe care i-ar lăsa orfanî. Ce ? Craiova, era la o mie de poște ? Dacă eu adevărat ar fi fost greș bolnav, n'ar fi vestit-o din vreme ? Ar fi așteptat cel din urmă ceas ? Afară de aceasta, nu'l lăsase sănătos în lagărul din care nu plecase de cât de-o lună ?... Și îl revedea, înconjurat de un stat-major strălucit..., trâmbițele răsunau, tobele băteau, soldați prezintau armele. El, erunt și aspru cu cei mari, ținându-și paralizați supt priviri, palpitorii ca vrăbiile în ghiarele ulidui, trecea pe dinaintea frontului, prestigul îl înfășura, respectul înaintea lui, se îmbunea cu gradele inferioare, intemeia pe ele nădejdea militerească a țerei...

Dacă,— dacă ănsă va fi murit ? Dacă i'l vor fi omorit ?

Și la această cugetare, un trecut de ieri de-alalta-ieri îi readucea marșul militar comandat de soțul ei, căți-va soldați întârziându-se prin porumbi sutimele de morți cu care, organele opozițiunii, semăneau câmpurile, umpleau văile și dealurile, șanțurile și coloanele lor. Iar pentru ântâia dată, își da scama cu lămurire despre ce ar fi soarta ei și a copiilor după moartea lui. Dușmăniî neînpăcate, ingrătitudinî ascunse, așteptău oare alt-ceva de cât momentul priincios ? Și ei, i se va ierta oare, frumusețea, pozițiunea socială, epoca triumfală, disprețele pentru aristocrația de naștere neînsoțită de cea sufletească, sângele boiereesc ce îi curgea în vine curățit de scrofulurile prejudecărilor ?....

Da. Va rămâne cu oare-care avere zestre părintească, va putea să lupte cât-va timp, în tot cazul își va crește copiii... ănsă, după aceasta, întuneric, noapte a viitorului ne-pătrunsă de ochi omenești. Cât despre sprijin Domnesc >cu însemnări pe catalife, < cum putea să prevadă ce avea să fie ? Ce știa, ce simțea, este că o dată cu moartea lui, dacă va avea nenorocirea să rămână în țară, va intra într'un necunoscut prăpăstios. Și atunci, vindea din gând, case, moși, tot,—pleca în Franța : se stabilea acolo cu copii, nu se mai întorcea nici odată ; aci își cumpăra o fermă în Normandia, pe lângă Dieppe sau Étretat, se înduioșa la gândul de a îngriji de găini, de a face vin de mere, de a priveghia mulsul vacilor, se vedea cu boneta albă

pe cap, punea șorț albastru, trăia cu liniște și inbelșugare, aci, aducându-și aminte de copii, se statornicea în Paris, băga pe cel mai mare în oștirea franceză, lăsa pe cel mijlociu să își urmeze vocațiunea, să scrie romanțe, piese de teatru, poezii,—ce i-o plăcea.—pe cel mai mic, zăpirstea,—»Ba-be-bi-bo-bu«,—A! de dânsul nu se despărțea, îl ținea lângă »maman«, îi lua profesorii în casă, iar mai târziu, »văzând și făcând«.

În vremea aceasta, trăsură se apropia de Pitești, copilului i se făcea foame, coșul cu ouă răseapte, cu un curcan fript, cu salămuri și brânzeturi, era ridicat pe genuchi, se scotea și se întindea un șervet alb ca laptele, se spârgeau și se curăteau ouăle de coji, gușa și pieptul curcanului se făceau nevăzute, vinul de Bordeaux scădea în sticlă, roșeți călduroase urcau pe amândouă obrazurile, ochi bătuți de de ne-odihnă se însuflețeau, viitorul apărea mai puțin noros, »nu, nu se putca ca el să fi murit astfel«, iar copilul, începea să creadă și el că »nu se putea«, devenea gânditor.

Pentru el, tatăl său era un fel de spălmăic, nu îi vorbise mai nici-o dată de cât cu răsteală, îl silea pe el și pe frați săi să vie în toate serile ca să îi zică »Bon-jour pa-pa«, la masă le porunceă să șeadă pe scaune smirună, drepti ca soldați, să se uite în ochi lui când le vorbește, se speriau de câte ori se supăra pe bucătar, i se părea că aude încă țândările de farfurii și trântiturile de scaune.

Cu toate aceste, dânsul l'ar fi plâns mai mult da cât oricare, dar în acele momente o luptă ciudată se petrecea în conștiință lui, se simțea coprin de beția goanei pe care o dau caii ce intraseră în soșea, aspira către libertate, virilitatea lui prematură se revolta în contra jugului de tot minutul, ce era bun în el era năvălit de ce e rău, încerca să își analizeze simțirile și nu isbutea, ar fi vrut să l'inece lacrimi și să l'sgduie hohote pentru a își dovedi lui singur că ar regreta pe tatăl său, dacă în adevăr ar muri.

Dar o laie de țigană așezată la marginea orașului încălcea șoseaua cu tăbărârea ei. Dânsa, dupe ce se întocmise cu adunătură din felurite părți ale țerei ce amestecaseră împreună rudari, nețoți și lăieți, se statornicise mai de vreme ca de obicei, și

câmpul se umpluse numai în câte-va zile de coșarele lipite cu pământ galben și de bordeiele ce păreau a fi acolo de când cu lumea. Porci, câini, leote de dânciuci în pielea goală, netoate ce se certau la soare pe grămezile de balige uscate ce adunaseră de cu vară, sgomotul cujuștelor, costorirea cător-va lingiri năuntru-l cărora gașperite arzuie învârteau otrepele ghemuite supt picioare, înpetecăurile de toate fețele ce le îmbrăca, mărgelete roșii sau albastre ce le țacănea la gâturi, cărpele și sdvențele murdare agățate d mărăcinii sau purtate în părăngă de crecile câte unui pom, grohăirile seroafelor, sissările găștelor, iar mai presus de orî-ce, hălălăirile guturale ale certurilor, apu-au careta în haosul lor.

Caii își iuțeau mersul fără să mai fie năpuștiți de surugii: uni, speriați, asvârleau cu picioarele, ênse cei mai mulți, puncau capetele în piept și fugeau cât puteau, ridicau nori de praf,—furtună de aer în mișcare ce însănătoșa în drumul ei atmosfera înpuțită de lulele și de duhori otrăvitoare. Copilul, uitându-și posomorirea, scotea capul pe fereastră și rîdea de balaoanele ce ocărau cu măscari sau ce își puneau poalele în cap ca să își bată dosurile la surugii ce le arseseră cu sfircul biciului. În aceeași vreme, dintre coșare și cocine, se repezeau dânciucei, se țineau droaie de geana cailor, și, goi-puşcă, se dau tumba pe lângă șanțurile șoselei când nu cădeau claipe peste grămadă de-asupra crăițarului sburat între dênși, luându-se la bălăe, rostogolindu-se prin țerrână,—morman arămiu de spinări călărite, de burți strênse între picioare, de obrazuri fastite supt șezeturi, de sgaibe în sus, de mâini înceștate pe gîturi, pe părți virtuale, pe tot ce se putea apuca.

Roțile trăsorei sgudină în sfârșit caldarămul Piteștilor, bicele, chiotele scoteau în uși pe prăvăliași din ulița cea mare, trecători se opreau în loc, ênse cu cât se înainta către bariera Bucureștilor, se producea un fel de imbulzcală..., trăsurile se înmuțeau ulița se umplea de lume, iar din depărtare, se înălța o răpăială monotonă ce se apropia mereu și ce se urma cu o cadență stăruitoare. S'ar fi crezut că este o mare în reflux, că un cataclizm îndeplinit fără veste a sfărâmat stăvilarele pe care veacurile le-a pus la gurile Dunării, că apele sălcii în care

densa se varsă, s'au ridicat de asupra nivelului obișnuit și că reintră umflăte și spumoase în marea lor preistorică dintre Carpați și Balcani. Cu toate aceste, vijelia ritmică lua proporțiuni deslușitoare, sforăiri lungi ca cele pe care le-ar produce câteva mii de foale în mișcare se împreună într'o răsufare gigantică ce se propaga prin undulările simetrice ale atmosferei odată cu fumul arzătoare de trâmbele, cu bătăi în toba cea mare și cu uruiri de tunuri.

Și »drum-drum-drum, dururum-drum-drum«, capete de coloane apăreau, soldați înaintau cu pașuri măsurate dupe toba, reencercau orașul uliță cu uliță, abia apăca să treacă uni că alți le lua locul, corniști din fruntea companiilor își înbucau instrumentele cu încreștiri de bărbii albăstrite de perdafurile briceilor, steagurile se desfășurau de-asupra luminișului de spângi cu fliscuri și cu sunete de aripă, ofițeri dintre plutoane sau de pe marginile lor se duceau cu săbiile trase și cu epolete de aur pe umeri fie-care către soarta lui; câte unul ce zărea ordonanța de pe capră, siluia cu priviri cercetătoare penubra din careta ce se oprise și recunoscând chipul ostenit al doamnei dinăuntru trecea salutând militărește fulgerat de coborârile și de ridicările oțelului cavaleresc. Numele persoanei salutate, șoptit din ofițer în ofițer, ajungea ênse, pêne la șeful diviziunii, un colonel încă tânăr ce își punea calul în galop...

—Adevărul voiesc să știu adevărul...

Dar dânsul, cu chipiul ținut cu o largă curtenire în mâna dreaptă, cu cea stângă pe frêne se apleca înainte, o reasigura pe giamentul lăsat, nu știa nimic, se reîntoarcea de-a dreptul din lagăr, nu se oprise în București de cât o zi, timpul trebuincios pentru a își odehni diviziunea ce reintra în circumscripția ei, părea mirat că o întâlnește, dacă ar fi fost ceva grav, încredul i-ar fi ajuns la auz în trecerea lui prin capitală.— Că era bolnav, nu încăpea îndoială... ênse... dar...

»Drum-drum-drum dururum-drum-drum« Și vorbele lui întunecate de răpăirea brutală a tobelor păreau că se cojese de poleială, nu mai patrundea înăuntru de cât supt forma unei sbîrnăiri surde, își perdeau elocvența convingătoare, soldați de diferite arme se scurgeau ca apa, uruțiile tunurilor și ale ambulanțelor

inlocuia muzica disciplinară a pasurilor, ulița devenea liberă, colonclul se înelina pe cal cu o ultimă sălutară, surugii plesneau din bice, clopotele se scuturau, roatale se învârteau, Pitești rămânea în urmă, goana își relua fizionomia ei selbatică, de astă-dată șoseaua n'avea se sfârșească de cât în București, dânsa era netedă, cu pietrișul bine bătut, văi, dealuri, ereu puține, și...

»Adevărul nu voia să știe de cât adevărul.«

Înse cu cât se nainta iuțeala mersului împreună cu osteneala drumului luat, îi strângea tâmplele cu cercuri îngustătoare, țeasta i se golea de idei, ochi i se țintea pe cuiile poleite ce prindeau perdelele, mișcările i se făceau automate, uita de unde vine și unde se duce, își ștergea pleopele umflate cu apa de trandafir dintr'o sticlută, său, hypnotizată, se lăsa pe spate cu singura aspirare de-a sosi, de-ași infunda capul între perini moui, de-ași trage plapuma pe obraz.

Copilul supt aceiaș nimicire, simțea că privirile i se împăie-jinează, careta, locomotivă de mică viteză, nu mai punea de la o poștă la alta de cât două ceasuri; se ajungea la Găiești cu sgomotul unei prăvăliri, prunăriile din această localitate se desfășurau de amândouă părțile șoselei, case albe, cu stîlpi și cu pridvoare vechi, cuiburi de fericire, ascunse între frunziș, fugeau printre deșișul rărit ca niște scurte licăriri, se ieșea dintre livezile roditoare, câmpuri monotone și neșfârșite umpleau orizontul, erau lăsate în urmă, se iveau din nou; soarele ce deja începea să cadă de la zenit, aureoliza globul în aphelie, miriade de schinte orbitoare se împărțeau în aer, pulberea drumului se schimba în praf de aur, scaieți și mărăcini se poleiau, părul surugilor se incendia, excilarea goanei le vilvora obrazurile cu flacări, le sufla în corpuri virilități aprige, sdrențuirile cămășilor dispăreau, frumuseți supra-omenești îi îmbrăca, țepenia mușchilor vorbea de drăgostiri nebune cu răstigniri pironitoare și exala farmecul aphrodisiac al manifestărilor forței.

Dar ochi împăiejinați ai copilului se închideau pe jumătate, clopotele cailor îi sunau în cap, osteneala făcea se'i treacă pe dinainte șiruri de bobite galbene sau albe ce se ridicau și ce se coborau la fie-ce mișcare a pleopelor, dânsul, urmărea fenomenul cu o curiozitate crescândă: acele mărgelușe erau atât

de frumoase, se înșirau cu o diversitate de moduri așa de extra-ordinară, în cât, îl duceau la clădiri de theorii, la concepări de idei bizare : Da, pentru ce ochi n'ar câștiga în momente de supra-ecșitare pătrunderi ce le lipsese în stare normală ? Lumii cu totul ne-materiale nu puteau oare să existe și să populeze spațiul ne sfârșit ? Lumina bune-oară, este ea materială ? Și dacă este, pentru ce de cum închizi obloanele unei odăi se face întuneric ? Pentru ce nu poți s'o prinzi și s'o ții arestată înăuntru ?... Apoi, înmulțea deducerile, ajungea la suflet, se convingea de existența lui Dumnezeu, se cobora peste densul cu toată poezia imensității deslușea pheroglifile cerurilor, se cufunda în albăstrimile adânci.... Timpul și locul dispăreau, stelele i se grupau înprejur, îi șopteau că ele, împreună cu tot ce este materie, trăesc de o viață proprie. O ! Suferințele și bucuriile gigantice despre care îi vorbeau, voluptățile transcendente ce îi spuneau că resimt supt însemnăturile sguduitoare ale câte unui soare, sfășierile dureroase ce îl făceau să priceapă că îndură pe fie-ce minut al voluptății sale al rodniciei lor ! O ! Pântecelul lor cutremurate supt străpungerea desflorărilor, spintecate supt silnicia nașterilor ! O ! Izvoririle de ape printre crăpăturile mamelor ! O ! Ethopeele cu cari umplea spațiile : ademenirile și trădările, plânsetele și surisurile, prelungirile mișuitoare de viață ale infinitului, desfrânările soriilor, infecțiunile Venerice, phtiziele lunare, luptele pentru existență ale astrelor, bătăliile titanice, prăvălirile unor întregi sisteme, cerul plin cu tabere permanente, cu ostași colosali !

Dar soarele ce cădea supt orizont, dispărea ; brasdele lui mhorâte, nuanțate în descresștere cu portocaliul și galbenul topazului său cu cerneală liliachie a amethistului limpede, se ștergeau repede înecate de nori opaci, noaptea ajungea caid în urnă ; la marginile extreme ale intensității razelor vizuale, unde cerul se împreunează cu pământul, înserarea brumărie, zăbra nic de un albastru mai ânteiu deschis și încă străvăzător, se ridica coprindea grad cu grad pereții interiori ai clopotului imensității, topea culorile zilei expirate într'o singură nuanță universală, indigo preschimbata într'un negru desăvârșit de licăririle stelelor ce îl punctuau, careta cu felinarele reaprinsu

se cufunda din nou în întinerie, o înfinitate de lieurici ce păreau că se mută dintr'o parte într'alta se arătau în fața șoselei, umpleau pe momente câmpul, soldatul se aplecă spre geam, bătea într'ensul : »București, cuconiță!« inima mumei trăsărea, o pornea iute de tot, furtuna cailor sosea în dreptul Băneșei, aluneca pe dinaintea ei, se năpustea în rontul ănteii ; lămpile de petrol roșcau pe rând întinericul, copilul scotea capul și se uită înaintea căilor, nu știa ce simțea, dar era coprins de tremurări nervoase, rontul al doilea se trecea cu ochire pe dupe havuz, surugii opreau în scurt, jandarmii călări și mai multe trăsuri ocoleau careta :

— Nu, n'a murit, dar...

— Iute atunci ! Iute !

Și roțile duruiră pe podul Mogoșoaie ; ele scăpărau schintei din pietre, geamurile sbîrăiau între pervazuri, se trecea de biserica Sărindarului cu porțile și cu toată înprejmuirea în negru fără ca cei dinauntru să bage de seamă, se cotea pe o uliță, se lua pe alta, se intra în sfârșit pe o poartă, se oprea la o scară, porțița se deșchidea, muma și copilul săreau jos : »Cum îi e ? Cum îi e ?« Slugile tăceau, o femeie în negru se arăta în capul scării, se arunca de gîtul noiei sosite :

— Ah ! ma tante, ma chère tante !

ALEXANDRU MACEDONSKI.

Proprietar și Fundatorul Revistei : *Ed. M. Adamski.*

ROMANIA LITERARA

DIRECȚIUNEA UNUI COMITET

GAZDA BUNA

(Dupe Deroulède)

— Mamă bătrână, dar ce tot faci?
Ia nu mă urde acci araci,
Du'i, zăi, măi bine unde li e locu,
Ias' s' se stingă acuma focu,
Frig nu măi mi-este și m'am scântat.

Dar ca mă lasă să spu eu multe
Și pune lemne, fără s'asculte :

« Vin te'ncălzește colea, soldat. »

— Mamă bătrână, dar sunt sătul,
Nu'mă măi da ouă, și vin, destul ..
Mâncăi dineauri pâine cu brânză.
Ia nu măi pune pe masă pînză,
Nu'i pentru mine lucrul curat.

Dar ca din gură să spu mă lasă,
Și mă pofteste să șez la masă :

« Vino, de'mbucă, colea soldat ! »

— Mamă bătrână, da cui așterni ?

*Ori mi-alezi mie cearșeaf și pernă ?
 Ia uite fînul ce'l ai în tindă
 Pe dînsul trupu-mă o să se întindă
 Și o să dorm par'că aș fi împărat.*

*Dar ca dichisul cum știe 'l face
 Cu rînduială și bună pace !*

« Vin' de te culcă, colea soldat. »

*— S'a făcut zio ! Aide, pe drum !
 Rămăi cu binc.—Dar nu știu cum
 Sacul pe umăr măi greu îmi pare...
 O, gazdă bună, mâna tăi care
 Azi cu merinde mi l'a necărat.*

*Dar bătrînică înduioșată,
 Zîmbind cu lacrimi la mine cati :*

« Fiul meă este și el soldat. »

Nicolae Țincu.

DOUĂ REGI

(Scena reprezintă curtea caselor unui negustor bogat. Acțiunea în secolul trecut, în Spania, dacă—voiti).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Negustorul (Rizind)

Dar ce-ai slăbit așa iubitule? Se zice că lenea îngrașă pe om... D-ta... care nu faci nimic... slăbești din zi în zi... Care să fie pricina? Poate te-ai lăsat de obiceiul d'a mânca... Eă unul mănânc de câte trei și patru oră pe zi, și ce mănăcări!... Am și niște vin de care n'ai bătut de când ești... fiind-că n'ai parale... Ei, rău e să se nască omul sărac... Și eă m'am născut sărac... dar... am muncit... Numai D-zeu știe cât au muncit...

Poetul (Cu ironie)

Asta se vede după grosimea pântecelui d-tate...

Negustorul

Sunt gras fiind-că seamăn lui Iată-meu... Și fiind că sunt afară din cale sănătos... N'am luat în viața mea nici o doftorie... D-tate ți-ar trebui doftorii... Dar, dacă n'ai parale... Nu ți-a rămas de la nimeni nimic?... Păcat!... În lumea asta dacă nu-ți lasă nimeni nimic!... E un proverb: «Ca să fii bogat trebuie mai înainte de toate să ai noroc...»

Poetul

Și nițică minte...

Negustorul (Rizînd)

Minte!... Ași vrea să 'mă lămurești ce înseamnă aia minte? Ce înțelegi d-ta prin minte? După mine unul, omul care nu se ceartă cu nimeni, nu se bate cu nimeni, nu vorbește ce nu e de vorbit, își vede de treaba lui, se însoară, face copii, clădește case, se culcă de vreme, se scoală de dimineată, e evlavios, ăla este cel mai cu minte om din lume. Nu mă îndoesc că și d-ta ești tot de părerea mea. Și chiar fiind omul așa cum îți spusei ești, tot nu face nimic dacă n'are el de la D-zeu noroc. D'ăia mă 'nchin eu ziua și noaptea și mă rog. Mă 'nchin în casă, la biserică și pe drum când trec pe lângă vre-o biserică.

Intr-o zi fiind-că câștigasem un proces, fără să fi avut dreptate, am făcut ca la trei-zeci de crucei trecând pe lângă o biserică. D-zeu ajută pe oamenii supuși și credincioși. Mie, așa îmi închipuiesc, mi-a trecut multe cu vederea. Eu socotesc toate bunurile din lume că fiind ale lui D-zeu și dacă ciupesc de ieș de colo, de la semenii mei, eu zic: «Doamne, am luat și cu sormanul tău rob, ceva din împărăția ta! Nu mă pedepsi. Ești destul de bogat! Ce e înaintea ta o faptă așa de mică?» Și D-zeu mă iartă. Vezi ce va să zică să ai o educație bună și sănătoasă și o judecată și mai sănătoasă! Și cu toate astea d'abia știu să scriu și să citească. Pentru asta nu pot de cât să prea slăvesc pe părinții mei cari s'aun temut să mă dea la învățătură mai înalte. Știi, bătrânii sunt mai înțelepți, și știu ei la ce duce învățătura multă. Ea duce la nebunie! Barim dacă așa fi fost sărac ca d-ta, așa fi învățat cu gând să ia vre-o slujbă. Dar mie nu 'mă trebuie slujbă, d-le! Eu am pe lună venit zece mii de lei, -leafa a șapte miniștri. (Rizînd) Apoi de! Trebuie să fim orbi ca să nu vedem lucrurile! Și cum îți spusei, mîntea e de multe ori o primejdie...

Poetul

Cum așa?!

Negustorul

Nași-meu, il cunoști, mai om cu minte ce era! Ii mergea treburile rîu, a plătit pe creditori și lui nu i-a mai rămas nici o para...

Poetu

A fost un om cinstit...

Negustoru

Om cinstit! Putea să fie cinstit cu un grad mai jos. Cinstea prea mare e o slăbiciune. Să vezi. După ce a rămas fără nici o para, i-a făcut nevasta un copil, apoi peste un an, alt copil, apoi altu, altu, altu... Și... și... toată mintea lui nu l'a putut scăpa de boala nebuniei. Te-ași întreba iubitele, să 'mi spui dacă minte și nebunie nu e tot una! În lume trebuie să fii pișicher mare! Să știi să aduni și să trăești...

Poetu

Adevăru e că trecând prin lume unu ca d-ta nu face alt-ceva de cât să despice spațiul cu un pantece colosal și să umple — după moarte — o groapă mai mare. Drept ori-ce epitaif ar trebui să ți să scrie pe mormint: «Aci zace X, saū aci zace Y, saū aci zace Z — e tot-d'auna vorba despre un necunoscut — care s'a născut, a mâncat și a murit. Trecătorule, plânge'l...»

Negustoru

Lucrurile triste nu 'mi plac... D-ta ești o cobe... Eū nu pronunț cuvintu moarte de cât foarte rar. E de rău augur. Morții sînt morți, vii sînt vii. Ce asemănare găsești d-ta între unii și alții? Să vorbim despre alt-ceva. Ce mai faci? Pe unde mai dormi, pe unde mai mănânci? Ce faci toată ziua?

Poetu

Visez...

Negustoru

Și eū visez noaptea. Dar ce vis am visat acu trei nopti, Doamne! Doamne! Se făcea că un balaur venea să mă îmbuce și m'a și îmbucac pe jumătate. Și am avut noroc că m'am deșteptat la timp. A doua zi mi s'a isbîndit. Am văzut un pește mare la hală... O! bată'l să 'l bată de pește!... Azi am niște bucate la masă, cum rar s'a mai văzut... Te-ași pofti să mănânci, dar prea ești îmbrăcat prost și afară d'asta mă tem să

nu dai drumu guri, și cum ești de flămând... Ei, cu ce trăești d-ta?... Ce slujbă ai?

Poetu

Eă fac versuri...

Negustoru

Te însărcinează cine-va cu treaba asta?

Poetu

Nu...

Negustoru

Și e vr'un tîrg unde-va în care să le desfăci după bună învoială?

Poetu

Nu, pentru plăcerea mea; pentru fericirea sau neferirea mea. Sunt ursit ca să scriu. Poți să îmi spui de ce cântă privighetoarea?

Negustoru

Aia e pasăre...

Poetu

Am în mine coarde care vibrează la cea mai ușoară impresiune. Și cânt fel de fel de cântece...

Negustoru

Cânți!... Păi atunci mă iartă că te-am luat peste picior. Dacă cânți, ai o meserie. Când voiu da vr'o masă la prietini, o să te poftesc să ne cânți ceva. Dar, cum se chiamă instrumentu cu care cânți?

Poetu (Cu indignare)

Ei, tacă odată! Nu mai vorbi prostii!...

Negustoru

/Eă prostii, d-le? Bagă de seamă! Sunt mare capitalist, om cu credit, om cu familie... Eă prostii? Am fost delegat de atâtea ori ca să vorbesc în numele negustorilor... Bravo!... Păi dac'oî spune-

ești prost, cine o să mă vorbească cum trebuie?! Așa e, dacă mă poți cu d-ta la vorbă!

Poetu

Cum! Te simți înjosit că vorbești cu mine? Negustor, ce nu știi de cât să vinzi... orî și ce!... Știi tu ce însemnează un poet?

Poetul este o divinitate pe care ai marele avantaj d'a o vedea și d'a o pipăi.

Poetu are puterea d'a face nemuritor pe cine are legături cu dînsu. El ilustrează secolu în care trăește și în cursu veacurilor nu se pomenește de cît de poet, de un singur om. Faptele lui, chipu lui, viața lui sunt cunoscute de toți și admirate. Chiar despre secolu lui se vorbește mulțumită numai lui. Toți oamenii din o epocă, toate faptele, toate sbuciumările, toate vorbele pier în noaptea uitării, ca niște fantome și ca niște sgomole ce se sting din ce în ce. Poetu singur rămâne. Îi turnați imagina în bronz sau îi-o săpați în marmoră. Copii voștri învață de mic cine a fost el. Nu vezi tu, acolo la cimitir, ce de cruci și ce de monumente! Pe unele se mă află scris numele răposatului, pe altele nu. Sunt mii, sute de mii, milioane! Și sunt toți d'alde d-ta! Cine sunt ei? Ia spune-mi! Nu mă trăește nimeni ca să-ți spue — pentru foarte mulți — cine au fost și ce au făcut. Asta e soarta majorității. Aci zace un om; aci zace o femeie. Ca și cum am fi în primele zile ale lumii: Aci zace Adam; aci zace Eva! Mă mult e greu de știut și chiar inutil. Cu poeți nu e tot ast-fel. Dacă admit idea de viața viitoare o admit numai pentru poeți. Ei în adevăr, se bucură de viața viitoare. Și trebuie să știi că prin poeți înțeleg pe Dante, pe Alexandru cel Mare, pe Columb, pe Bacon, pe Fidias, pe Cezar, pe Rafael, pe Mahomet... Aș putea să-ți mă cnumer. Geniul se manifestează cu splendoare în diferite ramuri. Destul ca cine-va să-ți aibă. Și asta se statornicește în curgerea veacurilor...

Negustoru

Va să zică, ești sunt nimica!

Poetu

Ești ceea ce e un grăunte de nisip în vad; ceea ce e un fir de iarbă în liveadă.

Negustoru (Supărat)

Iacă unde te-a adus visurile ! Bine, vorbești d-ta ca oamenii-
la spune ? Aiurezi ! Am fost odată la un ospiciu de nebuni și
un bolnav d'acolo mi-a vorbit cam tot așa .. [Vino'ți în fire,
Apucă-te de alt meșteșug... mai productiv... Vrei să trăești după
spinarea unuia ca mine și ca altu care muncim. A visa și a
munci nu e tot una. D-ta îți zidești toată ziua palaturi mărețe
și seara te culci sub stele ; d-ta semenți toată ziua, culegi toată
ziua, și când stomacul îți cere de mâncare, alergi la mine...] Și
eū, când îți dau, nu îți dau vint să măninci ei pâine pe care
puî mina, o pipăi, o înghiți, te hrănești, trăești.

Poetu

Nu mi-ai dat nici odată!

Negustoru

Dacă nu ți-am dat eū, ți-a dat altu ca mine și tot acolo e.
Ca mâine o să mă ceri și mie. Pentru că dacă consumi numai
și nu produci, ajungi la cerșetorie. In șapte-zeci de ani dacă ai
cheltui numai câte o monedă mică pe zi, la ce sumă mare te
ridici !... La o sumă care ar face avuția unu om. Păi când
n'ai nici o para ! Și chiar dacă ai cheltui numai o monedă mică
pe zi , ce viață ai duce ! D'aia îți spuî să mai lași din pretențiile
nemărginite ce ai și să nu mai visezi. Dacă vrei să visezi, visează
tot ca mine, noaptea. Asta îți dă sănătate. Căci ce folos dacă
nu mănânci bine și nu bei bine în lumea asta ! După ce mori..
la ce îți folosește nemurirea !

Eū unu nu te prețuese nimic așa cum te găsești acum. Tot ce
mi-ai spus sunt vorbe. Vorbele nu mă plătesc datoriile mele.
Și nici n'am să îți mai vorbesc d'acum înainte ! Mi s'a făcut
deja imputări că staū la sfat cu oameni carî nu sunt de condi-
ția mea. Fă avere și vin d'o numără nainte'mă. Când vei avea
tot cât și mine, te voiū stima, te voiū pofti la masă, îți voiū
da pe fata mea de nevastă. Dar dacă vei avea o monedă
mai puțin de cât mine, stima mea va scădea mult. Acuma însă..

(In momentu acesta Regele trece urmat de o suită strălucită-
la vederea lui, negustoru se apleacă pin la pamânt și rămâne așa).

Regele.

Ca să scurtez din drum, am trecut p'aici!... (Către poet) Ce faci prietene? (Îi strânge mâna și se depărtează).

Negustoru (Vrând să ridice capul în sus)

I-a zis : prietene!...

Poetu (Depărtându-se)

Stai plecat! Nu te ridica, căci nu m'am depărtat încă!...

Dumitru Teleor

ÎNTR'UN ALBUM

Precum înozi și iar se rupe
Un șir lung de mărgele
Ast-fel mereu înod la șirul
Iluziilor mele.

Și tocmai ca niște mărgele
Ades de pe fir scapă
In cât pe rind le vęd pe toate
Cum se sfăram și crapă!

De-aș izbuti însă vr'o dată
Să 'nșir aste mărgele
Colan ne mai purtat de alta
Ți-aș face-atunci din ele.

Al. A. Macedonski.

ICONOGRAFIA LUI TRAIAN

(Fragment)

Noi știm astăzi că cei vechi au dat portretului sculptural al lui Traian și alte forme de cât acelea, sub care îl putem constata ast-fel, bunăoară, medaliile sale, care ni-l arată adese ori stând în picioare într'un car cu două sau patru cai, ne dau încă o dovadă învederată că, d'asupra porticului din Forul său, statua colosală a lui Traian se înalță strălucitoare într'o bogată *rhedă*, trasă de opt telegari înhamați toți în rind. Ast-fel iar, suntem întemeiați a zice că s'au instalat în Roma și în alte localități, mai multe statue ecuestre ale lui Traian. Este chiar lucru sigur că, în acelaș For, care purta numele lui, se afla așezată o statue călare a împăratului, și, sub această formă, mai în tot-d'auna colosală, el a putut fi prezentat și în costum militar de *imperator*, și în veșminte mai modeste de cetățean senatorial, și în fine în atitudinea eroică a zeilor și a semi-zeilor legendari.

Monedele ne dau și ele probe despre existența statuelor ecuestre ale lui Traian în costum de căpetenie a oastei.

Poate că acestea, adică statuele zise *imperiale* atât călare cât și în car sau în picioare, erau cele mai frecvente; și dacă ne este permis a judeca despre frecuența în antichitate a diferitelor aspecte sub care el era înfățișat, dacă ne este permis, zicem, a judeca după rămășițele încă în ființă, ar trebui să credem că

cele mai numeroase ale lui imaginii l-au arătat în atributele sale de imperial comandant al armatelor romane.

Totuși, credem, că lui i-a plăcut, după cum ne încredințează chiar și Pliniu, a eși adesea la iveală printre supușii săi, sub aspectul mai modest de simplu cetățean, ast-fel cum erau figurați în Roma anticii conducători ai afacerilor publice, simplii cetățeni ca Brutu și Camil.

În fine, i se făcură și statue de stil eroic, după a lui moarte, atunci când divinitatea lui ajunsese a fi consacrată, în mintea tuturor, nu numai prin puterea suverană, care dete chiar și unor nemernici împărați ai Romei o așa exuberantă și ilusorie consecrațiune, dar încă și prin acel extraordinar și neasemuit renume de dreptate, de blândeță, de virtute și de mărinimie, ce, dealungul secolilor, a rămas ca o însușire nedespărțită de bunul împărat Traian.

Dacă statuele ecuestre și cele pedestre ale acestui model al stăpânilor lumii au fost multe în antichitate, apoi este evident că și mai numeroase încă au trebuit să fie busturile lui. Această presupunere nu poate să sufere îndoială, de oare-ce mai a'cs vedem și astăzi așa multe capete de ale acestui împărat împrăștiate prin muzeele și colecțiunile particulare de antichități. Deci, întru ceea ce privește busturile și capetele lui Traian, nu doară de o nomenclatură complectă ne poate fi aci vorba, dar nici măcar de a alege printre ele toate acelea care, prin vre-o particularitate mai răsărită, au atras oare când-va luare aminte din partea anticarilor. Ne vom mărgini a semnala aci numai două dintr'ensele; și chiar aceasta o vom face mai mult cu scopul de a încheia notița noastră asupra statuariei Traianice, cu o descriere oare cum mai amănunțită a trăsurilor ce caracterizau figura lui Traian.

(Sfârșitul în No. viitor)

A. I. Odobescu.

URECHEA MAHALALEI

Porecla nu îi era dată pe nedrept.

Dacă într-o zi ți-ar fi venit cheful, să te duci să îl întrebî, așa în dorul leli, cam ce se petrece în cutare casă tocmai din colțul cel-lalt al uliții, Mihalache Pielaru, poroclit Urechea Mahalalei, te-ar fi mulțumit pe deplin.

L'ăi fi văzut, întîiî zimbînd pe sub mustața-î castanie și țepoasă, clipind apoi repede de câte-va ori din ochii-î mititei și selipitori ca de pisică, și în urmă frecându-și mâinile bucurôs—ș'apropiîndu-se de tine c'un aer tainic ar fi început să îți spue din fir până în ață, ce-aû mâncat cutare în cutare zi: câte slujnici aû, ce leafă le dă -- ba încă, și dacă câinele din curtea lor, nu l'aû furat de unde-va când era mic.

Ajunsese spaima mahalalei, se temeău măi mult de dînsul de cît de întreaga poliție.

Prăvălioara lui mititeică și curățică oare-cum cu fața tocmai în gura pietii, nu făcea dever mare, căci negoțul cu piei—după cum zicea dînsul—a ajuns să meargă slab de tot.

Totuși de doi-spre-zece ani de când ședea acolo, își plătea chirioara regulat, că banii căștigase el măi de mult, de când dăduse parale cu dobîndă pe ici, pe colo.

Și dacă negoțu-î acum nu îi aducea marea cu sarea, totuși de dînsul nu s'ar fi lăsat, și din prăvălioara lui nu l'aî fi putut goni nici cu tunul.

Cum ar mai fi aflat el ce se petrece prin mahala, dac'ar lasat prăvălioara ?

Măcar de n'ar fi câștigat nici un ban acolo și totuși de mutat nu s'ar fi mutat și ulița de părăsit, n'ar fi părăsit-o.

Numai moartea — zicea el — era în stare să'l mute d'acolo, căci îi plăcea lui *pozîtu*, dar la mormânt nu se gândea tocmai mult.

Era voinic, burta-i, slavă Domnului era bine rătunjită, fața-i roșie ca rodia par'că plesnea de sânge, și nu număra mai mult de cât 53 de ani.

Tocmai vremea în care mai putea să și mulțumească plăcerile. Ceia-ce și făcea.

Nu era o plăcere pentru dînsul ca dis de dimineață să țează din'aintea prăvăliei sale, să privească cum trec prin față-i slujnicile din toată capitala cu coșurile încărcate de zarzavaturi proaspete și altele ?

El le cunoștea, după cum își cunoștea chipul, toate slujnicile din mahalaua lui.

N'avea de cât să zărească vre-una din ele, și găsea dînsul un mijloc cu care s'o aducă lângă dînsul.

— «Fă, ia ascultă fă drăguță. Ce mai face stăpân'tu ? e sănătos, bine ?... Nu l'am mai văzut de mult. Ce mai e pe la voi ! Va mai venit cine-va ? ă ? cum ?... Dar ce-ai târguit din piață ? Linte, pește... Voi mâncalî post. De unde luați vin ? E scumpă ocaoa ? Cât luați la masă ? Bravo ! Cam mult beți... Dar câinele ăla tot nelegat îl țineți ? S'a măritat cuconifa a tîneră ? Dar armăsarul ăla ce are de schioapătă ! Ce spuî ? N'ați chemat vre-un doctor ? La băi o să vă duceți vara asta ?...»

Și cam tot acest soiî de întrebări le făcea mai la toate slujnicile din acea mahala.

După ce isprăvea, zîmbea pe sub mustața-i castanie și țepoasă, clipia apoi repede de câte-va ori din ochii-i mititei rotunzi și scilpitori ca de pisică, iar pe chipu-i par'că vedea bucuria răspîndindu-se, și mulțumirea-i sufletească eșind la iveală.

Atunci se așeza pe lavița de din'aintea prăvăliei sale, porunca să 'i aducă o cafea «groasă și dulce cu caimac mult» de la cafeneaua de alături—*«la Mihail Obrenović»*—făcea o țigare groasă

cât degetul, o aprindea cu tact, și sorbind apoi din cafea și răspândind la norișori din fumul țigării, se simțea fericit.

Intr'o zi era să plece la o mănăstire din prejurul capitalei împreună cu două trei prieteni.

Cum se întâmplă însă, că tocmai când venise căruța să 'l ia, să moară nevasta vecinului d'alături, și cam în aceea-și vreme să se pue pecețu la prăvălia băcanului de peste drum, care eșise moluz.

Intr'o clipă își luă hotărârea.

-- Nu mai merg, zise el, către prietenii ce erau să 'l însoțească.

Și în adevăr cu toate stăruințele lor, fu cu neputință să mai ia pe Mihalache la mănăstire.

Rămase. Iute deschise prăvălia, își lăsă sluga, care o -- avea, la ușe și trecându-și mâinile se vără printre lumea ce se adunase peste drum la băcănie.

Trei luni după acestea, vecinii lui Mihalache Pielaru fură deșteptați din somn, pe la miezul nopții, de strigătele răgușite ale Urechii mahalalei.

Cafeneaua d'alături era în flacări.

Mihalache țipa din mijlocul uliței cerând ajutor, și zăpăcit peste măsură, și căra marfa din prăvălie, peste drum.

Arse și prăvălioara lui.

D'atunci deveni trist, dus pe gânduri, cu ochii tot lăcrămându-i, umblând de colo până colo fără căpătăiu și negăsindu-și nicăierea loc.

Cum era el să părăsească mahalaua unde trăise două-sprezece ani de zile, și cum ar mai fi putut dănsul afla ce se petrece în acea uliță de la un cap la altul ?

În câte-va luni de zile, până s'a putut reclădi binana, slăbise ea și cum fusese bolnav un an de zile întreg.

Atunci se mută din nou într'ênsa, și 'și începu iarăși vechea-i meserie.

Orî-cine 'l poate vedea acum dis de dimineață șezând din'aintea prăvăliei sale, zîmbind pe sub mustata-i castanie și țepoasă, clipind din ochii-i mititei rotunzi și scilipitori ca de pisică, fre-

cându-și mâinile bucuros și întrebând pe fie-care slujnică din
acea mahala.

— Ce mai e pe la voi? Ce-ai târguit? Căinele ăla tot nelegat
il țineți? Post mâncați? Armăsarul, euconița, ce mai face?»

Intr'o zi s'a luat după mine până acasă, ca să mă întrebe
«dacă m'am însurat!»...

N. D. Georgian.

SONET

---

*Dorul de mamă e dulce, arzător
Ca vântul și ca soarele 'n deșerturi.
Ceasu rënd pe rënd bate-ale lui sferturi, Cluj
Inima'mă sub amintiri a celui dor.*

*Treci oră, treci vreme făcută să treci.
Făcută să ștergă toate 'n astă lume.
Dar nu'mă vei șterge un chip și-un drag nume
A mamei mele chip și nume,—în veci.*

*Pare că-ți ved zîmbetul prin care 'mi da
Toată grija și dragostea-î de mamă,
Și mult mă iubia, mult și fara seama*

*O ved cum suferința fruntea-î brazda,
Cum pentru noi de toate 'î era teamă.
Unde ești? 'mi-e dor!... 'mi-e dor d'a te vedea!*

1888, Iulie. Bolintin.

Rădulescu Niger.

NEA GHIȚA

De la sărbătorile Crăciunului, Nea Ghiță n'a lipsit o singură zi de lângă teșgheaua prăvăliei sale de băcănie din strada Radu-Negru. În picioare la șase de dimineață, n'a închis pururea obloanele magazinului de coloniale decât pe la două-spre-zece din noapte, atunci când a vândut cele din urmă mucuri de luminări la birjari; de aceea, aștepta cu mare nerăbdare zilele Paștelor ca să răsuflă puțin, să se odihnească și mai ales să petreacă.

În săptămâna mare, n'a prea fost la denii, căci a avut multă vînzare la prăvălie — mai puțină însă decât în anul trecut — așa spune Nea Ghiță regulat în toți anii, ca să dovedească că nu merg treburile bine. Apoi, nici nu prea a avut vreme să meargă la biserică, căci a cutreerat toate prăvăliile din oraș ca să se învească de sărbători. Până să se hotărască ce haine și ce cisme să aleagă, a încercat toate soiurile de ghete de la *Pollak* și de la *Steaua Albastră*, toate redingotele, vestele, pantalonii de la *Dacia*, *Cavalerul de Moda*, *Bulevard*, pentru că, precum spune Nea Ghiță: „Cînd dă paraua, vrea să știe pe ce o dă; el nu fură banii, muncește ca să'i câștige și vrea să aibă lucru bun!

Duminică dimineață, pe cînd popii slujeau a doua înviere, Nea Ghiță ce se rîdea cu pendaf, își punea cipicii de lac care făceau scărț, scărț, pantalonii cei cadrilați

alb cu negru, și o redingotă *ble marin*, scurtă în talie, lungă'n poale. Avea o cămașe albă cu picățele roșii, un guler drept care-i ținea gâtul țeapên par'că l'ar fi înfășurat în slănină ca să-i treacă gâlcele, și o legătură galbenă cu vârgi albastre.

Pe cap, cam la o parte, așezase o pălărioară cenușie cu panglică lată tot *ble marin*.

Apoi, după ce Nea Ghiță și-a luat bună ziua de la nevastă, care fiind lăuză, nu eșea din casă, s'a urcat în birja ce aștepta la porțiță, s'a trântit picior peste picior, a pus mânuși albe și a plecat să se întâlnească cu alți cincii prieteni și să chibzuescă ce este de făcut ca să petreacă în lege.

Cu toții au hotărît ca jos din birje să nu se dea până la miezul nopții și ca peste tot să se plimbe.

Au fost la Bordei, și de la Bordei a luat-o cu trăsura în fuga mare pe calea Victoriei până în Lipscani. S'au întors la Floreasca de au mâncat pește, s'au plimbat pe la dulap și au luat iar calea Victoriei de-alungul cu trăsura, ținând în brațe clondirul cu pelin. Din când în când Nea Ghiță aducea cu dragoste clondirul la buze, sugea dintr'ensul, și apoi îl trecea celor-lalți prieteni.

Când se golea clondirul, birjarul scoatea altul la lumină din cutiuța de sub capră, și prietenii trăgeau a măsca, sărutându-se frățeste și chiuind de bucurie căla înviat și Hristos și pelinul.

Pe la opt seara, Nea Ghiță a fost de părere că ar petrece mai bine dacă ar avea și ceva fete cu dênșii; a propus mai întâiu să tragă o raită pe la mahala, dar cu toate că era cam turtit, s'a temut pe urmă că-l află madama și-i scoate ochii.

La un noroc, s'au hotărît să meargă cu toții la popici la Oppler, unde vor da poate peste un chilipir.

Acolo, era Nemți cu droaie; erau și Nemțoaice. Nea Ghiță, ca să facă curte unei Nemțoaice nostimioară, i-a trimis clondirul cu pelin ca să sugă dintr'ensul.

Un Neamț s'a sculat de la masă, la făcut *șwein de*

Rumun; Ghiță l'a făcut *șoacă* puturos și s'a incins o sfință de bătae care nu s'a sfârșit decât atunci când a năvălit domnu epistat cu patrula.

Cu hainele făcute sdrențe, Nea Ghiță a fost luat și dus la secție. A protestat bietul om din toate puterile, a spus că este *apropietar*, alegător în colegiu întâiu, că votează cu guvernul; de geaba, epistatul respectiv nu'l cunoștea.

Însfârșit, după multă târăgăcală, epistatul a consimțit să-i dea drumul, oprindu-i douăzeci de lei ca garanție, până când se va face constatare la fața locului, căci domnu comisar era dus în revizie.

Constatarea nu s'a mai făcut și garanția a rămas garanție, dar Nea Ghiță nu se plânge.

Când îl întrebi cum a petrecut de Sfintele Serbători, îți răspunde: Impărătește! I-am tras un chef, să-i meargă pomena!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D. R. Rosetti.

RIGA DI PALERMO

(Din scrierile inedite ale lui N. D. Safir)

La spitalul Pantelimon, un biet nebun Italian se credea a fi : Riga di Palermo. Își pierduse mintea fiind-că soția lui îl înșelase c'o ciocloviuă din București. Fusese, nenorocitul, profesor de piano. Vestimentele lui erau o scufie albă, o cămașă lungă de pânză groasă și o pereche de papuci.

Vara, iarna ast-fel umbla el.

Se numea Constant.

Hristache Alexandriu, farmacistul, îi făcea chivere de hârtie. I le da ca un cadou din partea împăratului Chinei și el le primea cu un suris vesel. Avea atârinate pe piept la cămașă o sumă de decorații de morcovî, de tinichele, de mucava, de coji de pepeni și câte alte secături. Astca toate în ochii lui aveau o valoare deosebită, se simțea fericit că le poartă și zicea arătându-le cu mâna :

— Sunt Riga di Palermo ! Am decorații de la toți împărații pământului.

Asta este de la Sultanul Mahomet... și arăta o semi lună de coajă de dovleac...

Asta este de la Țarul Rusiei... și arăta o cruce făcută din două bucățele uscate de turtă dulce...

Asta este de la Franț Iosef... și arăta o monedă austriacă, un gologan șters care nu mai umbla...

Și așa pe rând îi arăta toate decorațiile fetelor împărătești de la Japonia, de la Maroc, de la Berlin... și nu mai țiu minte de unde. Fuma tutun. Inșă unii din studenții interni de la spital îi puneau în foiața de țigară foi de nuc, foi de sălcii și el nu băga de seamă, fuma.

Când sërmanul nebun venea în farmacie, Hristache, prietenu meü, îl întreba :

— Beï vin Constanț ?

— Beaü.

— Ce fel de vin vrei ? De Malaga, de Cipru, Lacrima-Christi ?

— Lacrima-Christi răspundea el.

Și Hristache, punea într'un pahar plin de apă câte-va picături de vin de Chinchina și i-l dedita.

El bea cu mare plăcere și când nu mai era nimic în pahar, făcea un compliment până la pământ.

Câte o dată—când mă întimplam și cü acolo, ne strängeam mai mulți inși pe lângă el și'l rugam să ne cânte. El incepea ceva din «Norma» sau din «Trovatore.»

După cântec, îl întreba doctorul Evian :

— Ei, Rigo di Palermo ! ce gând ai eu mine ?

— Ce ghind să am frațico...

— Mă faci minisru ?

— Te faco.

— Și câtă leafă miï dai ?

— Treï miï de lei.

— Dar pe mine,—zicea un altul—mă faci ministru ?

— Te faco seniore !

— Unde ?

— La Brazilia.

— Constanț e un rigă galantom. Trebuie să mă inainteze și pe mine, îngănam cü.

— Pe tine te fac ambasador pe lângă papa din Roma și îi dau cinci miï de lei pe lună.

— Dar pe mine,—zicea Hristache,—pe mine mă niï.

— Pe tine te faco nimico ! ești un pacatoso !

Si ne puneam eu toți pe ris ! Nenorocit de el !

Nu știu cine ți băgase în cap ideia, că de la București și până la Pantelimon, Carol Vodă are să facă un drum de er și că la bariera Moșilor se va construi o gară cu numele : Constantin. Pentru el lucrările erau și începute. Când se vor termina, Carol, are să ți facă o vizită.

O dată, un asistent de la farmacie, îi dete o scrisoare și un inel de alamă. Spiterul îl încunoștiință că este din partea lui Victor Emanuel.

Regele Italiei îl roagă să primească a-îi fi ginere.

— Adevărat?—întrebă Constantin, privind *odoarele*.

— Să n'amparte de toți dușii de pe lume dacă nu'i adevărat..

— Si când are să fie nunta ?

— Când vrei tu ?

— Joî, frațico.

— Să depeșez dar lui Victor Emanuel că primești, propunerea lui !

— Firește ! inte ! Cluj / Central University Library Cluj

Și începu a cânta o serenadă venețiană plină de duioșie.

Nebunie, nebunie ! grozavă mai ești tu !...

* * *

— A sosit, a sosit, strigă într'o zi un diavol de prieten al meu, a sosit.

— Cine frațico, întrepruse Constantin, cine a sosit ?

— Fata regelui de la Italia !

— Si unde este ?

— Colo, și îi arată cu mâna o ușă de la bucătărie,—du-te... vorbește-i și sărut'o.

Constantin plecă. Deschise ușa și încet, încet, s'apropie d'o femeie care gătea bucate și furișat o sărută pe gât.

Inchipuți-vă muștra ce o făcu bucătăreasa, când întoarse capul... și dădu cu ochii de Constantin.

— Piei, piei d'aci... că'ți rup picioarele cu vâtraiul, zise femeia stăpânindu-și risul...

— Costant trist... și blogodorind din gură se întoarse înapoi.

— Ce este Constantin ?

— Nu este regina ! este bucătăreasa, frațico...

— Nu'î adevărat... este regina în original... a venit incognito..

— A!!! — făcu sërmanul nebun, — înțelego... înțelego... înțelego... O surprindere!... Regina este un angelo! înțelego..

— Vezi cât te iubește!... Ce sacrificiū face pentru tine! Aide... joî avem nunta... Vor veni de la toate puterile reprezentanți...

Ce fericit ești Constanț... Discară va fi iluminație în capitală și 101 salve de tunuri vor saluta perechea cea tînără. Ia-ți hainele de gală, pune chivăra în cap și decorațiile pe piept.

Si el, asculta la toate aceste glume, ca la niște lucruri cari se vor realiza... și el își închipuia că va fi dus în triumf la Palermo și instalat într'un splendid castel!

. . . . .

Intr'o iarnă, cum umbla gol, a răcit, s'a imbolnăvit și a murit de tifos!

Maî tîrziu când am aflat, 'mî-a părut rău și am ostat pentru el. Bietul Constanț!

Par'că îl vîd umblînd prin curtea spitalului Pantelimon, cu chivăra în cap, cu cămașa împodobită de decorații și cu papucii în picioare... așa cum e zugrăvit el pe pînză de intîmu meū amic Henția pictorul.

N. D. Safr.

ZORILE

Lacrămile Cerului au stropit deja foile florilor, al căror miros suav se respândește în atmosferă. Pe câmpia inverzită, în depărtare, zăresc rarele neguri ale nopții în luptă cu ziua triumfătoare ce-și întinde aripile de azur și în spațiu își ia zborul. Prin desele stușuri—ieși și colo—ciripitul unei paseri, mai sficios ca glasul copilului în fața unui obiect ce îl surprinde, intrerupe din când în când, monotonia dulce de care sunt fermecat.

Spectacol măreț! în fața căruia rămânem uimiți de frumusețe și de care nu se poate bucura de cât singur omul.

Îmi place să admir astfel Natura, plină de voluptate și în delirul semi-somnului de care e coprinsă. O văd deșteptându-se, întocmai ca o femeie frumoasă, care în patu-i de odihnă, își desmierdează corpul exercitându-se a-i reda mlădierea pierdută în somn.

Mi-o închipuiesc atunci ca pe o adevărată curtezană, mândră de puterea seducătoare cu care e înzestrată, și sorb cu nesățiu din suflarea ei plină de viață. Uimit de voluptate, privesc în ochii ei azurii—în care zăresc eternitatea—și problema sufletului îmi pare deslegată. Pe fruntea-i largă îmbrățișez nemărginitul, și vëlul ce acopere întregul univers se desvăluie privirei mele. Lângă dânsa, auzul mi-e încântat de armonia odihnei, și a accentele-i cerești, sufletul transportat în regiunile victiei e-

terne mă îndeamnă să uit lumea și orbirea ei. Tabloul ce am în față îmi umple privirea de o lumină dulce, ce mă face să nu mă mai gândesc la strălucire. Simț că renasc, căci o viață nouă circulează în toate vinele mele, și departe de nimicurile pământești îmi leagăn visul fericirei pe sinu-i acoperit cu flori.

Măi mulțumit de cât cel mai norocos dintre amanți lunii, gândesc atunci că omul e creat să iubească Natura — unica frumusețe — și că inteligența, singura barieră ce'l desparte de dobitoace, trebuie să-i servească de călăuză în descoperirea voluptăților ei nemărginite.

Natura,— unica frumusețe, curtezana fără seamăn, izvorul voluptăților ne-descrie,— e singura amantă careia rămânem credincioși o-dată ce-am iubit'o.

1881, Noembre 19,

C. Drăgulinsecu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PRIETENIA

---

*Daca litera sculptată
E și densa condamnată
Dupe piatră se-și ia sbor!*

*Ce rămâne din simțirea,
—Care-î lumea'î zic iubirea,—
In prezent și viitor?*

N. Caragialli-Const.

(SCRISOARE)

Ma! bine 'mî-ar plăcea să tac și să mă gândesc la tine, de cât să'ți scriu.

Par'că e ma! bine să sta! singur cu gîndurile mele și să mi te'nchipui or! că ești lângă mine, sau că te v!z venind plină de dorința d'a mă vedea și d'a'm! vorbi.

Știu că'! numa'nchipuire... dar cât e de bine câte-o dată să'ți închipuești!

Acum nu'm! ma! pot închipui nimic pentru că'! scriu... și știind lucrul acesta—știu tot-de-odată cât ești de departe...

Să nu crezi că nu am încercat să te uit, căci te-ai înșela.

Am suferit chinur! cu neputința de grăit... și dacă pentru o clipă izbuteam a te goni din minte'm!, nu puteam !ns! să gonesc și amintirile.

Oh! ele mă rod mult!...

Dacă n'ar fi fost ceasurile petrecute cu tine, dacă nu ar fi fost acele cuvinte, acele priviri, acele încântări

atât de multe, poate—și bagă de seamă că zic poate,—atunci te-ași fi uitat.

Te vei necăji cum-va, că eū care îți mărturiseam atâta dragoste, am căutat să te uit.

Spune-mi tu însă, ce-ași fi putut face alt?

* * *

Ți-aducți aminte de când nu ne-am mai văzut?

Mie mi se pare că e atât de demult... Mi-aduc aminte de seara când m'ai chemat la tine, dupe ce nu ne văzusem de o lună.

Răvașul tău cu două rinduri pe dēnsul, mă îmbătase de bucurie.

Cât de repede am venit!

Când am intrat pe ușa și te-am văzut... ce greu e să îți spun simțurile drăguță,—nu pot.. m'ași căzni în deșert.

Mē coprinsese, așa—ca o ameteală, părea că o ceață se lăsa încetinel pe creeriī mei; ieraī aproape... și mie mi se părea că ești departe .. departe!

D'abia te zăream uitându-te'n spre mine, cu zimbetu-ț cel dătător de viață.

Mi-ai luat mâna și am început să ne uităm unul la altul, fără să ne grăim ceva.

Par'că ne era frică la amēndoī, ca sunetul glasului nostru, să nu ne trezească dintr'un vis, în care părea că suntem împreună,—*ast-fel cum eram*.

Nu îți minte cât ne-am privit noi așa; dar când tu m'ai strins ușor de mână, poate făr'd'a ta voință, atunci m'am deșteptat, și țintindu-ne cu una din acele priviri care străbat până în adâncul inimilor, ne-am văzut lacrămile care ne încase ochi.

Știi tu de ce plângeam ?

Eă nu știu...

M'ai întrebat atunci : «Mă iubești tu ?»

Eă n'am putut să'ți răspund nimic și... am tăcut.

— Cât sunt de vinovată ai adăugat apoi—dac'ai ști !...

— Ce ? te-am întrebat...

— Nu, nu-ți voiă spune, știu că'ți va face rău... o, mare rău...

Te-am rugat atât de mult, am plâns atâta, cum nu credeam că pot plânge și... mi-ai spus.

Cât de bine ai fi făcut dacă nu mi-ai fi spus nimic !...

— La ce să te înșel, mi-ai zis, tu știi că sunt săracă ; n'ai știut însă că erau zile întregi — când ședeam de vorbă cu tine spuindu'ți dragostea-mi, când muream de nemâncare și când c'o vorbă măcar nu'ți dădeam să înțelegi aceasta.

Sărăcia mă încinsese cu o putere nebună, numai puteam răbda.

Te poți lupta oare în potriua foamei ?

Foamea, uite—când ea te cuprinde așa de nemiostiv, când începi de vezi ca prin sită, când îți vine să înghiți și o bucată de metal când te sugă, te omoară,— când par'că îți vine să strigi în gura mare «mi-i foame», când ai sfâșia pentru ca să mănânci... ei ! în așa stare eram eă,când,— atunci... a venit unul... care mi-a propus alinarea astei torturi,... în schimbul trupului meu.

Mi-am dat trupul, dar am mâncat și...mi-l voiă da— pentru ca să capăt acest lucru.

De astă-ză nu mai sunt a ta. nu mai sunt vrednică

de tine — *el* m'a zmulș de lângă tine, său mai adevărat *foamea*.

Tu ești sărac, nu poți să-mi alini aceste torturi și mă dau celui ce 'mă omoară foamea.

Nu am mai putut lupta.»

Apoi te-ai înecat în plâns.

Eū ? hm !... eū—am rîș, dar am rîș așa, știți—cum ai rîde—atuncea cînd nu mai ai nici o nădejde, cînd vezi că s'apropie de tine cel care o să te omoare, cînd nici nu cauți să mai scapi, cînd nu mai poți face nimic, cînd teama-ți piere cu desăvîrșire, cînd știți că acel lucru se va întîmpla orî și ce ai face și... începî să rîzi.

Așa și eū am rîș.

—«Da... de ce nu ? spuneam înăbușit, ai făcut bine... eū, eū ce sunt... ce am ? ce pot face ? — eū nu știu de cît să plîng, eū nu am de cît lacrimi... mi-e singura avere... neputincios ce sunt ! plîng pot numai asta să fac...»

Eū neînsemnatul om... eū nu am avere.

E... tu nu poți să fii a mea... ce lucru așa de îngrozitor ai făcut dacă te-ai dat lui ?

Trebuia... negreșit, bine ai făcut—ce era să faci... da cred... hm ! »

Și după acest delir, am căzut unul în brațele altuia și am plîns atîta, cu lacrimi care ardeau atîta de tare, cu suspine așa de adînci și dureroase în cît... o, negreșit dacă acel *el* ne-ar fi vîzut, s'ar fi scîrbit de fapta care—a făcut-o.

Orî-ce ai zice, nu'mî închipuiau că trîesc oamenii, care vîdînd o femeie într'o așa stare, vor veni s'o scoată dintr'însa, numai pentru a'î căștiga trupul.

— Mi ziceai că e bătrân,—să nu fiu gelos căci nu'l iubești, că'l urăști chiar și că dacă vrea, astăzi, înastă clipă 'l părăsești.

— Să nu fiu gelos... dar în mine mai poate să-și aibă loc gelosia?

Nu, nu e gelosie—ceea ce simț e alt-ceva.. dar nu știu cum se numește.

Poate să fie chiar dânsa și eu n'o mai înțeleg,—căci mai pot eu pricepe ceva?

— Să'mi închipui că tu plecând d'acasă, pornești către locuința lui, că trebuie să-i zimbești—când tu suferi de moarte, că trebuie să fii veselă, când d'abia îți ții lacrimile, că stai în brațele lui, că te sărută, că trebuie să-i răspunzi căci alt-fel nu poți căpăta pâinea-ți, că-ți respiră përul, că gârbovitul de ani își bate joc de tine... o! limba omenească nu e făcută pentru a putea grăi asemenea simțiminte ca cele ce le sufer. Nu, nu...

Mi-ai cerut ertarea... și-am dat'o cu toate că n'aveam ce'ți erta.

Apoi ne-am despărțit. pentru ca tu să te duci la dânsul.

Ai făcut tot ce ai putut, pentru ca a doua zi să vii la mine... și ai venit.

Când ne-am privit, ne-am speriat unul de altul.. atât eram de galbeni, par'că atunci eșisem din mormânt.

Ai voit iar să-l părăsești, eu iarăși te-am oprit.

M'ai ascultat

* * *

Mă vei întreba drăguță pentru ce și-am scris, la ce și-am mai pus în față lucruri așa de triste pentru noi?

Hotărît, nici eũ nu știũ.

Iartă-mă însă dacã te întreb urmãtoarele :

Nu crezi tu cã e necinstit ceea ce facem noi ?

Nu crezi tu cã e nedemn sã mai urmãm dragostea noastrã ?

Vezi zice : dar ne putem oare lupta în potriva ei ?

Nu zic da, știũ cã poate am muri, dacã am cãuta a ne desparte de tot.

Dar fie cã e mai teribil sã știũ cã eũ îl înșel pe *dênsul*, și *dênsul* pe mine.

Tu la ce slujești ?

Uite, când astea 'mã vin în minte, mă mir cum de nu înnebunesc.

Mă mustrã cugetul nu știũ de ce, și cu toate astea tot nu pot sã fug de tine, par'cã ași fi fermecat. . . .

. . . . .

Nu te supãra drãguțã dacã înșiraiũ aste rînduri.

Tu care ai atãt de multã fricã ca lumea sã nu afle a noastrã tainã, și se va pãrea d'aci înainte, cã toatã lumea o știe, și cã trecẽnd pe uliã toți se uitã la tine.

N'avea grijã.

Lumea, dacã va citi aste rînduri, parte va rãmãne în nesimțire, parte va petrece o clipã cu ele iar restul, va cãuta poate sã ne ghiceascã, dar tu și eũ știm cã e cu neputințã.

Ș'apo! la urma urmei vorba aceea : *Cu! ce'i pasã de dragostea noastrã ?*

O CUVANTARE DE CRĂCIUN

MIRON COSTIN CATRE ANTONIE ROSET V. V. LA 1676

(traducere din limba polonă).

Mărite Doamne!

«Deșteapta și în invențiunile sale prea ingenioasa antichitate și-a născocit un obicei pe care l'a ținut, adică, ca, în timpul serbărilor anuale, supuși să urzească fericire și prosperitate regilor, slugile stăpânilor, și prietenii prietenilor lor, arătând prin acestea unul altuia îndatorirea și buna aplicare a sa. — Asemenea cei vechi nu ne mai exprimau învingătorilor voioasele lor aplauze prin cuvântări ghibace, dar făceau ca însemnătatea triumfului să o exprime și neamul cel necuvântătoriu al păsărilor deprinse înadins a vorbi (precum s'a zis la August Cesar). *Vive diu invictissime Caesar.* — Tot astfel și noi luându-ne după pilda aceleiași antichități felicităm pe Prea Luminata Puternicia Ta, stăpâne nostru prea îndurătoriu care triumfezi astăzi prin această pace la care după o îndelungată așteptare a ajuns mult necăjita noastră patrie sub fericita domnie a Pea Luminăției Tale și prin norocul pe care D-zeu a dat Prea Puterniciei Tale fericită a devenit; te felicităm împreună cu toată patria noastră de acest noroc, de această pace în ziua solemnă de astăzi, când lumea cerească și cea pământească triumfează prin nașterea Domnului Isus Christos, întocmai ca cum ar fi același noroc, aceeași pace pe care ceriul însuși le slăvește glânduind tare: Laudă lui D-zeu în

înălțime, și pe pământ pace oamenilor cu bună voință — *Floreat et refloreat*. Și fiindcă este obiceiul regilor și a stepănilorilor de a se desfăta cu frumuseța grădinelor, *Pax in hartos. Mars in campos educit reges*, prin urmare și noi spre delicioasa desfatare Luminății Prea Puterniceii Tale din învățăturile noastre am sădit și am haltoit spre cele patru regiuni grădina lui Apolline în care împreună cu musele de pe Helicon făcând și Dianele corurile lor, pretutindine vor găsi și vor cânta gloria numelui Tău. — Și pentru că aceste muze să cânte mai îndelungat spre slăvirea numelui tău și să bucure Prea Puterniceia Ta, noi fără ca să ne pară rău după timpul vieții voastre, adăogând zile și ani Prea Puterniceii Tale, supunem dorințele noastre lui D-zeu dătătorului de viață și zicem împreună cu poetul.

Et de nostris annis addat tibi Jupiter annos.

(Comunicat de d-nu V. A. URECHIA)

FRĂȚIA DE CRUCE

(1614)

Adică eu Gavrilă Spătar sin Mărză Vorn. scrisam și mărturisesc cu acest al meu zapis ca să fie de mare credință la mâna frăține meu Vasile Comis cum să se știe că ne-am înfrățit amândoi frați de cruce, de a noastră bună voie fără nici o silă și după frăția noastră ne-am și dăruit; Inșă eu Gavril Spătar Căpriorul și cu un român anume Pătru și cu 2 feciori ai lui insurați și cu feciorii lui căți le va da Dumnezeu ca să fie domniei lui moșiea stătătoare în veaci și feciorilor lui, și frate-meu Vasile Comis dăruitum au pre mine cu un cal bun turcesc și cu o **boltirie** (sic) bună. Si la frățiea noastră au fost și boieri mărturie etc.

(Document comunicat de d-nu V.A. URECHIA)

ROMANIA LITERARA

DIRECTIUNEA UNUI COMITET

PRIN ALEE

(Amintire)

Lui G. C. Pencioiu.

Luna se urca in spațiu limpede, dar ea de gheață,
Cum e-o suvenire sumbră dintr'o vioroasă viață:
Sus, in fundul singuratic, subt a cerului splendoare,
Stelele, ca ochi de aur, licăreau strălucitoare.
O vioară incordată s'auzea printr'o alee,
Melancolică și dulce ca o voce de femeie...
Eu, retras, ședeam pe trunchiul unui arbor scurt și mic
Și-ascultând, curgeau din ochi-mi lacrimile pie cu pie...
Cine-o fi cântat? nici astăzi nu pot ști... dar se vedea
Că pe strunele vioarei, trist, o inimă plângea!

Cine știe! era poate vre-un linăr ca și mine,
Regretându-și tinerețea prefăcută in ruine,
Și ajuns să nu mai creadă in nimic, vărsa in noapte,
Plâns inăbușit din pieptu'i și tânguitoare șoapte...
Sau, iubind, cânta simțirea unei inimi adorate,
Sărutările nebune unor buze infocate,
Ochii, sânul, carnea îi toată voluptoasă... cine știe!
Ce spunea acea duiosă și pierdută simfonie!
Dar arcușul de o dată se ntrerupsese. Se făcu
O muțenie ciudată: Vântul printre foi tăcu,
Opereta de insecte își lăsă și ea ortina...
Numai luna argintie prăfuiia de sus lumina...

A! era atât de dulce pacea sufletului meu,
 Căși fi zis o rugăciune cerului, eu, crud ateu....
 Muzica vioarei tristă mă 'mblânzise.... și 'ncepeam
 Să visez, precum în vârsta de adolescent visam!

Chipul tîu, ce se ștersese din al gândului pervaz,
 Revenea, țintindu-și ochii peste palidu-mi obraz,
 Și, halucinat, în spațiu mă uitam spre ochii tîi, -
 Cei mai buni ai mei tovarăși și dușmanii cei mai răi....
 N'am avut vr'o dată 'n viață o vedenie mai clară,
 Ca în noaptea-aceia albă din aleea, solitară....
 Dacă ai fi fost alături să mă vezi, să mă 'nțelegi,
 Nu puteai de veci cu mine inima să nu ți-o legi,
 Căci ai fi văzut cu câtă nebunie de uimire.
 Admiram figura-ți, vie în a mea închipuire!

Prin alee, câte-o dată, astă-zî când mai rătăcesc,
 Inima-mi de-odinioară caut iar s'o regăsesc....
 Însă e de veci pierdută!... Ai pierdut-o lu prin tine....

Nu mai pot iubi de-acuma nici pe alții, nici pe juine!

Traian Demetrescu.

1888 Maiu 31.

TREC ANII...

Era cam zglobie Lila, și tocmai de aceia o iubiam mai mult.

Imi plăcea grozav s'o văz sărind de colo până colo, ușurică ca o pană, să-i cuprind mijlocul ei subțirel, să-i privesc ochii d'un negru zmolit, și să mă joc cu cărlionții părului său galben și mătășos.

Nu ne cunoșteam de multă vreme, dar totu-și par'că am fi trăit veacuri împreună; așa de ne obișnuiserăm unul cu altul.

Li aflasem pe deplin toate gusturile, îi știam mai toate necazurile și numai eu îi înțelegeam vorbele mai bine de cât ori-cine.

Nu apucam să intru pe ușe — și dacă era singură — făcea fel de fel de nebunii, aștepta până ședeam pe scaun și sărea de gatu-mi, incolăcindu-l cu subțirelele ei brate, și sărutându-mă de nenumărate ori.

Imi spunea o mulțime de glume, imi repeta de nenumărate ori că mă iubește și imi mărturisea din fir până în ață ce-a făcut în ziua aceia.

Câte o dată imi scotrocea prin buzunare, mă jumulea, încerca apoi să-mi aș-ze părul și rădea cu'n răs așa de copilăresc, că mă fermeca pe deplin.

Intr'o zi, o găsii cu desăvârșire tristă și când mă văzu, izbucni în lacrimi.

Rămăsei surprins. Încercai s'o liniștesc, o rugai să-mi

explice pricina durerii sale, și Lila — cu un glas între-rup-t de suspine, îmi zise că în seara aceea se va des-părți de mine, pentru tot-d'a-una.

Întrebai pe părinții săi, și dănsii mai spusese-ră că dintr-o cauză, oare care, vor părăsi Bucureștiul, pentru multă vreme, sau poate pentru tot d'ana.

Această știre mă întristă, și p'aci, p'aci era să încep a plânge d'împreună cu Lila. Cât am suferit în seara aceea!...

Au trecut mulți ani d'atuncea, și d'abia zilele trecute, primii o scrisoare de la Lila, în care-mi spune între altele :

«Vai, cum trec anii... cum se scurg de lesne și câte, nu se schimbă cu trecerea lor...

Ți-aduci aminte de iubirea noastră din vremile *d'atunci*?

Eram numai de... șase ani, astăzi am o fiică de vârsta aceea...

Ți trimit fotografia mea și a ei, nu știu dacă mă vei recunoaște, dar de sigur mă vei vedea, cum eram atunci, în fotografia fiicei mele».

N. D. Georgian.

PRIETESUG

(Scena reprezintă peronul gării de Nord.)

Ionescu. (Se plimbă nerăbdător și din când în când se uită la ceasornic.)

Unu fără un sfert. La două trebuie să vie. Urit lucru mai e și așteptarea! (*Cască și se freacă la ochi și pe frunt, dându-și părăria pe ceafă.*) Prea am venit de vreme... (*Se plimbă pe peron gânditor și cu mâinile la spate.*)

Georgică. (Vine spre Ionescu în vârful degetelor și îi pune mâinile la ochi.)

Ionescu

Tu ești Mitică?— Ei lasă-mă... Știu cine ești... Fani... Petrică... Fănică... Ei, destul Mihalache! (*Se învârteste cu putere și îi dă în lături mâinile lui Georgică de la ochi.*)

Tu ești Georgică? Ei, bată-te să te bată! Dar ce cauți pe aici?

Georgică

Aștept pe bunica: să întoarcă de la băi... Și ea singur moștenitor ce sunt, înțelegi...

Ionescu

Se întoarce solidă...

Georgică

Poftim de vezi!... La vârsta ei... dacă se potrivește!...

Ionescu

Ce cură a făcut ?

Georgică

De fier...

Ionescu

Așa e când are cine-va mult aur...

Georgică (rîzînd)

Dar tu pe cine aștepti ? Ce interese mari te-a adus aci și așa de vreme ?...

Ionescu

Am venit să primesc p'un prieten, pe Popescu...

Georgică

Care Popescu ?...

Ionescu

Tot ce pot să-ți spui, e că 'l chiamă Popescu și că e din Brăila. Mai mult nu știu. Ia, e unu care se numește Popescu !

Georgică

Popescu, Popescu, Popescu... Cine să fie ? E fecior de Popă ?

Ionescu

Nu știu... Nu'l cunosc nici pe el chiar.

Georgică

Ce fel de prietin ți-e atunci ? Auzi, un prietin pe care nu'l cunoaște ! Asta n'am mai auzit'o pîn'acuma.

Ionescu

Ți se pare ciudat... și ai dreptate. Și mie mi s'ar părea ciudat în alte condițiuni... Dar lucru e cât se poate de firesc.

Georgică

Nu pricep...

Ionescu

Lite cum aū *devenit* lucrurile. Eu am o rudă la Brăila. Pă Sdrobici. Sdrobici, imi trimete într'o zi o scrisoare în care imi recomandă pe Popescu din Brăila și mă roagă în același timp să'i fac acestui Popescu un mic serviciu. Ii fac serviciul și Popescu imi scrie și el la rându lui pentru a'mi mulțumi. Eeee... După aia îi scriu eu lui Popescu. Apoi imi scrie Popescu iar mie... Eeee... Ii scriu eu lui Popescu, imi răspunde iar Popescu... Ii cercam când eu lui să'mi facă vr'un serviciu la Brăila, când el mie să'l îndatorez eu ceva la București. Imi plăcea grozav slova lui. Și ne înțelegeam lucru mare ! Intr'un timp ne scriam unu altuia la fie-care două zile. Conversam prin scrisori. Când nu mai aveam ce ne scri, seriam fleacuri, năsdărăvăni, verzi și uscate, fel de fel de drăcii.

Rideam și eu a ci de glumele lui și el acolo de ale mele. Parcă 'i auzeam hohotele. Nene, corespondența asta ține de un an și mai bine. Acum în urmă ne numim în scrisori prieteni și altele... Alaltă-eri 'mi-a scris că vine să mă vază și m'a rugat să'l aștept la gară...

'Mi-a mai scris el și altă dată că vine, dar nu s'a ținut de vorbă. Acum ănsă... arde de dorința d'a mă vedea... Și eu arz... pe onoarea mea, Georgică, sunt nerăbdător să'l îmbrățișez. 'Mi e așa de bun prieten... Știi, prietenii cei buni sunt aceia pe care îi vezi rar ; prietenii cei mai buni sunt aceia pe care nu'i cunoști de loc...

(Ionescu este intrerupt din vorbă de sosirea trenului. Se aude fluieratul mașinei. Un angloiat trage clopotul gării : alți angloiați es de prin toate părțile. Sgomot mare pe scenă. Călători

se dau jos din vagoane și vin pe peron cu legături, cu culere, cu geamantane în mâini, cu tartane pe spate).

Georgică

La revedere... Mă duc să'mi îmbrățișez bunica... La revedere.

Ionescu

(Uitându-se la mulțimea de călători ce defilează pe dinaintea lui).

Care dracu să fie Popescu ăla, frate? Ciudată întâlnire și asta, zău așa! Ei, ia'l din mulțime de, dacă poți! Care e? Ia spune-mi! Cum să fac să'l descoper? Să'l strig... Popescule! Popescule! Te pomenești că 'mi răspund o sută de inși la acest nume. Ei, ce te faci atunci... Ești bun de legat?...

(Un călător trece repede pe lângă Ionescu și'l isbește rău cu colțul geamantanului).

Ionescu

Domnule, n'ai ochi? Uită-te pe unde treci!... Ce ești chior?

Călătorul (supărat)

Chior ești d-ta! De ce nu te dai în lături?...

Ionescu

Se vede că ești din provincie...

Călătorul

Se vede că ești din București...

Ionescu

Ești prea îndrăneț!...

Călătorul

Ești prea limbut.

Ionescu

Domnule !

Călătorul

Domnule !

Ionescu

Ești nepoliticos și rău crescut.

Călătorul (Pune geamantanu jos)

Ești grobian... și...

Ionescu (Furios)

Domnule, nu'ți permit, mă înțelegi !... Așa obraznicie ne mai pomenită...

Călătorul

Pentru ce stai cu gura căscală în drumul oamenilor ?

Ionescu

Am să te'nvăț minte. Să'ți deschizi ochii altă dată. Pune'ți ochelari dacă nu vezi...

Călătorul

Pune'ți d-ta !

Ionescu

Ba, d-ta !...

Călătorul (Pune mâna pe geamantan și vrea să plece)

Am să te'nvăț cu minte... Ai să'mi plătești scump cuvintele e'mi-ai zis.

Ionescu

Ești d'o impertinență..

Călătorul

D-le, nu găsesse cuvinte...

Ionescu

Ești un guguman !...

Călătorul

D-le, mă scoți din răbdări !

Ionescu

Ești... Ești... Ești un nemernic...

Călătorul

Ești o găgăută, o secătură, o gură cască... Ești un infam nerușinat care ar merita palme !... (*Ionescu îl apucă pe călător de guler. Mulțimea care s'a făcut cerc împrejurul lor, intervine.*)

Ionescu

O asemenea locuță cere reparație...

Călătorul

Pe teren...

Ionescu

Cu sabia în mână...

Călătorul

Cu sabia nu știu. Cu pistolu dacăți dă meșii...

Ionescu

Foarte bine ! Ne vom răfui !...

Călătorul

Da, ne vom răfui... *(Se descheie amândouă la haine și scot câte o cartă de vizită).*

Ionescu

Carta mea, d-le !

Călătorul

Cartea mea !

(Fie-care se uită la cartă de vizită ce are în mână, și din ce în ce figurile li se mai liniștesc, li se mai inseninează. După vr'o două minute de tăcere, se privesc și se reped unul în brațele celui l'alt).

Ionescu

Popescule !

Călătorul

Ionescule !... *(S' s'erută).*

Cei de prin prejur

Sunt nebuni de legat !...

Dumitru Teleor.

O, VINO!

Secundă cu secundă
Tot număr rând pe rând
Și 'n jale tristu mi gând
Mai mult, mai mult se-afundă

Te-aștept de veacuri par'că
Și de un dor cumplit
Sărmanul piept zdrobit
Mereu se tot încarcă.

Ca'n vremea din'ainte
Când dulce îmi zîmbeai
Și a-zi chipu-ți așa-i
Când îmi apare'n minte.

O, vino iar, Marie.
Copil iubit și sfânt,
O dată să mai cânt
Un ceas de veselie !...

1888, 3 Octombree.

Anton Bacalbașa.

BABA!

Pe vremea aceea — nu este tocmai mult de atunci, dar istoria mea nu e nici de ieri nici de alaltăieri — pe vremea aceea eram flăcău, în toată puterea cuvântului.

Era de ajuns să stau nițel de vorbă cu o tânăra semeață, ca să mă treacă o mie de nădușeli și să simț că mi se plimbă furnici prin tot trupul, de la creștet până la călcâi.

Când ești tânăra, ți se pare că tot ce zboară se mănâncă; inima cere, geaba cauți să o sature — ba'to pustia de inimă — că tot flămândă se arată!

Așa dar, în vremea aceea, pe când făceam regulat drumul în tramway de pe calea Văcărești până la șoseaua Kisselef, întâlneam mai în toate zilele pe o femeie ca de trei-zeci de ani, durdulie, sprintenă, strânsă în corset, cu niște piciorușe cât mânășița, și atâta mi era să îi fac cunoștința.

Încercasem eu prin mii și mii de meșteșuguri să mi atrag o privire blândă din partea ei: ba îi ridicam bilețul când îi cădea din mână, ba mă repezeam la clopotel ca să opresc tramwayul îndată ce simțeam că slăbiciunea mea vrea să se coboare. Însă toate silințele mele spre a deschide vorba cu vecina mea din tramway, nu mi atrăseseră de cât un *mulțumim* foarte rece, zis în limba franceză.

Într-o seară mă hotărîi să mi schimb purtarea și să nu mă întorc acasă până ce nu voiu afla unde locuiește nepăsătoarea mea tovarășe. Îndată ce se coboră din vagon, top și eu jos, rămăsei mai în urmă și apoi începui o urmărire în regulă care nu se sfârși de cât pe calea Moșilor, la numărul . . . . nu vă spu numărul, căci poate o fi locuind și astăzi tot acolo.

Duoi lei bacșiș, dați unei unguroaice care sta la porțiță și și spunea păsurile unui concetățean, mă lum nară asupra poziției sociale a necunoscutei mele pasiuni.

— Este cocona N... Este vadaua! mi răspunse unguroaica. Mă întorsei repede convins că drumul până la inima doamnei N. era pe jumătate făcut, de vreme ce era văduvă, și stătui la chibzuire cum să încep cucerirea?

Mă cam împingeaŭ gândurile să ticluiesc o scrisoare plină de foc și iubire cu puncturi de exclamație și puncturi de atârnare la fie-care trei rânduri, dar mă temeam să nu fiu luat in zefle-mea. Scosei din sertarul mesei o coală de hârtie și un plic, cu vioarele vinete zugrăvite la colț, și scrisei următoarele cuvinte : «Doamnă ! a te întâlni in tramway este o fericire pentru mine, dar nu'mi ajunge. Aș dori să'ți vorbesc. Te aștept poimăine di-mineată pe șosea la orele 9 ; dacă vei veni numai spre a'ți «satisface curiozitatea, rupe această scrisoare, iar dacă ai ghi-«cit de cine 'ți sunt trimise aceste rânduri, și dacă nu ești ne-«păsătoare, te rog ține scrisoarea mea in mână ca să'mi im-«bărbătești puțin sufletul amar !»

Nu iscălii de cât cu litera Y, și scrisei cu slove groase a-dresa pe plic, mulțumindu-mă cu numele de familie, de oare-ce acel de botez imi era necunoscut.

Așteptam ziua întâlnirei cu aceeași nerăbdare și turburare su-fletească cu care așteptam mai lunele trecute, tragerea loteriei Atheneului.

Gătit cât se poate de frumos, cu cipici de lac, și un tranda-fir roșu in mână, pe care'l luasem cu mine ca avant-gardă, ca să gădesc un mijloc de a deschide focul retoric al mărturisiri-lor mele amoroase, mă plimbam de cinci minute pe aleiul cel mare din fața bufetului șoselei, când de odată, văzui răsărind dintr'un tufiș... o babă hodorogită, smochinită, care umbla ză-păcită pe toate cărările, ținând in mână scrisoarea mea cu vio-rele zugrăvite, pe care o scutura cu nerăbdare ca un steag, așteptând se vede pe *Făt-frumos* din poveste, și crucindu-se ne-greșit de pleșca ce dăduse peste dânsa.

N'am făcut nici una, nici două ; m'am dus mai repede de cât venisem, urzind o răzburare grozavă.

Inainte de a pune ănsă la cale nimicirea trădătoarei mele, a-flai că mă păcălisem singur. Văduva mea trăia intr'o casă cu mama sa, și fiind *despărțită* iar nu *văduvă*, purta acelaș nume de familie ca prea cuvioasa ei născătoare.

Eu trecusem cu vederea numele de botez, baba primise scri-soarea și venea impopotonată ca să'și mai aducă aminte de ti-nerete !

Uimit până in fundul inimei de această neisbândă ; am păr-șit cu desevărsire linia tramwaiului : «*Calea Moșilor — Șoseaua Bonaparte*».

D. R. Rosetti.

MIZERIA

Se iubiau așa de mult!.. Și de ce nu s'ar fi iubit când amândoi erau tineri și frumoși : când atunci, pentru ăntăia oară, simțiau șerpind în tragedele lor corpuri fiori tainici de dulce iubire ; când atunci gustau ăntăiele și nemărginitele plăceri și farmece ale vieții?..

Ș'apoi nu erau nici de cum vinovați ! Nu!.. Intēmplarea era vinovată ! Numai ea singura îi făcuse să se vadă, să se dorească!.. Vinovate erau ferestrele lor așezate față'n față, acele ferestre de la cari se zărise într'o dimineață frumoasă de vară ; acele ferestre de la cari se născuse dorința d'a se vedea în fie-care zi și care sădise în inimile lor o iubire sinceră și curată precum e cerul fără nori!..

Da!.. Se iubiau mult, mult de tot!.. Și-o spusese aceasta de atâtea ori prin priviri pasionate, zîmbiri furișate și scrisori în cari își mărturisiseră cu nevinovăție iubirea lor arzătoare!.. Scrisori pe cari și le schimbau printr'un curier ferit de orice surprindere, singurul martor al iubirei lor tainice și fericite!..

Un sărutat, numai unul, putuseră să-și dea pe ascuns, seara!.. Cel d'ăntăiu, dar poate, și cel din urmă sărutat!..

A a doua zi dimineață, ferestrele de la odaia Suzunii nu se mai deschiseră și sărmanul Radu așteptă zadarnic în fie-care dimineață să zărească apărēnd drăgălașa făptură ai căreia ochi îl fermecase...

* * *

— S'a sfișit, zicea Radu, implându-și revolverul, trebuie să mor!.. Un an de durere mi-e destul!.. Nu!.. Nu pot să mai duc o viață așa de tristă!.. Te-am iubit și te iubesc încă mult, Suzano!.. Gândirea mea cea din urmă va fi la tine ! Numele

tău va fi cele din urmă cuvinte ce vor pronunța gura mea dată pradă morții...

Ridică cocoșu și îndreptă revolverul încet spre frunte...

O rază de soare, scăpată din deșii nori cari acoperiau cerul alunecă prin frunzoasele crăci ale saleămului de la fereastră, străbătu în odae zimbitoare și veni să salute pe cel ce se gătia să moară...

Ca o scântee scăpărată luci pe țeava revolverului auria rază pe care cerul o trimisese și orbi vederea lui Radu care lăsă în jos arma omoritoare...

Iar raza de soare sglobie se juca, ca un coșil, pe dușumeaua odăiei, oprindu-sa ici și colo, pe mobil, pe perete pe chipul lui părând că't poștește să se joace cu ea!...

Radu puse revolverul pe masă și deschise fereastra!...

Aerul răcoritor, isbându'i fața, îl desmetici puțin și privirea lui sbură tristă în spațiu...

Un an întreg căutase Radu pe Suzana!... Cercetase pretutindeni de dănsa, dar nu aflase de cât că e la moșie cu talăl ei!... Dar la care moșie?...

Desnădăjduit, Radu se mutase din acea casă, unde nebunatică iubire se înprimase în inima lui!... Credea că ne mai văzând locuința ei, o va nita!... Dar nu!... O vedea în fie-care moment, chipul ei era săpat pentru tot-d'a-una în creierul lui...

— Și Mizeria!... murmură Radu, scumpul și nedespărțitul meu tovarăș, m'a părăsit și ea!... Ea, care mi-aducea vești plăcute de la dulcea ma Suzana, care mă mângăie cu blândețea privire, și îmi amintea de fericita și scurta viață ce am dus, a fugit, m'a lăsat singur!...

Mizeria era o cățelușe frumoasă a lui Radu... Are și dănsa povestea ei...

Intr'o seară de iarnă, Radu, eșind de la teatru, o cățelușe se luă dupe el. O goni... o bătu..., dar în van, căci ea îl duse până acasă... Aci ajunși el o goni din nou, lovind'o cu bastonul... Cățelușea scoase un țipet plângător și se depărtă puțin...

A doua-zi dimineață, Radu o găsi dinaintea ușei tremurând de frig!... I se făcu milă de ea și îi dete de mâncare...

Dar era așa de urită, așa de slabă în cât prietenii lui Radu văzând-o, o botezară în glumă Mizeria și... Mizeria îi rămăsese numele...

Mizeria însă, dând de trai bun, se schimbase și se făcuse o cățelușă de toată frumusețea...

Ea se împrietenise repe de cu Suzana, care o mângăia și îi da zahăr și în urmă servise de curier al iubirei celor doi tineri având sgară drept geantă de poștaș!. Ea era singurul martor tainic al dragosti lor...

De două zile, Mizeria, care nu părăsia nici odată pe Radu, dispăruse!...

* * *

— O, nu, zise Radu nu mai pot trăi.

Și închizând ferestrele se îndreptă spre masă.

În acel timp un lătrat blând și un rîcîit puternic se auzi la ușe...

— E Mizeria, zise Radu... Și mă îndoiam de dînsa... S'o mai vîz încă o dată înainte de a muri... Ea e singura care mă iubește...

Și deschise ușa...

Mizeria intră sărînd în casă și începu, lătrînd vesel, să îi lingă mîinile.

Apoi, după ce se potoli de bucuria revederii, privirile ei cătă privirea lui Radu, lasînd din cînd în cînd botul în jos ca și cum ar fi vru să-i arate ceva!...

Radu, vrînd s'o îmbrățișeze, zări la sgară ei o panglică înodată...

Tremurînd, o desfăcu și un bilet căzu jos.

— Să n'o certî, zicea biletu, eu am țînu'o!... Tata care allase de iubirea noastră mă dusesse la țară ca să nu te mai vîz și ast-fel să te uit!... Nu vrea să mă dea dupe tine, fiind-că ești sărac!... Dar, văzînd iubirea și suferința mea, s'a înduplecat!...

Nu știam unde să te gășesc ca să-ți spun fericirea noastră, când Dumnezeu mi-a seos in cale pe Mizeria... Vino !... Te aștept cu nerăbdare și iubire. Mizeria te va conduce.

«*Suzana*»

Și ast-fel Mizeria, urită și grozavă tutulor ; Mizeria, care face atâtea rele și atâtea victime dădu, și ea o-dată, prin ființa care'i purta numele, fericirea la doi tineri cari se iubiau...

Marion.

BUCHETUL DE NUNTA

De ce in jos genele îți pleci
Și lacrămezi Marie,
Când la buchet frumos privesci
Pierdută 'n reverie? University Library Cluj

O floare eri îți surîdea
Iar azi stă abătută?
Ieri cât de dulce îmi zimbeai
A-zi cât ești de tăcută!

Și lacrămile o'necaū
Căci nunta stinge-adesē.
Amorurile ce mai ard
In inimi de mirese.

Cocyste.

UNUL CA MULȚI ALȚII

I

—
FĂRĂ TITLU
—

A mers tărăș-grăbiș până în clasa VI a liceului. Dintr'a. patra începuse se rămăie corigent la câte două-trei studii. Intr'a șasea însă a pățit'o rău, căci s'a pomenit lăsat la vr'o șese-șapte. Nu mai putea acuma să treacă esamenele acestea cu una cu două, cu o ploconie, cu o rugăciune, cu o căciuleală, cu un eucănaș, sau câte-va lire. Nu putea nici să repete clasa.

— „Cum! zicea el părintelui său, care 'l indemna la aceasta. Să rămăiu alături cu băeții ce erau în urma mea? Am și eu ambiție.“

A urmat deci într'a șaptea ca *auditor*: la sfârșit n'a putut să dea esamen nici d'a șaptea, nici d'a șasea.

Tatăl era foarte măhnit.

— „Vezi? Dacă făceai ce ziceam eu... Acum însă crez. că nu te vei...“

— „A nu pot, tată. Să flu eu cei ce ereau eu doi ani

în urma mea? Prea mă crezi fără ambiție... Am să dau examen ca particular.“

A dat și a trecut clasa VI.

— „Materiile anului viitor le voi prepara singur. Sunt destul de mare ca să 'mi înțeleg interesul. Școala e pentru copii. *Cum am trecut p'a șasea o să trec și p'a șaptea.*“

Acest argument convins pe tatăl său și mai lesne ca altele de odinioară.

Vacanța se înțelege că a trecut ca vacanță. În primele luni s'a hotărât să se ocupe cu literatura. A citit pe Zola, a citit biblioteca socialistă contemporană și—fără a deveni socialist—s'a convins că toți oamenii sunt absolut egali, că aristocrația titlurilor academice trebuie combătută, că în fine școala e bună numai pentru copii, cum era și vechia lui convingere.

În fiecare seară se ducea la teatru, această școală de moravuri... Nu știu cum se întâmplă însă că, fiind prieten cu câțiva actori, sta mai mult printre culise, adică chiar în inima teatrului, ca să se încredințeze că într'adevăr teatrul e o școală de moravuri, singura pe care n'o credea bună pentru copii.

Când s'a 'nchis stagiunea, mai ereau vre o două luni până la examen. Când să mai învețe?

— „Dau la Septembre.“

Cu destulă măhnire tatăl său a fost nevoit să vadă și aceasta. Vara trebuia să plece din București și dacă 'l-ar fi lăsat pe el aici, de voia lui, cu bani pe mână, n'ar fi făcut nici o ispravă; deci s'a hotărât boierul să 'l-ia cu dânsul ca să 'l supra-veghieze mai de aproape.

Între mai multe cutere pe cari o căruță încărcată le ducea, pe la sfârșitul lui Iunie la gara de nord, să găsia

unul cu o culoarea verzuie, in care t n rul inchisese tot ce trebuia să'l hrănească sufleteşte in timpul celor două luni la băi.

Aci lume multă, gălăgie, petreceri, escursiuni, v n tori, serate, baluri; o sumă de ispite cari ii micşorau dorinţa de inv ţetur .

Cum erea să lase el acele roiuri de tinere, cari r deau, glumeau pline de veselie ca să se inchize in singurătatea celor patru pereţi ai od itei de ţară şi să invete cosmo-grafia ori botanica ?

Cum nu erea să vrea mai bine a pleca in escursiuni sau la v n toare cu droaie de c ini, de c t să se mig leasc  cu o enigmatică *chia* ca să intrepreteze *Ecuba* lui *Eripide*, ale *carei* litere nu ajunseseră p n  atunci să 'i fie măcar ele familiare ?

Argumentele filozofice ale lui *Cicerone* sau versurile mişcătoare ale lui *Horat u* nu'l opriau nici de cum de a se inv rti p n  la ziuă in mijlocul balului.

Şi erea d nţuitor bun. Dacă ar fi voit să asculte pe tatăl său şi să plece de vreme acasă, b tr nul s'ar fi văzut inconjurat de o armată intreg  de tovarăşe ale fiului, cari s'ar fi rugat cu lacrimile in ochi să'l lase „numai pentru un *vals*.”

— Mai este vreme ! Ziceau şi ele şi el. P n  la Septembrie...

Vremea  ns  trecea mai iute de c t credeau ei.

Iată toată familia g tindu-se de plecare. Iată'l pe el, in urma diferitelor scene de *adieu*, cu fruntea incruntat , deschiz nd cufărul cel verzui şi privind tearcuri-teancuri cărţile şi caetele pe cari le luase din Bucureşti. Ce liniştit şedea *Horat u* lângă *Crittonul* lui *Platon*. Neatinsă sta

cosmografia cu paralaxele și orbitele ei, rezemându-se de istoria modernă a lui *Mondinescu*. Sintaxa lui *Vărgolici*, gramatica lui *Zotu*, un dicționar grecesc de *Alexandre*, cu proporțiile unui bolovan, un caet de morală, un tractat franțuzesc de igienă și alte multe cărți și caete păreau că îl pottesc să le răsfoiască. Numai era timp.

Citirea din ale din urmă zile ale lui August și primele din Septembrie nu l-a oprit nici de cum de a cădea la esamen.

De atunci ura contra titlurilor i-a devenit și mai mare. Il întrebam câte odată : ce faci ? n'o să mai urmezi școala ?

— „Am lăsat'o, răspundea el : nu pot să mai m'apuc de ea“.

Cel puțin, ziceam, citești pentru tine singur ?

— „Da, citesc romane, nuvele, poezii, piese de teatru...“

Incepuse să se ocupe și cu literatura : publicase versuri și alte produceri și căuta a se convinge singur că și fără a sfiși liceul va putea deveni om mare.

— „Pasteur, spunea unuia odată, n'a avut nici măcar licența“.

Bieții părinți nu izbuteau să'l facă a se apuca iar de carte. Povete, rugăciuni, făgădueli, amenințări, nimic nu i scotea din cap ideia că oamenii mari au socotit tot-d'auna școala ca un jug, ca o povară.

Când vorbeai cu densus, răspundea întepat, aducând martor pe cutare și pe cutare scriitor, atingând or-ce chestie, criticând pe toți și vorbind tot-d'auna de el.

Nu știu cum se făcu că într'o zi, pe la sfișitul primăverei, deschise vorba la masă că i-a venit gust să se apuce iar de învățătură.

— „Intră in liceu“, zise tatăl cu fața inseninată.

— „Asta nu! Aici în țară nu pot, să mă duc în străinătate și în trei ani îmi iau chiar doctoratul“.

— „Mofturi băete“.

Totuși cu timpul, tatăl a fost convins și iată-l prin luna lui Iuliu părăsind Bucureștii și mergând spre occident.

D'acolo va trebui să se întoarcă toba de carte.

(Sfârșitul în No. viitor).

Gheorghe Adamescu.

PE CAMP

Ardc soarele a ploaie...

Muncitorul obosit.

Subt arșiță să 'ncovoaic

La săpat și la plivit.

Cât cu ochi poți cuprinde

Grâul verde să întinde

Pe tarlale, unditor.

Iar pe porumbiște, 'n zarc,

Ca o apă să năzare

Abur alb și plutitor.

Ostenit de călărie,

De arșiță moleșit.

Spre pădure te îmbie

Dulce dor de hodinit

Iar ideea d- rcoare

Și de-odihnă, dă vigoare

La fugar și la stăpân...

Te avânți.. Te-apropii. Iută

Și pădurea. Haide cată

Loc umbros, copac bătrân.

Il găsești. Te 'ntinză a lene,

Somnul pare-a te cerca.
Pernă bună cu moț pene
Iarba, e în preajma ta.

Ațipești. Iei cucul cântă.
Pitpalaca 'n grâu cuvîntă,
Gaiță se ceartă rîu.
Dincoaci o privighetoare
Cântă, ademenitoare;

Și concertul se urmează...
Parî în vis; 'l-auzi abia.
Dar fugarul îți nechiează,
Vine pacea ați trunchia.

Plecî. De sus arșiți, soare;
Din pînînt zăduf, dogoare...
Norî să s'arîte prînd.
Sîndesc, se fac ca munți,
Apoi murî și mărîniți
Ploia 'ncepe liniștită,
Trec-apoi dusă de vînt.
Ciocîrlu 'necălită
Către soare 'ți ia arînt...

Bolintin, 25 Maiu.

Rădulescu Niger.

CASĂTORIA IN TREI SCENE

de

EDGAR TH. ASLAN

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

SCENA I

(*El și Ea. Amândoi sunt săraci. Părinții lor nu'i învoiesc să se ia. Mulțumită însă Maritei celei cu picioarele late și cu obrazii trandafirii pot să se întâlnească sub copacii grădinei părintești*)

El. (*scrutând iuc'odată mâna Ei*). Aglae!

Ea. Mitică!

El. De ce nu pot să'ți spuî cât te iubesc!

Ea. Tot mai mult te iubesc eu.

El. Numai când sunt lângă tine trăiesc!

Ea. Mitică!

El. Aglae!

Ea. Să fii al meu e tot ce mai doresc.

El. Nu voin nimic de cât să te am pe tine. Și părinții noștri gândește să ne despartă!... Cum pot fi așa de cruzi!

Ea. Vai!

El. Ei nu să gândește de cât la bani!... Auzi?... bani! Ce ne trebuie nouă bani?

Ea. Nu ne trebuie nimic!

El. O bucățică de pâine ne va fi de ajuns.

Ea. O bucățică mică.

El. Și un bordeiu.

Ea. Un bordeiu depărtat de lume.

El. Unde vom fi numai amândoi.

Ea. Cu mulți copaci prin prejur.

El. Aglae!

Ea. Mitică!

El. Ș'apoi odată tu a mea ce nu voiu fi în stare a face, imboldit de iubirea ta? Voiu face aur din peatră, diamante din năsip, îți voiu ridica palate. vei fi cea mai frumoasă, cea mai râvnită femeie!

Ea. O! nu, nu lux, nu petreceri, nu palate. Iubirea noastră și alt nimic. Eu mă voiu mulțumi cu o rochie de stambă, cu ceea-ce o fi; urăsc găteala, urăsc lumea.

El. Ești mai mult de cât un inger? Ce sunt cele-lalte femei pe lângă tine?

Ea. Zic că tu nu semeni cu nici un bărbat.

El. Cele-lalte sunt cochete.

Ea. Vanitoase.

El. Mofuroase.

Ea. Cheltuitoare.

El. Inșelătoare.

Ea. Eu nu voiu fi ca ele!...

El. Tu!? (o strânge în brațe).

Ea. Mitică!

El. Aglae!

SCENA II

(*El și Ea au sburat pe neprinsă veste din cuibul părintesc și s'au căsătorit. Au trecut doi ani de atunci.*)

El (care s'a întors plin de frig, stă la gura sobei unde abia pâlپăe câte-ru uscături de curând aprinse). Nici un foc nu să poate face în casa asta... Vii acasă trudit, înghețat, și trebuie să tremuri.

Ea (dând din umere și înaintând buzele) Hm!... Pretenții încă!

El. Cred că atâta mi se cade și mie.

Ea. De, mai ia o slugă.... Marita și cu mine nu ajungem la toate... Ori vrei să mă omor slujindu-te.

El. De ce vorbești așa!... Știi că de aș putea ar fi altmintrelea... Dar ce vrei, nu'i și nu'i.

Ea. Așa?... Cum fac alții de aș?

El. Fac și eu cât'un om.

Ea. (cu dispreț) Da!!

El. Găsești că nu muncesc destul ca să țin păătoasa asta de casă?

Ea. De ce te-ai apucat s'o ții dacă nu ești în stare?

El. Aglae, dă-mi pace... (căscând) sunt ostenit!... A!... Doamne, Doamne!

Ea (aprinzându-se cu cât *El* îi vorbește mai liniștit). Da, ți'i ușor d-tale!... D-ta cauți numai de odihna d-tale: să nu te superi cum-va că ți tulbură digestia... Puțin ți pasă de mine... mă ții aruncată acolo într'un colț... și d-ta nu te vezi toată ziua acasă, umbli, alergi, vezi oameni... te mai iei cu una cu alta... eu văd numai pe Marita.

El. Eă... alerg!... și chiar de gust o fac... Poftim ieși d-ta în locul meu și adu de cheltuială.

Ea. Ia lasă... asta nu mai e viață, e iad...

El. Curat iad, Aglae... dar tu l-ai vrut.

Ea. Ba d-ta.

El. Ba d-ta.

Ea. M'ai înșelat.

El. M'ai prins în cursă... Bietul tată, bine te-a cunoscut.

Ea. De ași fi ascultat pe mama!

El. Hm! mama d-tale... Bine făcea să te păzească mai bine... Nu mi-ai fi sărit așa în cap.

Ea. (în culmea mâniei) Insulți pe mama mea! pe mama mea moartă!! (plângând) Ești un mizerabil!

El. Ești o nebună!

Ea. (cu hohote) Iată pentru ce am jertfit totul!

El. Aida!... vrea să zică, asta'i nărav? in toate serile câte un bocet... Ce iad! Ce iad... Ai să mă scoți din casă...

Ea. Ba eu m'oi duce dacă 'i fi tot așa de grosolan.

El. Poftim... poarta'i deschisă.

Ea. (*oorbînd într'un suflet*) Să știi că m'am săturat... Nu vreau să'mi perd tinerețea așa, d-ta ai de gând să mă usuci pe picioare, să mă îngropi de vic; nu, eu să mă trec înainte de vreme, pe cînd altele petrec, trăese, și fac toate gusturile; dar cîc sunt ca să'li bați joe de mine!

Asta'i casă, asta'i odae pentru o femeie ca mine, asta'i rochie, nici o slugă nu umblă așa.

El. Ii fi voind numai mătase d-ta!

Ea. Să știi că vreau mătase.

El. Cu plăcere, cînd ți avea de unde.

Ea. De ce m'ai luat atuncea?

El. Ah! de ce te-am luat... Asta 'mi zic și eu.

Ea. Am să'mi iau lumea in cap.

El. Ești nebună!

Ea. Ești un mizerabil!...

SCENA III

(*El stă la o masă la Suvenir. Ține pălăria pe ceafă și capătul bastonului in dreptul gurci. A bătut mai multe beri și e foarte vesel.*)

El. (*către un prieten care trece și nu'l vede*) Ei! Alecule, dar unde te fugi de nu mă vezi?

Prietenul. Jaca! in?... Bună seara, Mitică...

El. Te-ai întors din străinătate?

Prietenul. Dacă mă vezi aici... Dar cum de ești singur... Femeia ta?...

El. Aud?

Prietenul. E sănătoasă?

El. A! A! femeia mea... Mă întrebi de femeia mea!... frumoase lucruri a făcut d-ei... Bea mai bine un pahar de bere...

Prietenul... (mirat) Cum?...?

El. Băete!... Două halbe... s'a făcut dragul meu, s'a făcut...

Prietenul. Ce spui!... Și?...?

El. De... mă mângâi și eu cum pot, îmi alin suferințele văduviei cu bine-voitorul concurs al Rosei, știi oacheșă ceea care...

Prietenul. Dar cum să face? trăiați așa de bine!

El. Toți trăesc grozav de bine... în fața lumii. Uf! când îmi aduc aminte!... Par-că am înviat de când ne-am despărțit... Par-că am întinerit cu douăzeci de ani.. Sunt liber, știți tu ce-i libertatea? Insoară-te ca să'i simți gustul. Ce bine îi să nu mai vezi o față vecinic posomorătă, să nu mai auzi tot vorbe cărtoare... Acum trăesc și eu... uf! uf! (*cântând ironic*).

«Tu care ești perdută în neagra vecinicie».

«Stea mândră».....

Nu mai vrei o bere?

Prietenul. Fie,... Uite, n'aș fi crezut.

El. Ce femeie!... cochetă, nesățioasă, luxoasă și mai ales mofuroasă... toate năravurile!

Prietenul. Și acum ce face?

El. Ph!... știu eu!... Mi se pare că e tot cu Berlescu.

Prietenul. Judecătorul?

El. Da... și-a pierdut iluziile asupra negustorilor, se vede.

Prietenul. A fost și un negustor.

El. Sgârcea.

Prietenul. Piticul.

El. Pitic dar bogat... și numai asta visa d-ei, s'ar fi vândut și dracului pentru peteci.

Prietenul. Berlescu e băiat de treabă... poate s'o ia.

El. Ași!... Se zice, dar nu cred. Așa s'a vorbit și de Tache.

Prietenul. Cum! mai este unul?

El. Acela a fost cel întâiu... A început de la corpul ofițeresc.

Prietenul. Vrea să zică trei până acum?

El. Și cei mulți înainte; doar numai de un an ne-am des-

părjit... Ce femeie! Ce femeie... și am iubit-o!... Ce oi fi găsit la dânsa... Prostul de mine! (zărind de o dată pe un domn care a intrat cu două dame). Pst! Pst!... (sculându-se repede, către prieten). Vii și tu?... Uite Rosa și cu Mița... mă așteaptă.

(Peste puțin **El** ese din grădină întorcându-se pe Rosa și să întâlnește cu **Ea** întorcându-se de Berlescu. Privirile lor să încrucișează, pline de ironie și dispreț).

ROMANIA LITERARA

DIRECȚIUNEA UNUI COMITET

Revista nouă, numărul din urmă, a eșit ilustrat cu portretul regretatei fiice a academicianului Hásdeu. Ca un eco al părerii de reu ce au simțit toți când nenorocirea izbi așa de crud în d-l Hásdeu, hrăpîndu 'i unica fiică, unică și care promitea mult pe terenul activității literare în care părintele ei s'a făcut numele ilustru pe care 'i-l știm, publicăm următoarele versuri ce ni le-am procurat de la d. N. Țincu, și cari, nu știm din ce împrejurări, nu s'au publicat până acuma :

FIICA LUI HASDEU

---

*Pe al țării cer albastru, un luceafăr s'arătase,
Drăgălaș, strălucitor,
Capul seî cu raze albe printre s'ele 'și ridicase
De lumini scăpărilor.*

* * *

*Dar o forță crudă, oarbă, spulberă steaua frumoasă,
Și, d'o dată 'n drumul seu,
Se întinse noaptea neagră, de viețe fometoasă :
Pieri fiica lui Hásdeu !*

Nicolae Țincu.

T I E

(Scrisoarea a II-a).

Precum au trecut cei cinci ani de zile fără să te văz o clipă, de ce n'ar fi trecut oare și seara aceasta fără să te întâlnească?

De ce întâmplarea, astă stăpânitoare a lumii, mi te-a pus iarăși în față pentru ca ast-fel să'mi isvorească iarăși aproape aceleași gânduri, care 'mi brăzdau creerii atunci, să'mi aprinză aceleași simțiri mistuitoare, cu același dor neînfrănat d'a te avea numai eu în tot-d'a-una, pentru ca apoi... la urma urmii iarăși vremea și nevederea ta să'mi mai ostieze războiul de gândiri din capu-mi și să'mi amortească patimile ce le-aprinzi tu, tu amețitoare-o de creeri, omorătoare-o și învietoare-o de suferinți!...

Negreșit, întâmplarea e dușmanca cea mai neîmpăcată a omului.

Trăiam, oare-cum, așa de liniștit,—eram atât de mulțumit cu ai mei duoi, trei prietini și femeile, rozătoarele inimilor bărbătești, pentru mine ajunsese un lucru mai osebit, mă ocupa numai atunci când trebuința făcea să'mi așez în față trupul femeiesc, o minută sau cinci...

---

1). A se vedea scrisoarea I-a în No. 9 al revistei acestia.

Nu incrunta sprâncenile, eram prea mulțumit ast-fel că eram eu, înțelegi... lucru cam rar și cam greu pentru omenire „a fi mulțumit“.

Și în această viață liniștită picăși ca din senin 'nainte-mi, răscolind din vremuri toate amintirile-mi dureroase ce trec în șiruri pe sub ochi.

„Mi te-arăt imbrăcată în aceeași roche simplă, șezând în aceeași odaie sărăcuță dar curată luminată de aceeași rază a scarelui de primă-vară apoi... încetinel tabloul se schimbă și noaptea... acea noapte tristă își ia loc în față-mi. Tot tu, străbat și acum cu privirea până în fundul ochilor tăi o, de n'ai zice nici o vorbă... dar ești crudă pentru că ești femeie și buzele tale îngân cuvinte ce clare străbat în auzu-mi“.

Aceleași vorbe de atunci. University Library Cluj

— «La ce să te înșel? tu știi că sunt fără de mijloace, sărăcia mă incinsese cu o putere nebună numai puteam răbda.. Mi-am dat trupul dar am mâncat și, mi'l voiu da pentru ca să capăt acest lucru».

Atât de mult m'ating asto vorbe, în cât tresar crezând că renase, că mă deștept dintr'un somn adânc și încercând să uit totul, nu pot goni din minte-mi știința că te-am văzut în astă-seară.

Și imi pare că în vremea celor cinci ani de zile în care privirea ta nu s'a întâlnit o dată cu a mea, a-și fi făcut un ocol în lumea întreagă, a-și fi văzut și simțit totul și apoi reintors iarăși la locul de unde am plecat mă simț același om cu corp de carne și de oase, îmbătrănit numai cu cei cinci ani ai timpului, dargârbov de bătrânețea simțurilor.

Și aseară, ajuns de tine aproape mie, care într'un moment imi venise în minte atâtea lucruri pe cari voiam să ți le spui, am stat mut când era timpul să ți le deșir, plă-

cându'mi mai bine să nu cuvintez nimic, plăcându'mi încă, de cât să fiu aicea lângă tine să'mi inchipui c'am plecat în lume iarăși, pentru ca să mă reintorc la tine înc'odată și... să plec din nou.

• Ce s'o fi petrecând prin fundul inimii omenesti?...

II

Când ne-am întâlnit, față în față, și când am rămas tintuiți locului de mirare—ca și când era hotărât de cine-va să nu ne mai vedem nici-odată—țin minte că toți mușchii feții tale au tremurat și cu un glas slab de turburare, d'abia mi-ai zis câte-va vorbe și m'ai poftit acasă, la tine, ziceai tu.

• Te-am urmat, fără să știu de ce.

• Și despicai în mersu-ți așa de ușure aerul, străbăteai cu atâta repeziciune prin danțul nebun al fulgilor de zăpadă ce năpădeau peste noi cu furie, în cât mă lăsaseși în urmă eu mult și tot ghiceam pe unde tu trecuseși.

Simțiri ascunse și nepriecute mă îndrumau spre locuința-ti.

Ajunserăm, și în odaia-ti plină de miroasuri plăcute și îmbătătoare, m'ai luat de mână, m'ai adus în fața lămpii și m'ai întrebat:

— „Cu ce mai trăești tu ?

— Dar tu ?“

Parcă eram doi bancheri, ce seara după ce-au închis Casa se întreb „cum le-au mers afacerile în ziua aceea ?“

Atunci am văzut osebirea cea mare dintre întâlnirile d'atunci și cele de acum.

Alt'dată ne întrebam spre a ne răspunde că ne iubim, acum ne întrebăm cu ce mai trăim ?

Când mi-am aruncat privirile în jurul odăii unde mă priuiniseși, nu m'am putut în destul minuna de bogăția ce era pretutindeni.

Și te-am întrebat cu ochii, „de unde sunt toate acestea ?“

Ai deschis un album din care-ai scos o fotografie, și mi-ai făcut să văz pe bătrânul care-ți dădea mâncare și bogăție în schimbul corpului tău.

Am voit să plec, dar mai reținut. Ți-ai încolăcit brațele moi, râtunde și albe de gâtul meu și fără de veste mai sărutat.

Apoi într'o clipă, ai lepădat toate vestmintele după tine și ca antica Sapho, beată de desfrâu mi-ai spus că „vrei să fi a mea acum.“

Atunci am simțit petrecându-se în mine o luptă teribilă între dorința neînfrinată d'a te asculta, între mândria-mi și între știința ce-avem, că vei trece mai târziu din brațele mele într'ale lui.

Dar... cu toate că răsufierea-ți fierbinte îmi dogorea fața, că sânu-ți ședea lipit d'al meu, că ochii tăi mă pofteau la desfătări ce cu greu să resping de un bărbat, totu-și, din toate acestea, nu știu cum, se născu în adâncu-mi un profund dispreț pentru tine și dezgustul mă cuprinse cu desăvârșire.

La moment toată haina frumoasă și bogată cu care te îmbrăcase închipuirea mea căzu după tine, și rămăse-și pentru ființa-mi numai femeia... femeia ce era în cumpănă cu toate cele-l'alte, păpușa de petreceri în vremuri de perzanie.

M'am zmucit cu putere din brațele tale și am încercat să fug, pe când tu îmi căzuși la genuchi, agățându-te cu

măinele de hainele mele, rostind aci fraze fără șir, aci bolborosind cuvinte neînțelese ca o isterică, aci mușcând ca o fiară, mâna-mi ce 'ți o lipiai de gură.

Erai ingrozitoare de privit în starea aceea ; și cu cât mă zmuceam mai puternic ca să scap din mâinile tale, cu atât îți îndoiiai forța nebună care 'ți venea ca prin farmec.

Dacă n'ar fi fost acea moleșeală, acel leșin care te cuprinsese d'odată, negreșit că n'ași fi putut eși din casa aceea fără de voia ta.

Acum iacă-mă iar departe de tine. iar între cei patru pereți ai odăii mele, asculțând pălpăitul focului din sobă și văjiitul viscolu'ui de afară, și dând drum gândurilor să se indrumeze încotro or vrea.

Se urzesc a lene în minte-mi toate întâmplările dintre noi, de când ne-am cunoscut, și mă minunez de ce a fost făcut să te iubesc atâta, când trebuia mai târziu să simț așa dispreț și dezgust pentru tine.

Căci dacă m'oi lua să mă întreb pentru ce într'o vreme, vârsam lacrimi când ghiceam cea mai mică suferință a ta, și de ce acum, numai peste cinci ani de zile, când te vedd târându-te la picioarele mele las asupra-ți nepăsarea mea, nu pot să mi răspunz dăslușit.

Lucrul acesta nu mi se lămurește sub țeastă.

De ce se schimb așa de lesne simțirile noastre, și mai ales dintr'un fel, în felul opus celor d'ântăiū.

Răspundă cine va putea, iar eu voi lăsa să cază între tine și mine perdeaua uitării impletită de vreme, pentru tot-d'a-una—voi privi cu durere cum acel soare al dragostei care 'mi încălzise atât de blând inima mea, apune pentru vecie, și voi încerca să mi regăsească iarăși viața liniștită între cei doi, trei prieteni—viață pe care o gustam înainte d'a te vedea.

Nu mă voi sfii d'ați mărturisi că iubesc mereu drăguța ceea imbrăcată în rochița-î simplă, șezând în odaia-i sărăcută dar curată, și tânguindu-se de lipsa de care e inconjurată, dar că desprețuese și privesc cu dezgust femeia ce mi se țara la picioare, imbrăcată în mătase, inconjurată de bogății și tânguindu-se că nu'i dau dragostea.

Intoarcete iarăși de unde a-î plecat, pentru ca noile-mă simțiri să se rătăcească.

Dar până atunci, poate, de mult ori voi sta ca acum, ascultând pâlăitul focului din sobă și vijiitul viscolului d'afară.

N. D. Georgian.

Bucuresci 26 Octombre 1888

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RĂSĂRIT

..Generalului Traian Doda

Spre răsărit se tale o pînză 'nsîngerată.
Trezii-vă noroade, robia-i fulgerată!

BCU Cluj / Cent — University Library Cluj

Un val de neguri stinse în ape să prăvale;
Pornii-vă din spaîma ce v'a 'nlemnit pe cale.

Ca o fecioară cerul tremurător s'aprinde;
A ziliî bucurie făptura o cuprinde.

Un lung suspin de raze cutreieră văzduhul.
A globilor povară 'și a rădicat năduhul!

Se pune lacăt noptii în temnițele besnei.
De-acuma faptu vieții de zămislire lesne-i!

Căci împăratul lumii din răsărit s'arată,
Rupînd într'o clipeală mărâma 'nsîngerată.

1888 Sept.

Ion Catina

UN TALENT

La o redacție oare care a unei reviste de literatură din București, acum două luni sosi cu poșta într'un plic o scrisoare pe numele unuia dintre cei mai de frunte redactori ai săi.

Pe lângă scrisoare mai erau alăturate câte-va file cu cincî bucați de poezie.

Însă, nici scrisoarea și nici versurile n'au ajuns, din neglijența administrației pînă acum, celui adresate, astfel că nerăbdătorul autor,—din cauze bine-cuvîntate ne răbdător—n'a putut avea nici un răspuns cu toată ruga sa firbinte.

Noi, încăpându-ne în mîină scrisoarea, dinpreună cu versurile, ne pare rău că nu putem îndeplini speranțele tânărului domn Neculcea, dar îi facem cel mai mare serviciu poate, publicîndu'i ce-am găsit mai bun din toate, cu nădejdea că trecînd pe la redacție, de va mai fi în București, nu va lipsi să se folosească de sfaturile noastre, care l-ar putea ajuta mult pe viitor în privința celor așteptate în scrisoare.

Atît pentru autor, și acum ne adresăm publicului.

Un singur sfat îi dăm : să se citească fie-care vers ca niște simple fraze de proză, ne căutînd cîtusi de puțin să îi li-sește forma și se va încredința pe deplin că dacă autorul va izbuti,—și e de crezut—să își asigure decoltarea veșmîntului de care are nevoie, noi, nu salutăm în zadar, încă *un talent* venită fără veste pe câmpul literaturii noastre, destul de zîmgingălit de odroae de nepuntincioși scribarci.

DOR....

! Din marea de vremuri răsare zioa ca visul ușor;
Aeru-i dulce și-n crâng mierlele cântă de dor.
Florile pline de rouă lasă plăcutul miros
La soare răsare aurora se 'ntinde, un val luminos.
O! Dulce-î atunci să te pierzi cu mintea în nesfârșit,
Să uiți că ești un atom din haos scăpat, rătăcit.
O e frumos dimineța!

Dar noaptea fu albă ca zioa de tainici dureri stăpânită,
Iar stelele clare-au lucit c'o dulce lumină sfințită,
Cum ochii iubitei clipesc—adânci ca noaptea—profunzi
Pătrunși de dor și dureri în sufletu-mi când se cufundă,
In gânduri pierdut am rămas de veghe noaptea întreagă,
Târziu adormii, și acum geana de geană se leagă.
O somnu ca zioa mai dulce-î!

Frumuoasă așa ca 'n povești *Ea* în odaie s'arată,
Ușoară ca visul, ușoară și albă ca zioa curată.
Eu, printre gene-o privesc și-mi pare că-î vis fericirea
In sufletu-mi trist, păsuît; dulce-i din ochiu-i privirea.
O somnul e dulce, plăcut, căci noptea întreagă am veghiat
Dar l'arătarea adoratei, că n'am dormit, am uitat.
O! ea e mai dulce ca somnul!

N. B. Neculcea

INTAIA FURIE

—
In trei zile petrecuse o viață întreagă.—O văzuse, o iubise.—Numai privind-se, zimbindu-și pe furis numai, numai prin bilete înțelegându-se, trăise el acea viață.—Și tocmai când lumea, care atât îi supăra, de a cărei vedere nici o clipă nu putuseră să scape, îi lăsă un minut singuri, tocmai când era să-și spuie unul altuia prin grai, ceea ce, în tăcere, de multe ori își spusese, tocmai atunci sosi cruda despărțire.—Li vestiră că pleacă; și el copilul trebuia să facă voia părinților — In furia celor dintâi bătăi ale inimii lui tinere, era să se împotrivescă, să răspundă că numai merge, că rămâne la țară.—Dar ea se opuse; îl goni:

— Nu!... du-te... adio! sau mai bine la revedere:

În loc de mărturisirea ce pregătise, incurcat, amețit, îngână și el un *adio!*

* * *

Era copil.—Auzise de dragoste ca de o poveste frumoasă și socotea că o pricepe.—Vrea să iubească, dar să iubească așa cum înțelegea el iubirea: în mijlocul frumusețelor firești, în singurătate, într'o câmpie de ver-

de-ță, primă-vara, la țară, departe de sgomotul orășenească.—Cât despre iubită, nu se îngrijea.—Urită, frumoasă, pentru el era tot-una.

Și o întâmplare îi dădea prilejul. Căsătoria unei rude apropiate îl făcea să se ducă cu părinții, din Bucuresci, la o moșie, departe, în munți..... Și câte vise fericite nu-și făcea el în drumul de fier, în trăsură, până să ajungă!

Sosi noaptea.

A doua zi, când se scula de dimineață, și cătă spre fereastră, vederi încântătoare îi se desfășurau dinaintea ochilor.—Un lan de porumb; o livadă de pruni, apoi un șir de dealuri tot mai înalte, și în fund, departe, ca un nor albăstrui, luminat de soare, privind peste dealuri, un munte înalt, răpos.—Raiul dragostii îl găsisse: îi trebuia idealul.—Il găsi și pe acesta.—Printre cei poftiți, o prietenă a fetii gazdei, cam de vîrsta lui, îi se păru că-l privește mai mult ca cele lalte. Cera să-i o înfățișeze.—Se cunoscără.....

. . . . .

II

Grabnică fu plecarea.

Până când, în desișul frunzelor din crăng, casa dispăru cu totul, el cătă mereu înapoi.—Nemiloasa depărtare îi ascunse și prispa pe care se allă dînsa.—Atunci întoarse capul.—Nu-i venea să plîngă, dar parcă-l chinuia ceva mai rău ca plînsul: un amestec de dor de a sări din trăsură, de a se întoarce pe jos, ca nu altul de a o vedea.

Văzu șoseua pe care se plimbaseră adesea, unde

atâtea își spusese ră din ochi și mai pe departe din gură, căci și alții erau de față ; unde, privindu-l numai pe el, cântase o romanță nouă, pe care dănsul, neincelat se ruga s'o cânte.—Și cât de limpede i se iveau în minte, cu melodie cu tot vorbele romanței.

Teribil e momentul, când vine de-ți vestește
 În furia juneței al vieții trist sfirșit ;
 Dar mai teribil este, când soarta te silșee
Să părăsesci ființa, ce-n lume ai iubit.....

la care tropoitul cadențat al copitelor pe pietriș, părea că-i ține tactul cu o armonie răpitoare.

Și cât erau de potrivite pentru el aceste versuri ! Parcă fusese în inima poetului ; care le alcătuisese... Cum îi da dreptate !

«Dacă și dănsul o îi suferit ce sufer eu acum» cugeta el.

Iar trăsura mergea, și drumul șerpuitor făcuse multe cotituri la dreapta și la stânga. Cu amărăciune vedea cum înapoi, stăvilare uriașe de munți și dealuri, îl depărtau tot mai mult de draga lui.

Nu cunoștea drumul de oare-ce la venire, când trecuse, era noapte.

În oraș intră pe inserate. Țeranii cu carele, târgul insuflețit însă, îl mai smulseră din gândurile-i urite. Căci la câte cugetase el în lungul drum de pân'aci ? Și cât de *în adevăr* îi se părea lui că iubește ! Câtă dreptate da cavalerilor din romanțe, cari atâtea jertfe făceau pentru iubitele lor. Și dragostea, de care vre-o dată chiar răsese, acum cât de sfântă i se părea, și cât de mare printre simțimentele omenești. În inima și în mintea lui de copil era atâta invălmășală de simțuri și idei, că,

pentru o clipă, capul i se perdu și nu se mai gândi la nimic. Numai orașul și răcoarea seri 'l desmeticiră. Noaptea dormiră la hotel. A doua zi plecară cu drumul de fer la București.

Uf, ce urât! La 25 Iulie, in București... Pulbere; stradele pustii, căldura nesuferită, aerul inăbușitor. Când intră in casă, ceva greu parcă'l apăsa pe piept. Perdelele lăsate, dădeau interiorului o infățișare de mormânt, pentru inima lui, învățată așa de curând și așa de bine cu poesia. Lucrurile toate la locul lor. Simți că nu mai poate sta in casă. Ieși. Erau două ceasuri după prânz. Ardea soarele cumplit, și nici o adiere de vânt măcar. Ce deosebire între aerul acesta și cel de la munte! Și pe stradă plin de sudoare, ținându-se pe la umbră, pe lângă case, se gândea la nepotrivirea dintre viața de trei zile, de la țară și chinul de un veac ce avea să indure aci.

Pe stradă n'avea să vază nimic, pe nimeni, afară de câte-va țigănci răgușite la glas, strigând nuci noi și porumbiel fiert. Se intoarse acasă.

Ar fi vrut să'i scrie; dar eum, prin cine? și apoi nici n'o întrebuse daca îi da, sau nu—voe să-'i scrie.

O soră a lui măritată, pleca peste câte-va zile prin părțile acelea. Se rugă să se ducă pe la *dênsa*, să-'i dea o scrisoare. Sora sa 'l iubea. Rîse și'i făgădui. El se apucă să scrie. Ascuns in colțul cel mai retras al casei, ferindu-se de toți care treceau pe lângă *dênsul*, scrisese. Cât ar vrea acum acel copil să mai vadă odată ce a scris atunci! Cum ar râde poate! Tot ce și mai amintește încă e, că printre rândurila scrisorei, strecurase bucați de versuri copiate de prin niște reviste. O citi, o reciti o prescrise. Se vede că a găsit-o fără seamăn, de

oare-ce cu multă mulțumire o puse în plic. Nu scrisese nici o adresă pe plic. Sora sa plecă.

Focul ce vărsase în scrisoare îi mai alina dorul. Începu să uite. Ba chiar, când sora sa se întoarse, aproape năpășător, și nu de o dată o întrebă, ce a făcut. Îi spuse că nu mai era la țară, că a găsit-o în oraș prin alee, cu mai multe fete; niște cavaleri mergeau cu ele. Ea era veselă. Sora lui o chemă de o parte; când îi spuse complimente de la el, le primi foarte rece. Scrisoarea abia vru s'o ia. În scrisoare el cerea răspuns. Ea nu i-l dete. A doua zi, când sora lui o chemă să i-l ceară, ea se făcu că nu aude. Îi umilea. Simți că începe s'o urască. Nu-i venea să creadă, că ființa aceea, care după cum socotea el, trebuia să sufere pentru dănsul, ființa aceea care îi dăduse atâtea dovezi de dragoste, când întrebând-o pe cine iubește, ea însemnase pe nisip, pe apă stând în mijlocul punții, cu umbreluța, inițialele numelui lui..... să se schimbe atât.

Prin Septembrie, el mai, mai o uitase. Începuse să se creadă om cu experiență, care ca un copil, fusese orb, dar care acum vedea bine cât e de amăgitoare lumea. Șiși făgădui ca altă dată să nu se lase să cadă așa de ușor în cursă (!?!).

Cu cât trecea vremea, cu atât vălul uitărei se întindea tot mai des peste fericirea celor trei zile. Într'un târziu nu mai vedea de cât un vis dulce, în care, într-o singură noapte, petreci veacuri de viață mulțumită.

E vară. Prin aleea frumosului oraș de munte el se plimbă cu un prieten. Află că și dănsa e acolo. El n'ar mai cunoaște-o. Prietenul său însă o cunoaște. Îl roagă să i-o arate. O vede. Se schimbase mult. Se făcuse mare.. ca și dănsul. Îi veni în gând, nu știu cum să

trimită pe prietenul său să'i spună că voește să reînnoiască prietenia. Dar avu putere să se stăpânească. Câtă deosebire între ce simțise pentru dânsa o dată, și ce simțea acum! Numai acea pagină de trei zile o mai apropia de el și'l făcea oare-cum să regrete copilăria. În colo 'i era străină. Noaptea aceea dormi liniștit, fără să se mai gândească la dânsa, ca atunci când o văzuse pentru întâiași dată.

Când plecă privi cu băgare de seamă locurile prin care fuseseră împreună.

Acum se făcuse drum de fier pe acolo, pe unde mersese cu trăsura, pe unde el și ea se plimbase, și unde *copilul* lăsase atâtea *regrete*. Mai mult curiozitatea îl făcea să rămână pe gânduri în fața acestor locuri. Nu pricepea cum putuse simți atâtea durere pentru o ingrată. Când trecu pe lângă izvorul cu apă limpede, unde cu umbreluța ei însemnase numele pe nomol, și unde în ascuns de cei-l-alți 'i dăduse ca semn de amintire un trandafir, nu putea să 'și opriască un suspin.

Intăia furie a dragostei înșelătoare dintr'o inimă de copil, pierise tot atâtea de repede, ca și tăria cu care isbucnise.

O scântee mică, dar nestinsă, mai rămăsese însă din această furie, păstrată sub căldura încă netrecută, a inimii aceleia, care socotise că a iubit.

I. A. Basarabescu

1887, Decembrie

DORA D'ISTRIA

(Principesa Ghika)

În seara de 5 Noembrie a. e., Dora D'Istria, prin năstere principesă Ghika, încetă din viață în otelul său din calea Leonardo da Vinci la Florența.

Dora d'Istria pe lângă natura sa blândă, pe lângă mulțimele de bine-faceri ce le răspânda în calea vieții sale, mai întrunia și calitatea d'a fi o scriitoare plină de talent.

„Operile sale *Au bord des lacs helvétiques*, *La Suisse allemande*, *Les femmes en Orient*, *La vie monastique dans l'église orientale*, *Des femmes par une femme* și multe articole publicate prin *La Revue de deux Mondes* vor rămâne neperitoare.

„Ziarul *Fanfulla* din Roma își încheie un necrolog consacrat Dorei d'Istria, cu aceste cuvinte pline de simțire :

Orî unde i-ar fi mormîntul, Albarezii, Grecii și Româniî vor trimite coroane, cum ea însuși ducea coroane la Missolonghi, pe mormintele lui Marco Botzaris și George Byron,— vor trimite coroane de stejar, pentru zeloasa iubitoare de patrie, coroane de laurî pentru ilustra scriitoare, coroane de flori, pentru doamna prea frumoasă și împodobită de virtuți“.

LA CE

---

*Dulci speranțe, dulci iluzii ce v'ați șters pentru vecie
Voi, ce-'n visuri dragălașe legănați a mea pruncie,
Voi, care'mpletiați cu aur și cu mândre floricele
Viitorul trist și aspru,—viitorul vieții mele,—
Voi, Sirene-amăgitoare, ce odată v'am iubit
De sciați c'o să vă duceți, la ce bun a-ți mai venit!?*

Iunie 1888

I. I. Livescu

UNUL CA MULTI ALTII

ARE TITLU

Cine nu'l cunoaște? Cu joben nalt și cu haine după ultima modă îl vezi plimbându-se mândru pe podul Mogoșoarei și invărtind între degete bastonul cu cap de câine sau de maimuță. Răspunde cu o ușoară aplecare din cap, abia atingând marginile pălăriei, aceluia care îl salută respectuos fiind chiar pe partea cea l-altă.

Dacă vorbești cu el, tot-d'auna îți pomenește de studiile ce a făcut, de succesele ce a obținut pe acolo.

— »Tot-d'auna profesorii mei mă strângeau de mână, zicându-mi că am un viitor mare«.

La întoarcerea sa »din năuntru« s'a ținut de capul unor prieteni redactori la cutare gazetă politică, să facă o mică reclama, anunțând că a obținut cu succes doctoratul »facultății de științe politice și juridice« din cutare oraș al Belgiei.

— »Nu că sunt îngâmfat, dar, ce vrei? așa să trăiește. Dacă nu te cunoaște lumea nu faci nimica«

Peste puțin a început să publice articole de politică înaltă într'o gazetă ce-i da ospitalitate și zicea că nu vrea să primească nici o funcție, pentru că are să fie redactor al buletinului ecsterior la un mare jurnal ce va înființa în curând.

A ținut câte-va conferințe la Ateneu, despre cari »presa« a făcut lungi și laudăroase dări de seamă, însă publicul s'a grăbit să vie într'un număr foarte restrâns și băeții de prin liceu i-au făcut zile fripte, aplaudându-l ori de câte ori ducea paharul cu apă la gură.

— »Ce vrei mon cher? in țara noastră unde nu se apreciază meritul, oamenii cari au o însemnătate nu sunt luați in seamă. E o țară de barbari!»

Cu ast-fel de convingeri, un om nu perde nici o dată curagiul.

Conferințele de la Ateneu ănsă le-a tipărit in broșuri, editate de un librar bine voitor, scriind pe copertă, de desuptul numelui :

„*Doctor in științele politice și juridice.*“

Un critic răutăcios 'i-a batjocorit una din producerile acestea și el cu surăsul pe buze zicea aceloră ce'l întrebau asupra chestiei, că nu se va coborâ că răspunză cățeilor cari lătră.

Incepu apoi să dea articole politico-literare la o foaie de literatură, care 'l introduse pe arenă, punend ca notiță la prima sa publicație : «cu această scriere se înscrie printre colaboratorii noștri talentatul d-nu Cutare, care... care... etc. Când venea la redacție, incepea să vorbească iar despre studiile făcute, încât bietul director, om cam naiv, fără titlu și care credea că un titlu e lucru mare, rămânea cu gura căscată, supunend-i spre cercetare articole in materia cărora zicea că el e competent.

Si omul nostru le citea cu atenție de la cap până la coadă, corecta cu un creion roșu și albastru ce se afla pe masa redacției, câte un punct sau virgulă ce i se părea prea mici făcute sau ștergea câte un *u* scurt (căci e contra lui *u* scurt până la moarte) și apoi foile le da directorului, zicend : »Am făcut câte-va mici îndreptări in treacăt, așa... »Iar directorul îi mulțumia din toată inima și când cine-va îi observa (după publicare) că acel articol e prost zice : »să mă ierți! eu nu mă pricep, dar 'l am dat lui Cutare, el 'l-a îndreptat... de !... e un om care se pricepe, e doctor in...

Tatăl doctorului in chestie era acum foarte vesel, fiind convins că fiu-său nu s'a dus de geabă la «nemți». Acestea o spunea tuturor cunoscuților și prietinelor,

acasă. la cafenea, pe stradă, la grădini, pretutindeni unde întâlnea pe cine-va, căruia nu'i vorbea încă despre odrasla sa, ba, câte o dată, uita și spunea aceluiași de două și trei ori.

— Vezi domnule, zicea el, n'a învățat el cât a fost aici, s'a păstrat ca să poată învăța înăuntru.

— Dar ce a învățat acolo? îl întrebă într-o zi un prietin.

— E doctor!

Ceea ce ănsă cam făcea câte odată pe bătrân să strâmbe din nas, era faptul că nu vrea fiu-său să ia nici o slujbă.

— Articolele de la gazetă nu 'ți dă de mâncare, ia și tu o slujbă; fă și tu ceva; de. . . ești gogea omu. . . gogea doftoru!

— Nu, tată, am să intru în diplomație; eu, care sunt om cu titluri așa de înalte voi fi preferit înaintea tuturor.

— Peste puțin se publică concurs pentru un post diplomatic. El puse pe tatăl său să alerge pe la toți puternicii zilei, cărora le da votul ca să poată 'sbuli.

— Dar bine, zicea bătrânul, dacă n'ai proptea....

— Ai dreptate!

Și plecă iar să se căciulească la unul și la altul. Isbânda însă nu s'a arătat

— Vom mai aștepta.

Și așteptarea e cam lungă. El ănsă nu se descurajază. Îți vorbește cu aceeași îngâmfare de studiile ce a făcut și succesele ce a dobândit și 'l vezi plimbându-se pe podul Mogoșoaiei cu joben și îmbrăcat după ultima modă, învărtind între degete bastonul și respunzând cu o ușoară aplecare de cap aceloră cari îl salută respectuos fiind chiar pe partea ceal-altă.

Cine nu 'l cunoaște.?

Gheorghe Adamescu

ICONOGRAFIA LUI TRAIAN

(Fragment, urmare și sfârșit)

Anticarul francez Mongez, carele a completat *Iconografia greacă* a lui Visconti, printr'o iconografie a Romanilor, a reprodus ie tabelele cărții sale, un bust al împăratului, lucrat din marmora di-Paros, spunându-ne că acesta a făcut parte din colecțiunea cardinalului Fesch, unchiul împăratului Napoleon I. Nicăieri trăsura fisionomiei lui Traian nu par a fi mai lămurit tiparite de cât în această operă de artă, lipsită de altminteri, de orice ornamente.

Acest ultim amănunt, îl dăm, numai fiind-că voim să punem acet figură în comparațiune cu alt bust colossal al lui Traian, lucrata în marmură din Pentelic, în care împăratul poartă pe cap, cununa civică, acea cunună de foi de stejar, cea mai prețuită răsplată dintre darurile ce, la Romani, se acordau ostașilor de frunte. Acest bust, care se afla în Villa Borghese de lângă Roma, idealizează oare-cum trăsura lui Traian și le dă o asemănare destul de pronunțată cu chipul, rămas clasic printre împărații Romii, al lui August, strămoșul lor comun.

Un restaurator modern a adus capului, încoronat cu cununa civică, un peptar de zăle, cu aspect de solzi, *lorica squamata*, din mijlocul căruia răsare un cap de Medusă.

În bustul din fosta colecțiune a cardinalului Fesch, figură este așa de caracteristică, așa de corespunzătoare, sub punctul de vedere fiziognomic, cu toate calitățile, și poate chiar cu micile slăbiciuni ale lui Traian, încât toți acei ceți au studiat cu deamănuntul viața, aplecările și însuși tipul general păstrat în mai toate efigiile antice ale acestui împărat, au recunoscut în acea figură, adevărata imagine ce ne pune sub ochi pe acel om bun la inimă, energic și drept la minte, simplu în viațuirea sa, hotărât de orice faptă și întreprindere a sa, puțin datat cu speculațiunile științifice și filosofice, dar iubitor de tot ce e bun și frumos, pe cât acele lucruri erau tot-de-odată mari și temeinice.

Capul lui Traian, în acel bust este mare, lat și cam răvărsat

in partea despre ceafă. Este așezat pe un grumaz larg și ast-fel îndreptat încât se vede că pozițiunea obrazului nu era nici sumeasă in sus cu trufe, nici aplecată cu fățarnicie spre pământ. Traian căta dar drept in față, nici aspru, nici sfios. Părul, despiciat in șuvițe puțin unduloase și cam desordonate pleacă din creștetul capului spre a se răspândi in toate părțile cam deopotrivă; ele ajung pe dinainte a scoperi o mare parte din frunte care, de și mică și cam eșită, presentă la mijloc o linie bine pronunțată. Arcadele sprincenelor reies cu putere și formează, prin răzorul frunții, acea indoită dungă foarte adâncită. Dovadă că Traian eugeta și că fruntea i se sbărcea adesea spre a chibzui cu luare aminte la greaua sarcină ce-și impusese de a noroci o lume intrăgă.

Din acea dungă lată se pornește nasul proeminent, lung, cărnos, bolbocat la vârf, și destăinuind poate oarecare aplecări cam materialiste. Buz: superioară cade drept deasupra celei de jos, sub care se confundă apoi pelea, formând ca un șoiu tare pronunțat, din cauza bărbiei ce este foarte proeminentă. Pe gura lui Traian se citesc felurite și neprețuite calități. Intr'ansa se vede lămurit că de pu'ernică hotărâre predomnește in ceracterul său; și cu toate acestea, pare că un zâmbet binevoitor și glumeț se tot joacă prin crețurile oblice care pleacă de sub nări și de la capătăiele buzelor.

Ce putem acum să spunem despre expresiunea ochilor, pe care nu-i vedem de cât in chipuri descolorate și lipsite de lumini? Căci, precum se știe, in statuaria antică, dalta lasă neatins interiorul ochilor. Totuși este probabil.—și unele slabe indicii par încă a dovedi aceasta,—că cele mai multe din statuele antice erau colorate și ast-fel, ele puteau da chiar și impresiunea cea mai viue ce reiese din colorarea unei figuri. De ni s'ar fi păstrat o ast-fel de statua a lui Traian, am fi văzut pe dânsa albind părul împăratului ce-l știam că a fost de timpuriu cărunt; 'l-am fi văzut contrastând in mod plăcut cu o peliță cam smeadă, ce pare a sta mai in deaproape raport cu trăsurile acelei figuri, hărșite pe câmpii de răsboae, și care de alt-minteri, nu putea să desmintă nici origina ispanică a lui Marcu Ulpie, născut din părinți Turdítani.

Din presupunere in presupunere, am ajunge a zice că vederea lui nu avea fulgerătura strașnică a unor ochi negri corb, ci mai mult blanda, potolita, dar și hotărâta cătare a ochilor căprui.

Ast-fel completată, figura lui Traian, fără de a ni se presenta ca un tip de frumusețe clasică, fără de a inveda mândria și semeția capului olimpic al lui Joue cu pletele resfirate, cu fruntea vasă cu privirea scânteiitoare, avea totuși in sine o temeinică expresiune de energie stăruitoare și neobosită; era tot de odată afabilă, plăcută, atrăgătoare; dovedea aplecările cele mai pronunțate spre bună-voință, compătımire, milă și indurare. Pe fruntea

lui nu se strecurau umbrele unor idei abstracte, unor năzuiri ne-realisabile. Văzându-l, tot omul își putea zice că el nu voește mai mult de cât poate, dar că poate tot ce voește. În creerii lui, teșiti și desăți (de am putea zice așa) sub o țeastă oabă și dreaptă, nu iluziuni zadarnice; dar tot ce se zămislea într'ansii, îl împingea spre fapte practice, folositoare, drept cumpanite și tot-d'a-una indeplinite fără greș, fără sminteață.

Invederat este că o fisionomie așa de simpatică și, am putea zice chiar așa de impunătoare numai prin expresiunea de echitate și de blândete răspândite într'ansa, trebuie să fi asigurat lui Traian, atât respectul și afecțiunea conviețuitorilor săi de or ce rang și de or ce neam, cât și lui însuși acea încredere în sine care-l făcea să trăiască în mijlocul poporului și soldaților săi, ca un părinte venerat și iubit de toți cei ce se apropiau de densusul.

Iată după cum credem, unul din darurile firești de care s'au bucurat și s'au folosit toți, pe când Traian era încă în viață. Calitățile lui erau așa de numeroase și așa de felurite încât, chiar după ce atragătoarea lui persoană fizică dispăru din ochii tuturor, el încă păstra pentru vecie, prin darurile sale morale și prin faptele lui neperitoare, renumele cel mai glorios ce a lăsat vreodată un împărat pe lume.

Pentru scumpa și neuitata lui amintire, artele antichității, și anume sculptura, cea mai serioasă și mai originală dintre ele, au lucrat fără preget, mulți secoli în urmă-i. Ast-fel ele ne-au transmis poate, și mai multe cunoștințe asupra lui Traian, de cât Analele istorice, pe care, din nenorocire le-a bântuit și le-a nimicit cataclismul barbariei, mai mult chiar de cât pe stanele de marmore, făcuțe după chipul divului împărat.

Despre un fapt ea acesta ne încredințează însuși poetul cel mai ilustru al veacului de mijloc. Dante ne spune, că pe pragurile raiului cereșc, el a zărit alburind o piatră, „che biancheggiava“; „iar pe dânsa era istorisită înalta glorie a principelui roman, pen-tru a cărui mare valoare, papa Grigorie a câștigat marea sa isbândă, aceea de a-l strămuta din iadul păgănesc, la loc mai cu lumină. Acel principe roman era Traian împăratul!

Quivi erata storiata l'alta gloria
Del roman prince' lo cui gran valore
Mosse Gregorio alla sua gran vittoria
Io dico din Traiano imperadore.

(Dante Purgator, X, v. 73-76)

A. Odobescu.

O SE TREACĂ SI ASTA!....

Simpla povestire

Intr'o séră de iarnă, pe când viforul şuera afară, noi, — copii şi părinţii, — aşezaţi în jurul unei mese de lucru, ne desfătam cu plăcere la dogórea încălzitoare a jeraticului din sobă.

— Ce frig grozav e afară! dise unul din copii, care era mai frigos de cât toţi cei l'alţi. Numai gândindu-mă să mă duc afară, încep să tremur.

— Lasă, dragul mamei *că o să treacă şi asta*; răspunse bătrâna bunică, care şedea la capătul mesei, în vechiul fotoliu, tot atât de bătrân ca şi ea, unde răsfoia paginile unei biblii în care 'şi făcea rugăciunea de séră.

— Cu vorbele astea; urmă ea, 'mă am adus aminte de o povestire, care am auzit'o de la tată-meu care şi el a auzit'o de la părinţii săi. Acéstă povestire, după felul care a ajuns pêne la noi, am putea'o numi un fel de legendă a vieţii omului, a unor stări prin care trece de când se nasce şi pêne móre. — Fiind-că e de vreme şi povestea nu e lungă, pot să v'o povestesc şi voă, ca şi voi s'o cunoşceţi, şi s'o povestiţi la rândul vostru.

Apoi, lăsându se pe spatele fotoliului său, 'şi înveli bine picioarele séle frigurose cu şalul ce alunecase jos; iar copiii, înghesuindu-se unul pe altul, se grămădiră în juru'i ca s'o pótă auđi mai bine.

După ce se făcu linisce, bătrâna bunică, tuşind de câte va orí, începu:

— A fost o dată un mare neguţător, care făcea ne-

goțuri însemnate, cu nisce țeri cari se află foarte departe de aci și cari sunt învecinate cu marea.

Pe când făcea una din călătoriile lui neguțătoresci, printr'una din acele țeri, privirea 'l fu izbită, d'o prive-lisce care 'l umplu de gróză și de milă. La marginea unei păduri, zări pe un om bătând din tóte puterile, cu nisce nuele lungi, pe un altul care era desbrăcat și legat cu mâinele și picioarele de un pom al pădurei.

Neguțatorul, apropiindu-se, vèdu cu mirare că bătutul, cu tóte că corpu'i sângera și cel alt nu înceta cu bătaia, nu scótea nici un gemet, nici o plângere.

Ne mai putënd rēbda vederea acestei barbarii, neguțatorul se adresă către acela, care, cu tótă venirea lui acolo, urma să bată pe acel nenorocit :

— Ce 'ți-a făcut omul ăsta de 'l chinuești ast-fel? 'l întrebă.

— Omul ăsta nu este un om : ci un rob al meu. E un leneș și jumătate, 'l am pus să tragă la plug, să 'm pot ara pământul. N'am putut face nimic cu el azi ! De la început a đis că e holnav și n'a vrut să se mai miște din loc. 'L bat să se însdrenescă, să nu 'm mai facă și mâine ca și astă-đi.

Neguțatorul, făcendu-i-se și mai multă milă prin auzirea acestor vorbe, zise stăpânului :

— Spune-mi cât prețuesci pe nenorocitul ăsta și dându-i libertatea 'ți voiu plăti hanii de rescumpărarea.

Stăpânul voi să răspunză, dar robul ii luă inainte și zise negustorului :

— Nu voiu primi nici o dată, această bunătate. La-să-mē in starea in care mă aflu. D-zeu e mare ! *Și... o să treacă și asta !*,.

Neguțatorul stărui mult să-l induplice a 'și lua libertatea, însă robul rămase in hotărîrea'i nestrēmută.

După ce obținu de la stăpână-sēu că'l va erta de data aceea și după ce se mai odihni puțin, neguțatorul, 'și urmă calea inainte.

Peste vre-o cinci ani se întēplă ca neguțatorul să

treacă iarăși prin părțile acelea și aducându-și aminte de sërmanul rob; voi să afle ce se făcuse. Intrebă in toate părțile de stăpănuț robului. Află că murise și că robul devenise stăpănuț moșiei.

Neguțătorul, uimit de o așa schimbare, cercetă delocuința fostului rob și se duse la el.

Acesta văzându-l, 'l recunoscu, ii eși înainte și ii ură de bună venire.

După ce admiră in destul, casa, grădina, moșia și averea la care ajunsese, după ce sărută pe toți copii, cari ii infățișase ca p'ai lui; neguțătorul zise fostului rob:

— Dar cum ți s'a întâmplat o asemenea fericire? Cum stăpănuț care te ura atât pe mult, te chinuia atât de grozav, te a lăsat moștenitor?...

— Și ginerile s'eu, adăogă fost rob; zîmbind cu blândete. Nu ți am spus atunci c'o să treacă și asta! Am fost bătut, chinuit, ținut nemăncat, dar toate au trecut. Incetul cu incetul am început să mă fac iubit de d'ensul. La moarte, mă lasă moștenitor peste toată averea care acum e destul de mare și 'mi d'ete și pe fică-sa' de nevastă pe care o iubesc și mă iubesc din toată inima.

— Acum cred că ești mulțumit și pe deplin fericit! ii zise neguțătorul.

Da! ii răspunse. Dar!... *O să treacă și asta.*

Neguțătorul se miră de aceste vorbe. Dar, cum nu ii răspundea de cât prin ele la întrebările lui, nu mai zise nimic.

Petrecu mai multe zile aci și apoi plecă după afacerile negoțului s'eu.

Mult timp, după aceia, venind iar in acele țeri, cu alte mărfuri, și aducându-și aminte de fostul rob, pe care 'l lăsase proprietar se duse și pe la el.

Aci ănsă află, că era mare guvernator in orașul vecin, făcut de împ'ratul acelei țeri, ca drept răsplată a faptelor sale.

Neguțatorul se duse in oraș și fu primit de către guvernator cu cele mai mari onoruri.

Ia urările ce neguțatorul ii făcu, guvernatorul nu avu de cât un singur răspuns :

O să treacă și asta !...

— Ce naiba ! o să treacă, și zise neguțatorul pe când își urma calea, doar că n'o să se facă împărat.

După ce trecură câți-va ani, neguțatorul veni din nou in acea țară.

Ajunsese in orașul in care fostul rob se afla ca guvernator,

Spre marea-i mirare află că murise.

Se duse să-i viziteze mormântul, și citi cu uimire in mijlocul pietrei, care ii acoperea mormântul, aceste vorbe scrise cu litere mari :

O să treacă și asta !

— Cum o să mai treacă și așa ! se gândi neguțatorul. In viață se mai poate, dar după moarte !..

Neguțatorul devenise bogat. Se retrăsese din comerț și nu mai făcea călătorii din cauza bătrânețelor.

Cuvintele fostului rob, ii venea neconținut in minte, așa in cât intr'o bună dimineață, se hotărî să mai facă o ultimă călătorie, atât de plăcere cât și de curiozitate să vază dacă cuvintele scrise pe piatra mormântului și avusese urmare.

Ajuns in oraș se duse la cimitir.

Dar in locul lui se intindea o baltă mare, provenită poate din revărsarea mării.

— Și dacă nu mă înșel, sfirși bătrâna bunică, vorbele lui, zise de mine, mai nainte de inceputul povestirii s'a indeplinit. Ia uitați-vă afară...

In adevăr, viforul incetase și un cer senin apăruse in toată splendoarea lui ernatică.

Marion

CATULE MENDES

Viata amoroasa
DUPA BOALA

BCU Cluj / Centrul University Library Cluj

Cum el văzu că a închis ușa :

— Ei bine?... întreabă Marcel tremurând.

— Ei bine! zise doctorul Lahirou, merge tot mai bine, este scăpată. Da, câte-va săptămâni de odihnă, și se vindecă deplin; o să fie o convalescență cam lungă, însă foarte dulce.

Marcel plângea de bucurie; nu se putu stăpâni să nu sară de gâtul doctorului.

— Imi dai și mie viața, doctore! Dacă ai ști cât de mult iubesc pe Tereza! Când mă gândeam că ea n'o să mai fie aci, că gura n'o să'i mai zîmbească, că subț pleopele ei o să fie, în loc de ochișorii săi scumpi, două lucruri stinse, că și ea o să semene cu alte moarte pe cari le-am văzut, mă infioram de groază. Iacă, ai să rizi; eu, pe care mă cunoști, care nu cred mai mult de cât alții, care intram în biserici și în catedrale numai ca să văz icoanele și jețurile sculptate, m'am dus, de einci ori într'o săptămână, la biserica din sat, am ingenuchiat dinaintea altarului, și am aprins lumânări sub icoana unei Marii care se uita la mine cu un aer de compătimire.

— Bun! numai Sfintei Fecioare să'i mulțumești că a scăpat d-na Tereza. Pe mâine. O să viu să const'at progresele minuni.

Și 'și luă colțul unde le pusese, bastonu și pălăria. Inșă, când să iasă :

— Ah ! bine că mi-am adus aminte ; îți recomand cea mai mare băgare de seamă s'o menajezi cât vei putea mai mult. Prietenia d-tale este convalescentă, vezi bine, inșă nu'i vindecată, da de fel nu'i vindecata ! O zbuciumare, o emoțiune, chiar plăcută, ar face s'o întoarcă boala, și atunci n'ar mai scăpa.

— Doctore ! poți să te indoești că n'am s'o îngrijesc, eu care o iubese ?...

— Tocmai de iubirea dumitale mă feresc, și tocmăi din pricina boalei. Un bărbat de trei-zeci de ani nu știe să îngrijească bine pe o femeie frumoasă care n'a implinit încă două-zeci de ani și pe care o adoră. Inșfirșit, m'ai priceput, crez ? Am zis : o emoțiune, chiar plăcută. Garantează pentru d-ta, sau nu răspund de nimic.

— Oh ! mă crezi in stare ?...

— Pe amorezați îi crez in stare să facă ori-ce nebunie ! Și pro tiea o dată făcută, acatistile n'ar mai sluji la nimic, să mă crezi ; doamna Tereza s'ar stinge, într'un minut, cum se stinge o lumânare suflată de vent.

II

Marcel se întoarse in camera, fără zgomot, și se opri, uitându-se in dreapta, in stânga.

Subt soarele de vară care străbătea prin persianele pe jumătate închise, in neorinduială albă a patului, care era numai batiste și dantele, se odihnea, cam galbenă, de o paloare aproape albastră, Teresa adormită ; și părul ei, pe cearșafuri, d'alungu corpului slăbit era parcă o garlă de aur. Din rufe și din piele, din pricina unui rest de friguri, emanau niște călduri de feminitate, mai mirositoare, cari tulburau. O mână atârna afară din pat, palidă și subțire, lungă, cu un mărghăritar la degetul cel mic.

Amantul, in genuchi, voi să sarute degetu acela ; însă nu uitase recomandăția doctorului : atinse cu suflarea numai, mărghăritarul.

— Ah ! făcu Tereza.

Și se întoarse spre Marcel, încet, luucând subt stofele acelea moi :

ochii ei mari albaștri ca cerul, deschiși, care se uluiră de lumina zii, semănara cu două sipici peste cari bate soarele.

— Cât sunt de fericită! ce bine este să înviezi! Lasă-mă... n'ai nevoie să'mi juri că sunt vindecată, știu eu, sunt sigură! S'a sfârși cu frigurile, cu răul, cu nedormitu grozav. Am suferit însă așa de mult, scumpule! S'a sfârșit însă. Și simt că'mi curge prin vine o fericire nespusă. Frumoasă zi! Tot ca și azi era soare zilele trecute când eram bolnavă? Nu vedeam lumina, nici crăcile înflorite cari se înalță până la fereastra și cari isbese în geam încât păr'că 'mi zimbese și'mi fac semn. Zgomotul acela ușor, care ciripeș'e, colo, este cântecul pasărilor, nu 'i așa? Păr'că nu 'mi vine să crez; este așa de multă vreme decând n'am auzit pasările cântând. Spune'mi dacă câmoul este frumos, dacă trandafirii noștri sunt încărcăți de flori. Oh! lasă-mă să mă scol să mergem în grădină să culeg un buchet!

— Da, Tereza mea, ești scăpată, nu mai ești în primejdie. Însă trebuie să fii cu minte și să mai stai în pat câte-va zile.

— O să fac tot ce vei voi! zise ea.

Pe urmă, mângându'l pe pâr:

— Grozăvia când este omul bolnav, nu este că suferă, ci că se face egoist și ingrât. Marcel! o să mă ierți tu? în septămanile acelea lungi nu te iubeam ca altădată pe tine care nu te dezlipeai de mine, care mă îngrijași cu atâta dragoste! Ce vrei? bolnavul se gândește numai la boala lui; și nu te băgam pe tine în seamă după cum nu mă uitam nici la soare.

Tereza zîmbi

— Acum, însă..

— Acum?... întrebă el.

— Acum, oh! te ador! Și vezi tu bine că iubirea este viața mea de vreme ce 'mi vine înapoi împreună cu viața. Apropie-te, dă'mi mâinile. lasă-mă să mă uit în ochii tăi. Nu, nici o dată, nici chiar în ziua când m'ai strâns pentru întăia oară pe inima ta, n'am fost mișcată așa de dulce, și mi se pare că răsufierea ta, când o voi simți pe buze, mă va inebuni de bucurie.

El însă întoarse capul.

Ea se înfioră puțin, ca și cum avea frică.

— O oglindă! oh! te rog! dă'mi o oglindă! zise ea.

El îi dete o oglindă în ramă de argint.

— Văz însă că nu m'am făcut urită; de și sint galbenă însă mi se pare că'mi șade bine.

Pe urmă, atrăgând pe amantul său spre dînsa într'o mîngăiere ușoară de brate, și vorbindu-i aproape la ureche, foarte încet, prea dulce, cam rîzînd ;

— Și, știi tu, zise ea cu o roșată în obraji care era mai mult o rumeneală, știi, n'am slăbit prea mult. Nu, iacă, vezi, nu sunt prea slabă.

El vru să fugă ! Nu voia să vadă comorile tot-d'auna adorabile, cari erau mai grațioase fiind-ă erau mai fragile, nici curba mai puțin grasă a umerilor, nici sînul mic, adolescent par'că.

Însă brațele el țineau străns, și pe cînd Tereza îl inebunea cu șapte așa de aproape în cît erau sărutări, el simțea că se 'nalță dintr'însa și din rufle ei, și din ceas-furile calde, ceas-furi pe cari ea le da la o parte, amorezata ! beția irezistibilă a misterioaselor parfumuri.

— Terezo ! îngănă el și fuse beția, fuse uitarea, multă vreme...

El țipă d'odată !

Te eza înțepenise, d'odată, se rărise, ochii i se pironiseră, ca la o moartă...

Murise poate.

III

Ah ! pe doctorul ești n'are să'l mai găsească el o dată ? Il caută de două ceasuri, din casă în casă. „Domnu Lohiron ? A trecut în cabrioleta. Poate e'o să'l ajungi pe dea'". Și Marcel da piutea calului și cațul se fă greu, și fugea, alb de soamnă, nu mai putea. Ce chinuri în vremea asta ! Tereza era ac'o, în căsuța, singură cu o slujnică. El fus se nevoit să o lase, leșinată, pentru ca s'alerge după doctor. Mai traia ea ? Iși venise în cunoștința ori murise ? Disperarea îi mu cea inimă. Il muștră conștiința. Și vremea trecea, și era greu. În sfârșit ajunse pe doctor, într'o vale, sări dupe cal, s'ezvârli din abriol-ță și strigă : „Hai cu mine ! Te-rog ! Nu mai de cît ! Oh ! mai repede !”

Doctorul satului dete bici calului, pricepînd că se întemplantase ceva serios.

— Hei ! să vedem... spune... ce este ? zise el vezînd că pe Marcel il podidise plînsul.

— Este că Tereza o să moara, dacă n'o fi și murit, fiind-că nu te am ascultat, fiind-că sunt un ticălos !

Marcel t-cu. Plîngea.

Cat de încet mergea iapa bătrînă a doctorului !

N au să mai ajungă !

Și durerea lui r șea, cînd anzea pe doctor mormînd :

— Prea serios !... A întors'o boala ! Spusesem eu : nici o emoțiune, nici chiar plîm-ță. N'o să scape !

Zarira in sfarsit căsuța de cărămizi roșii, frumoasă, între copaci. Cabrioleta se opri. Se deteră jos. Marcel apucă pe l. d. Lahirou de braț, îl tiră cu el, suiau scara peronului, când un iris vesel răsuna în spatele lor, și printre trandafirii din parter, roșie, de plăcere, bătută de soare, văzură pe Tereza venind spre ei cu mâinile pline de trandafiri !

Marcel se repezi spre ea.

— Tu ! tu ! vie ! Ah Dumnezeu !

— Cum mă vezi, vie și foarte vindecată, oh ! da, prea vindecată ! zise ea sărindu-i de gât.

Pe urmă, doctorului care se uita la ei cu gura căscată :

— Oh ! Doamne ! doctorul este om dibaci, asta îi sigur ; însă tu. (Tereza rîdea în perul prietinelui său) tu ești cel mai bun doctor !

I. S. Spartali

BIBLIOGRAFIE

La 4 Decembrie va apare ziarul politico-literar săptămănar *Fântăna Blandușiei* cu colaborația poetului M. Eminescu și a altor scriitori cunoscuți.

* * *

Se află sub tipar și în curând va apare „*Amor de Toamnă*,” un volum de nuvele de N. D. Giorgian

---

ROMANIA LITERARA

DIRECȚIUNEA UNUI COMITET

„Mieux Vaut Tard Que J'aimais“?

(*Studiu*)

E de necontestat, că cugetările eșite din înțelepciunea popoului, — cugetări cari nu sunt decât fructul unor îndelungi experiențe, constituiesc maxime de așa natură, în cât e peste puțință celui mai fin observator, de-a le răsturna cu desăvîrșire.

Dar, ori-cât de înrădăcinată ar fi, ori-cari, ar fi drepturile de împământenire câștigate, în decursul timpului, în domeniul judecătoresc omenesc, — totuși nu e un cuvânt ca autoritatea unei credințe să rămână neclintită pentru tot-d'auna.

Și-apoi modul de-a judeca nu să schimbă? Cum ar rămâne atunci cu forța împrejurărilor, care alterează, care schimbă tot?

Să poate, ca o maximă să fie foarte bine aplicată într'o vreme și astăzi dănsa să devie inaplicabilă.

Ceea-ce stimulează creșterea la născerea unui reguli de conduită sau unei considerări — de ori-ce fel sunt împrejurările, prin cari omul este silit să treacă. — După cum necesitățile cresc pe zi ce merge, tot ast-fel împrejurările se schimbă.

Împrejurările schimbându-se, mediul de traiu devenind altul, judecata apucă altă pantă, conformându-se timpului.

Era o vreme, când zicătoarea: «Capul ce se pleacă, sabia nu-l tae!» era privită ca o adâncă filosofie.

Cine ar fi îndrăsnit să se ridice în contră-i, fără a nu ajunge

de ris prin nota înțeleaptă dar discordată în acelaș timp cântecului, cântat de toți, discordată judecăței greșite dar uniformă din nenorocire ? Nimeni, absolut nimeni ! A trebuit, ca să treacă ani, pentru ca să se producă o reformă. Civilizația a silit pe oameni să vadă prin ei însă-și, că ceea ce cred nu este o filosofie, ci resultanta unui egoism vulgar, escesul simțului de conservare, ce duce la uitarea demnității de om, la degradare.

Prin secolul al V-lea înainte de Christ, ce zicea Thrasymac, un Gorgias din Leontium sau un Protagoras din Abder, era sfânt.

Care era cauza ? Lumea nu cunoștea încă cuvântul *Sofist*, de cât în accepțiunea lui cea bună.—Pedată însă ce timpul, căci numai el singur poate mai bine de cât ori-care, să desmintă credințele greșite ale trecutului, —periculoase prejudicii pentru omenire—s'a văzut, prin ajutorul experienței, cât de falș era tot, ce susțineau ei.

De și cu greu de la o vreme spiritul public începuse să devină mai neîncrezător ; începuse să i se pară suspecte lucrările, ce în decurs de ani întregi le crezuse bune.

Când timpul și-a terminat misiunea, adică când bănuelile au început să limpeziască judecățile tuturor, atunci și numai atunci un Socrate a îndrăsnit să le legitimeze.

Tot ceea ce popoarele din Grecia și o parte din Italia hrăniseră vremi îndelungate ca credinți nestrămutabile, a fost spulberat de un moment de reacțiune a creierului, în contra judecăței vițiate de credulitatea omenească.

Argumentul susținut de unii, că de vreme ce multe popoare și de multă vreme posedă cutare maximă, acea maximă e bună, —este un argument falș, copilăresc.

Când se știe, că judecata omului este supusă la înșelări se poate admite fără teamă de greșală, că într'un moment de judecată eronată s'a născut cutare zicătoare, cutare maximă, căreia unele fapte puține la număr și de importanță secundară, i-au dat o aparență de adevăr, de înțelepciune.—Mai târziu însă, uneori târziu de tot, alte întâmplări, în masă, vin să răstoarne fructul unei judecăți ușoare.

Tot asemenea și cu maxima franceză destul de cunoscută : «mieux vaut tard que jamais.»

La prima vedere s'ar părea, că in aceste cuvinte nu să cuprinde de cât adevăr.—Judecând însă mai profund, o minte sănătoasă se poate convinge, că ceea ce să cuprinde in ele nu este de cât enunțul unor cazuri particulare, excepționale.

Dar ce este o maximă ?

In trăsuri principale, «este o considerațiune,» in care să generalizează o judecată, ce să aplică la majoritatea unor fapte similarii.»

Ei bine, judecata care reiese din mai bine târziu de cât nici o dată, nu să poate aplica de cât la fapte răslețe ; nu cuprinde dar o considerațiune aplicabilă majoritățile faptelor ; *deci prin consecință, nu să poate bucura de autoritatea propriei unei maxime.*

Dar, cum se face, că de când această zicătoare există, să fi rămas neclintită și cum continuă ea să fie privită ca înțelepciune ? Răspunsul e foarte lesne de dat : verisimilității ei, i-au venit in ajutor câte-va fapte, cum ziceam mai sus de-o importanță oarecare, cari dându-i o quasi confirmațiune, au contribuit tot de-o dată a-i solidifica oare-cum temelia șubredă pe care e clădită. Grație acestor împrejurări trăește încă astăzi.

Forma salvează fondul zice un proverb și dacă in secolul al XIX, ev de aur al modernității, s'a păstrat obiceiul de a judeca totul la suprafață, de ce nu s'ar admite, că aceluiaș obicei, poate mai mare in trecut, să datorește faptul existenței și autorității, de care să bucură.—Lucrul e foarte simplu și foarte natural.—Percepțiunea l ui este inlesnită de o sumă de fapte, cari toate nu fac de cât l confirmă.

Unui comandant—de pildă—i necesitează un ajutor oare-care. Il cere și ea drept răspuns să dă : mai târziu ! Inimicul folosind de împrejurare, triumfă asupra slăbiciunii adversarului, il zdrobește. Atunci sosește ajutorul. Cu greu, ea să nu zic absolut imposibil, ii este să să verșască o reabilitare.—Mă intreb la ce-i folosește ? Ori acum, *mai târziu de cât trebuca*, ori *nici-odată* nu-i tot una ? De sigur că *da*, și aceasta e atât de clar, că nici nu incupe discuție.

Organismului, ea s'o poată duce, îi trebuie hrană la timp ; când i-să dă mai târziu de cât trebuie, forțele slăbesc și dacă să continuă ast-fel ajunge o vreme, când să poate asemena c'o mașină hodorogită.

La ce servește oare graba medicului în cercetarea unui bolnav, în darea medicamentelor, dacă și *de-o fi mai târziu* tot e bine ?
 «Ce nu-i la timp, nu-i bun,» ar trebui să se zică și cu mai multă dreptate, căci dacă neglijența ar lăsa ca bolnavul să treacă în brațele morții, tot ce s'ar face *mai târziu*, n'ar putea *nici-odată* să-l readucă la viață.

Ori-ce îngrijire, ori-ce sfortare ar fi tot atât de fără folos cum este și mișcarea automată a unui cadavru galvanizat.

În definitiv, ori-ce argumentații s'ar invoca în susținerea zicătoarei : mai bine târziu de cât nici o dată, ea va continua să treacă în ochii celor, ce nu obicinuesc a primi lucrurile fără a le cumpăni, drept un raționament greșit și inaplicabil, dacă nu tuturor împrejurărilor trecutului cel puțin marei majorități a împrejurărilor prezentului.

Judecând, cu *oare cari restricțiuni bine-înțelese*, și luându-se în considerare imensul folos, ce aduce *oportunitatea în ori-ce fel de acțiune*, cu o greșală mai mică și prin urmare cu mai multe drepturi la autoritatea de maximă s'ar putea zice : «*De cât târziu, mai bine nici-odată!*»

Ioan I. Livescu.

NU VII!

Peste culmi se lasă noaptea
 Repede, pe nesimțite :
 A 'necat acuma șoaptea
 Văilor, limbii ascuțite
 De vilvoare 'n bătătură
 În cătun pe rînd țîșnește.
 Greșterul din arătură
 Țirie de asurzește.
 Uite luna !. Cîini-o latră

Unde-o văd așa de mare
 Și s'arată 'n depărtare
 Ca de-aramă arsă 'n vatră ;

*

Stelele pălesc aproape,
 Unele se pierd în zare,
 Luna suie bolta mare
 Fața 'n ceruri să 'și-o 'ngroape.

*

O fișie luminoasă
 Peste lanuri ia întinde
 Și-o aleargă pînă tînde
 În pădurea neguroasă ;
 Alta 'n apă se topește
 Searbădă, tremurătoare,
 Pînă 'n maluri se izbește
 Și acolo 'n spumă ușoare
 Ca cireașa se rosește ;

*

Iar luceafărul îi cată
 Pe cărare s'o 'ntilnească,
 A lui dragoste 'ncercată
 Dar de-a fi să 'i dovedească
 Și 'n potrivă stă plecată.
 Ce frumoasă vreme dragă !
 Și tu nu vii, călători
 Să umblăm o noapte 'ntreagă.
 Beți de farmec pînă 'n zori

Ioan Catina

O VISITA INTR'O OCNA DIN SIBERIA

Intrarea, o deschizătură în coasta unui munte pietros ; jur împrejurul gurei, o mocirlă permanentă ce exala mi- asme infecte, iar în față, casarma corpului de gardă al Casacilor, compusă dintr'o gheretă cu o platformă de scânduri pe care se afla castelul cu arme.

Arătai biletul de permisiune comandantului postului, care-mi dete un conductor, și 'mi arată cu degetul intrarea.

Intrând, mă afundai în bolta unui gang strâmt și întunecos ce cobora mereu ; pământul era umed și alunecos, iar din pereți, țîșnea apă amestecată cu noroi și miasme ; frigul mă străpungea și întunericul mai neșru ca noaptea 'mi făcea rău la ochi.

Cu toată bezna scoboram așa de repede, că tovarășul abia se putea ține de mine. Din ce înaintam pământul era mai umed și mai cleios, și pleșcănitul sinistru al cismelor strivind noroiul mă înflora.

Atunci la finele gangului, o grilă de fier cu barele ruginite și niște lacăte colosale ne tăie drumul.

La vederea conducătorului meu, păzitorul acestei grile ne deschise.

Sala în care intrarăm acum era largă, lungă, și abia luminată, de o lampă de tinichea spinzurată în tavan.

Era o veche carieră sfârșită, ce servea de locuință, condamnatelor.

Săpăturile neregulate făcute în pereții acestei săli mai toate în forma unui alcov, erau paturile în cari dormeau condamnați.

Tavanul, pardoseala și pereți numai de pământ ; fără uși ! fără ferestre !

Drept saltele, grămezi de paie putrede respindite pe jos și amestecate cu noroi.

Nici un scaun!.. Nici o masă!..

Intr'un colț al sălei, icoana Maicii Domnului atârna într'un cadru poleit.

Trecurăm și această sală, trist dormitor al condamnaților, și încă o grilă, și intrăm într'un gang ceva mai lung ca cel d'ntei, unde niște lămpi așezate în mici ferestruți săpate în pereți, ne arătau drumul ce trebuia să urmăm.

Din acest gang dădurăm într'o sală foarte mare luminată de câte-va torțe ficsate în pereți și de puțină lumină, ce putea pătrunde de afară printr'o mică fereastră făcută 'n tavan.

În mijlocul său trei bănci de pământ, iar în perete mai multe deschideri obscure, care însă nu știu unde duceau.

Apa picura aci din toate părțile, pe jos un noroi clisos ce se lipea grozav și te ținea 'n loc, iar în mijloc un popor negrit și înfiorător la vedere, figuri palide, frunți livide, ochi roșii umflați și injectați de sînge, pleoape impestrițate de fum, peri vălvoi, bărbi lungi și nepieptănate, brațe goale, negre, și brăsdate de vinețeli, urme ale loviturilor de biciu, guri strimbe și continuă contractate de un suspin dureros.

Un concert infernal de lovituri seci de ciocan, s'aude bice, bocete și suspine inecate, sgomotul pământului ce cade sub loviturile tărnaçoapelor, plescănitul picioarelor goale în contact cu noroiul, hărjiitul pilelor, pocniturile picăturilor de reșină ce cad din torțe, un aer muced înăbușitor, și sburături de pământ ce te stropește în față la fie-care lovitură de ciocan.

Mă apropiai de unul din acești nenorociți.

«Pentru ce ești aci,» îl întrebai eu? Nici un răspuns... părea că nici nu m'auzise. Mă întorc atunci către conductorul meu și-l întreb pentru ce condamnatul refuză a 'mi răspunde?

Le este cu totul oprit, îmi zise el, de a spune cui-va cauza pentru care sunt aduși aci.

Tresării !!!... Să fii îngropat de viu fără să ai dreptul să spui pentru ce !!!... O justiție omenească ! Numai puteam privi mult acest înfiorător tablou și suferi aerul greu și infect al minei ce mă ineca, rugai pe conducătorul meu să eșim afară.

Cât de veseli trebuie să se simte acești nenorociți când pot eși în zilele de repaus, zisei eu conducătorului meu.

Ei nu se repausează nici o dată imi răspunde el.

Incremenii !!!...

Cum ?... Nici odată ? strigai eu ?

Odată ce un condamnat e băgat în mină, nu mai ese de loc ; fără nici un repaos, ei lucrează 12 ore pe zi chiar și Duminicile.

Ah ! uitase. Se odihnesc și ei de două ori pe an, rar însă a fi scos afară—la pașce și la ziua împăratului.

Mulțumi șefului conductorului meu pentru amabilitatea lui și mă depărtai în grabă de acest locaș de suferințe ce nu se poate descrie.

Traducție din : Impressions de voyage
par

Le Prince I. Lubamirski

NEVASTA LUI MIRCEA

Și asvêrlise mantaua inblănită, și rămăsese înaintea lui, desbrăcată ; corpul ei minunat se reflecta pe tapetele întunecate, picioarele ei goale jucau în pantofii săi de mătase roșie ; pe părul său auriu,—aruncase o dantelă care 'i acoperea și partea inferioară a feței ; o mască de catifea neagră 'i ascundea cu desêvârșire trăsurile figurei

Niște ochi albaștri, rîzători și nebuni scânteiau în or-

bitele măscei, și o aluniță incântătoare se zărea ca o pată de cerneală pe gâtul-i de albețea zăpedei.

Acastă marmură tremura înaintea lui, și acum când o privea cu o admirațiune de poet și de om, când ingenuchiat înaintea ei, 'i sëruta picioarele cu lacrimi de extas, ea părea că roșește sub masca ei, frumosu-i corp tremura și 'și acoperea capul,—destul acoperit,—în mânuțile ei nervoase ca și cum n'ar fi vrut să mai vadă acea goliciune de care 'i era rușine.

* * *

El măsura cu picioarele covorul pus în lungul odăii.

— Vino, strigă c'o voce răgușită; vino curând, și o atrase către sofa învitată.

-- Nu, zise ea, c'un ton aspru, nu, s'a sfârșit între noi, nu te mai voi; am venit să 'ți zic adio.

Mircea avu un ris nervos și o apucă de mâini.

— Nebuno, strigă, știi că te ador și că n'aș putea trăi fără tine; unde te vei duce te voi urma.

— Dar nevasta ta?

— Nevasta-mea se va duce la tată său; ce 'mi pasă de ea, am fost silit s'o iau din cauza zeztrei, nevasta-mea o să se ducă la țară să pască bobocii și eu voi merge cu tine, cu tine care mai fermecat, car· mă faci sperjur. Te iubesc, vreau să fii a mea pentru tot d'auna, sau te voi omori și mă voi omori.

—Nu m'ai văzut însă nici odată, sunt poate urată, grozavă, pocită se poate ca amorul tău nebun să se stingă îndată ce 'mi vei vedea obrazul.

—Nici odată, zise cu repeziciune ador spiritul tău drăcesc și corpul tău mă înnebunește; mi'am ținut cuvântul care ți l'am dat să nu 'ți ved nici o dată chipul, puțin 'mi pasă de el, voi fi amantul tău.

Ea tresări din tot corpul.

— Dar sunt o fată perdută, mai zise, am trecut prin brațele altora și 'ți aduc o inimă veștedă, un corp.....

Nu sfârși'o eoprinse în brațe și cum căută să se apere

se rostogoliră amânduoi pe covorul moale ce acoperea scândurile...

* * *

A doua zi, erau încă acolo, înlățuiți, fără să vorbească !.. Mircea pentru întâia oară, o făcuse să nu plece ; femeia legitimă putea veni, nu se temea de loc de ea, o s'o trimiță la tată său, inapoiindu'i zestrea ș'apoi nu putea să 'l iubească, abia 'i cunoștea, și, se va intoaree cu bucurie la tată-s'o.

Ea asculta, șezând intinsă pe sofa, invelită într'un capod de muselină foarte subțire ; ochii ei aruncau flăcări prin obiectele mășcei, care 'i rămăsese pe obraz.

— In sfârșit, 'ți vei lăsa nevasta, zise, nevasta d-tale care e tână și frumoasă, și vei veni după mine, a cărei figură n'o cunoști.

— O las și te urmez ! Ori cât de urită ai fi, nu voiu vedea de cât corpul tău, nu mă voiu gândi de cât la inteligența ta minunată ! Ziua, in care 'ți voiu vedea figura, va fi ziua cea mai frumoasă din viața mea, doresc din toată inima să mi se întempe una ca asta.

— Ei bine ! zise ridicându-se, a venit momentul in care trebuie să mă cunoști !

Mai o vreme, murmură văzând pe Mircea îngălbenind și tremurând, lasă-mă să trec, eși de aci și vei rămănea cel puțin cu amintirea frumuseții mele.

— Nu, nu, respunse cu putere, vreau să te văd, ori cum ai fi, viața mea e a ta, o jur.

— Ei bine, fie după cum dorești ; tremură, căci totul o să se invărtească in juru-ți

Și, aruncând departe peruca blondă care ii acoperea capul, rostogoli lungile plete ale părului ei negru, apoi smulse dantelele și masca și arătă un obraz frumos, tânăr și plin de lacrimi.

— Maria, strigă Mircea, pironit de mirare și spaima Maria, nevasta mea !

— Da, zise cu durere, nevasta ta aceia pe care o

trimeteai la tată-său, femeia pe care o lași ca să te iei dupe o femeie perdută, nevasta ta care te iubea și care a jucat acest rol scârbos ca să aibă de la tine o iubire pe care o respingea cu atâta dispreț.

Se aruncă la picioarele ei cu un strigăt de fericire.

— Ah! nu mai plânge; te ador. Mă vei erta, o să fim așa de fericiți! Te bine-cuvintez că m'ai silit să te iubesc în chipul ăsta.

Maria se bătea sub această fericire, ridea printre suspine: el beat de bucurie, sorbea lacrămile divine ale acestei femei oneste care călcasese în picioare rușinea ca să câștige iubirea aceluia pe care 'l iubea la nebunie.

Și era a lui, numai a lui, ingereasca ființă cu ochii albaștri, cu buzele trandafirii, cu părul negru; cum o privea, el care n'o văzuse mai nici odată, și simțea inima bătând cu putere, adorând în tot-d'a-una pe această femeie.

Maria se zmulse din brațele lui.

— Vreau să mă îmbrac, nu se poate să mai rămân în un asemenea costum... la ceasul ăsta! zise.—

— Nu mă lăsa nici o clipă, simt că n'ași putea să mai trăiesc fără tine.

— Dragă Mirceo, zise amenințându'l cu degetul, a sosit vara, ai iutat că trebuie să mă duc la țară să pasc bobocii ?...

Marion.

CURIERUL BUCUREȘTILOR

I.

Curierul nostru.—Anul vechiu și anul nou.—Teatrul Național.—Vicelinul Pres. i.—Steaua și Vicelinul.

Acum un an, prin luna Noembrie, prietenul nostru *Gheorgh* deschisese în această revistă rubrica «Curierul Bucureștilor» sub care a scris, din diferite pricini, numai în trei—patru numere.

A-zi redeschizënd-o, ne vom ocupa d'a trata sub dënşa „evenimentele mai de frunte din capitala noastră, centrul întregii activităţi româneşti politice şi literare, ori artistice» lucru care şi 'l propusese şi nepreţuitul amic *Gheorghe* in primit curier ce'l dete la lumină, sperând însă că vom urma mai multă vreme cu dënsul de cât d-sa. Viitorul o va dovedi şi fiind-că veni vorba de viitor nu putem lăsa făr' da nu spune câte-va cuvinte, despre viitorul an ce soseşte şi de cel care 'i pe ducă.

Nu vom incheia bilanţul anului care trage s'e moară, dar nu ne vom opri d'a spune că dacă dënsul a avut relele lui, a adus cel puţin un bine; schimbarea guvernului pe care ţara a dovedit că nu 'l mai vroia.

Anul viitor, nimenea nu poate spune ce ne va aduce, dar de sigur un lucru il poate prevedea cu toţi: dënsul nu ne va putea inapoiia fiinţele care tatăl lui, anul ce se duce, ni le a răpit. Şi sunt cam multe...

Negreşit că in seara de 31 Decembre a anului acesta, vor fi tot atâtea suflete care vor blestema anul ce pierе şi vor zămbi sperând la cel ce vine, ca şi anul trecut.

Căţi nu vor rosti cuvintele ce să zic mai la fie care sfârşit de an.

«— Anu trecut a fost mai bun, dar ăsta... bogdaproste că se duce» Ş'aşa, blestemând mereu vremea ce pierе şi sperând in cea viitoare, viaţa noastră se scurge incetişor şi ne îndreptăm spre cele patru scânduri.

Plec actorii de pe scena lumii, ca alţii să le ia locul

Lucru care s'a cam întemplat şi la teatrul nostru naţional.

Vechiul director al teatrului d. Stăncescu a plecat, împreună cu tot comitetul şi d-l Caragialle a venit in capul teatrului inconjurat fiind de bărbaţi *mai mult sau mai puţin* competenţi in ale teatrului.

La inceput, lumea şi când zicem lumea voim să înţelegem acum majoritatea, a primit cu bucurie numirea ca director al teatrului pe autorul *Noptii Furtunoase*.

Mai târziu însă lucru s'e schimbat şi toţi cu toţi s'au ridicat împotriva noului direcţii, așa că a-zi, pe ori-cine ai întreba ceva despre teatru, 'ţi va răspunde fără s'e 'ti priceapă chiar întrebarea:

«Prost, teatru merge prost.»

S'a stabilit un curent, toţi sunt unanimi intru a-ţi răspunde «teatru merge prost.»

Dar de ce? Cum?

Merge prost, fiind-că prost merge. Unii, o parte mică de tot, 'ţi zic, lipseşte Romaneasca, Manolescu, Nottara.

Ei şi?

De când aceste personalităţi, erau viaţa teatrului?

Dacă d-lor, erau meșteri, și nimeni n'o tăgăduiește, în partea dramei propriu zisă, dramă la teatru nu se va juca. În comedie slavă Domnului avem a-zi pe scena teatrului destui cari să poată cumpăni cu d-lor.

Greșeala noii direcții, e că s'a încercat să ne dea și *tragēdii* când elementele pentru dramă chiar îi lipseau.

Fiind-că dar, lipsește din teatru Romaneasca etc, vina e a d-lui Caragiali, d-l Caragiali marele criminal care nu are în teatru pe Manolescu.

Pe el băeți!

Dar cine ar fi putut stăpăni pe d-l Nottara d'a nu eși din teatru, și pe cei Falși asemeni, și cine i-ar fi putut cu sila ține când d-lor nu aveau acest chef?

În ce e vinovat noul director dacă lipsesc acești trei artiști?

Noi credem că n'am putut a inculpa direcția pentru aceasta, dar avem drept să facem acest lucru când alte ceva s'ar fi petrecând la teatru, când dezordine ar fi domnind acolo.

Și aceasta nu se poate proba de loc—afară numai de n'o fi în stare să facă acest lucru d-l *Th. M. Stoenescu*, care a început să facă gălăgie, înainte ca bietul d-l Caragiale să se așeze pe fotoliul directorului.

Ziarul *România* însă, care imprimase articolele sus numitului d-n, le-a dezavuat în 2 numere consecutive.

În privința pieselor care s'a jucat, de când avem un nou director la teatru, și asupra interpretării ruluilor, gazetele n'au vorbit de cât numai de Regele Lear și încă de câte-va piese, dar cu o vădită răutate.

În alți ani, aceia-și gazetă, spunea că repertoriul e vechi, mucețit — a-zi când avem un repertoriu așa de bogat și în cea mai mare parte nou se găsește altă bubă teatrului.

În alți ani, aceea-și gazetă regreta amar lipsa lui *Hagiescu* din teatru, care era nevoit să joace când într'o baracă, când într'alta; a-zi când apare pe scena teatrului Național, gazeta în chestie spune: «*Hagiescu în rolul lui Harpagon* (din *Avarul*) lasă încă foarte mult de dorit.

Strămbăturile, grimazurile și accentuările exagerate nu intră în cadrul artei teatrale.» etc.

D. Hagiescu, ce prost artist e acuma, fiind-că joacă la teatru național, unde d-l Caragiale e director!...

D-zeu să înțeleagă acest vicleim al presei cel puțin acum, când mai e câte-va zile până la craciun, când pe uliță va umbla obișnuitul *Vicleim* și micii copilași cu *Steaua*.

Don Nedego.

SOCIETATEA „ROMANIA LITERARA“

Acum doi ani o mână de tineri hotărâți a da un nou avânt puternic pentru formarea gustului literar, puseră temelie unei societăți cu numele de „România Literară„ grupându-se în jurul unui stindard ce flutura deja singuratec, împrejurul revistei : „România Literară“ ce deveni prin aceasta organ al Societății.

Dar cum erau numai tineri și într'un număr foarte restrins se găsi cu cale, și bine s'a fost chibzuit așa, ca să se facă un apel și altora mai în vîrstă ca prin ajutorul și puterea lor de pricepere, să urnească din loc, pe un tărâm bine pipăit, carul la care se inhămasse un stol de puteri tinere și rinjoase.

Intr'adevăr, că nu s-au înșelat ; la o mie de cetățeni *cu dragoste de literatură* s'au găsit câte zece inși ce și-au pus toată buna-voință intru a ne ajuta în țelul propus.

E puțin, e drept ceia ce s'a făcut pînă acum, dar ne mîngîiem cu atîta măcar, că tot s'a făcut ceva.

Incheindu-se al doilea an, conform decisiunii luate de către Comitetul Central, în adunarea sa generală de la 15 Dec. 1888 publicăm mai la vale lista tuturor membrilor, președinților și tuturor comitetelor sucursale constituite în provincie.

Acum câte-va cuvinte despre revistă cred că n'ar strica, însă pentru că avem de gînd să facem o critică sumară a tuturilor anilor acestei reviste, în N-rul anului viitor, care va suferi o mulțime de îmbunătățiri, ne oprim aci, făgăduind să arătăm în Ianuarie rolul important

ce-a fost menită să joace publicația „România Literară“ în curs de 8 ani de zile.

Avem încă nădejde că inimile nobile n'au pierit din țara aceasta și că ne vor secunda cu bine-voitorul lor concurs acu, mai mult de cât or când.

Comitetul Central al Societății

„ROMANIA LITERARA“

BUCUREȘTI

Membrii de onoare

Majestatea Sa Regele CAROL I.

Majestatea Sa Regina EL.SABETHA.

Theodor Văcărescu

Constantin Boerescu

General I. Em. Florescu

Principele Demetru Ghica

Linche Philipescu

Aristid Pascal

General I. Theodori

Louis Basset

General Manu ministru de Resbel

Locot colonel Nicu Vladoianu

Edgar Mavrocordat

Alex. Chrisoscoleo

Emil Mavrocordat

Doctor I. Niculescu

Ministru Plenipotențiar Mihail de Hitrovo

Contele N. Ladigensti

Ministru Plenipotențiar de Bulov

» » Dragomir Raivorivici

» » Mihail A. Durutti

» » Marchiz de Moral

Contele de Suzara

John Pitts.

Doctor in medicină N. Manolescu
 » „ G. Alexianu
 „ „ L. Russdorfer
 » » D. Drăghiescu
 „ „ E. Clement
 „ „ C. D. Severeanu
 „ » A. Racoviceanu
 „ „ A. Soutzo
 „ „ Marin Dimitrescu
 » » G. I. Kiriazi

Monsieur Parl. I. Palma. Kardinalul latin
 D-ni D. Cariagdi
 Ioan Ciuflea
 Floru Pomponiu

Em. Pache Protopopescu Primarul Capitalei.
 Trauş
 Demetru de Frank
 Charzewski Inginer

Preşedinţi de Onoare Vasile Alexandri

„ G. Vernescu ministru de justiție
 » Alexe Marin Decanul Facol. de Ştiințe
 Preşidinte Activ.
 Victor C. Radovizţ
 V. Preşidinte Activ
 Henri Marin

Secretarii G. Başturescu

„ Ioan Catina.

Directorul S. Eduard M. Adamski

Comitetele din provincie.

I A Ş I

Preşedinţi de Onoare Principele Gr. M. Sturza
 » » Vogoride

I. P. S. Mitropolitul Iosif Naniescu

Membrii de Onoare Gheorghe Logadi

- Membrii de Onoare Andrei Vizanti
 » Teofil Stenner
 » Constantin Meisner
 » Roșcan Theodor
 » D. Mortzun
 » S. Dudescu
 » Frați Weisengruhn
 » I. Ch. Daniel.

BOTOȘANI

- Președinte de Onoare I. Marcian direct. liceului
 Membrii de Onoare A. Enacovici
 D-șoara Savniescu

BARLAD

- Președinte de Onoare St. Neagoe
 Vice Președinte N. Nicorescu
 Membrii de Onoare St. Sturza
 Sub locot. A. Theodorescu
 D. Sturza deputat
 Radu Gheorghe

BRAILA

- Președinte de Onoare Conte Pierre de Roma
 V. Președinte Preotul M. Guzeanu
 Membrii Constantin S. Budeanu

BACAU

- Președinte de Onoare Caton Leca
 P. Activ Costache Radu
 Membrii de Onoare Victor Leca

BUZEU

- Președinte de Onoare C. Dimitrescu Inginer
 Membrii N. Constantinescu

CRAIOVA

Președinte de Onoare	St. Mitgulescu
Membrii de Onoare	S. Leonardescu
»	General George Angheliescu
»	N. Economu
»	F. Tohl.
»	Somonescu
»	P. Romanescu
»	Al. Nicolaide

CALARAȘI

Președinte de Onoare	director P. Degoreșianu
Membrii de Onoare	N. Georgescu
	Lud. Mester

CAMPULUNG

Membrii de Onoare	Andreeșcu
	G. Degeanu

CALAFAT

Președinte de Onoare	Marin Drăgulescu
Președintă de Onoare	d-na Elisabeta Drăgulescu
Membrii Onorifici	C. Predescu
»	St. Columbeanu
	I. Roman

CURTEA ARGHEȘIU

Președinte de Onoare	Preotul S. G. Drăgănescu
Membrii Onorifici	Sache Nanoescu
»	G. G. Ionescu

DOROHOI

Președinte de Onoare	doctor P. Mihăilescu
Membrii de Onoare	P. Calcantraur
	Demetru Athanasiu
	Gheorghe Micale
	N. Calcantraur

FOLTICENI

Președintă de Onoare Doamna	Elena A. Avram
Președinte de Onoare	D. A. Avraam
Membrii de Onoare doctor	I. Rosignon
	M. Dragancia

FOCȘANI

Președinte de Onoare	G. Orleanu
Membrii de Onoare	N. Țipeiu profesor
	Grainich >
	St. Mincu >
	C. Cotescu >
	D. Alperu „
	Căpitan Costescu
	Sub. locot I. Danielescu

BCU Cluj / GALATI University Library Cluj

Președinte de Onoare	Pan Alexandrescu
V. Președinte de Onoare	I. Thomovici
Membrii de Onoare	Al. Braun Profesor
	Locot. col. Mihail Drăghicescu
	Lascar Catargi
	P. Macri
	Preotul P. Artinescu
	M. N. Mihailescu
	Doct. in medicină Caravia
	> Licberes
	D. Plesnilă
	P. Melaxa

HUȘI

Președinte de Onoare	Maior C. Feleman
Vice Președinte de Onoare	Radu Ralea
Membrii de Onoare	Cisman
>	C. Drăgutoff
>	N. Constantinescu

PANCIU

Președinte de Onoare J. Jurascu

PLOEȘTI

Președinte de Onoare N. A. Crapeleanu

Vice Președinții C. Lambra

Membrii de Onoare N. Cinteza

» C. Emilian

» Samuil N. Ergos

» P. Miteanu

» Davidescu

»

PIATRA

Președinte de Onoare C. P. Andrieș

Membrii de Onoare Doctor Predescu

N. Ionescu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROMAN

Președinte de Onoare, Iancu Grigore Șiodbey

Membrii de Onoare, Doamna Zamfira Petrovici

» Drăghici

» Ion agarici

» C. P. Borceanu

» Iancu Gross

RIMNICUL VALCEI

Președinți de Onoare I. Dimitrescu

» Sara Petrescu

Membrii de Onoare Const. G. Rudeanu

» Ion Ionescu

» Ștefan Bircescu

» Doctor I. Sucu

» Inginer Blayer

» Dimitrescu med. veter.

RIMNICUL SARAT

Președinte de Onoare Căpitan Popescu

SLATINA

Președinte de Onoare Thoma Demetrescu
 V. Președinte I. Hagi Popp
 Membrii de Onoare C. Gabunea
 „ Al. Linar'u
 „ D-na Elisa Lapomera

SULINA

Președinte de Onoare Doctor D. Iercea

TIRGU-NEAMȚU

Președinte de Onoare Gheorghe Cosmovici
 Membrii de Onoare I. Kescelu
 „ H. Rappaport
 „ Preotul Ion Paza
 Președinta de Onoare Maica Eugenia Negri (M. Venetic)
 Președinte de Onoare Arh. N. Crețulescu (M. Neamțu)

TURNU SEVERIN

Președinte de Onoare Căp. Portul Em Hatzek
 Vice-Președinte de Onoare L. Moga Inginer

TIRGU JIU

Președinte de Onoare Doctor I. Frumușeanu

TECUCIU

Președinte de Onoare A. Padopol Kalinache
 V. Președinte de Onoare I. Gănoiu Avocat

TELEORMAN

Președinte de Onoare Petre Crăiniceanu
 V. Președinte de Onoare S'ăvescu
 „ G. Danielescu
 Membru de Onoare A. D. Mavrodinescu

TIRGoviȘTE

Președinte de Onoare Doctor Iovitz

SINAIA

Președinte de Onoare p. sf. Ieromonahul Nifon

BUCUREȘTI

Președintele Activ
Al Societății România Literară
Victa C. Rudovig

Secretari *G. Bașturscu*
Ion Catina

Directorul Societății *Eduard M. Adamski*
15 Decembre 1888 Bucuroști

SUMARUL

Anului al VII-leu din revista «România Literară»

P O E S I I

Adamescu Gg.	Epigramă.
Aslan Edgard Th.	Cântecul greierului.
Bacalbașa Anton	O vino!
Boscu V.	Chemam moartea.
<u>Brătescu I.</u>	Tu și eu.
Carageally Const. N	Prietenie.
Catina Ion	Răsărit.
»	Nu vii.
Cocoyte	Buchet de nuntă.
Demetrescu Traian	Prin aleie.
Demetrescu Dem.	Versuri cernite.
»	S'aștept.
»	Vrășmașul meu.
Georgiad Obedenaru A.	Elegie.
»	Nimeni n'a știut.
»	S'a dus copilăria.
»	În omenire.
»	La mormânt.
Goran Aurel N.	Abis.
»	Noapte fantastică.
»	Orgie.

Livescu Ioan I	La ce ?
Louis de Gongore	Nunta macabră.
Macedonski A.	Vânt de stepe.
» »	Inmănare.
» »	Când toate trec.
«Macedonski A...	Distih.
» »	Preludii slave.
» »	Gusla.
» »	Epigramă.
» »	Intr'un album.
Neculcea B. N.	Dor.
Polizu S.	Carol IX.
Rădulescu Niger.	Momente fericite.
» »	Sonet.
» »	Pe câmp.
Săvescu Iuliu Cesar	Carmen
Scrob Carol	Altă lumc.
Țincu Nicolae	Aritmetica
» »	Gazda bună.
» »	Fiica lui Hajdeu.
Voilă Radu	Inserare de April.

SCHIȚE NUVELE

Adamescu Gheorghe	Unul ca mulți alții.
Adamski Ed. M.	Prea târziu.
Antonescu Demir Major	Din provincie.
Basarabescu S. Al.	O blană de urs.
» »	Monol. unui Giovino.
» »	Legenda viței.
Basarabescu I. Al.	Intăia furie.
Bonifaciu Florescu	Acuarelle.
Drăgulănescu Const.	Recrutul, Zorile.
Georgian N. D.	Actorul.
» »	Urechea mahalalei.
» »	Trec anii.
» »	Serisoarea I-a și a II-a.
Manolescu Sidery	Din ser. lui Mihail.

Macedonski Al.	După perdele.
»	Intre cotețe.
»	Pe drum de poștă.
Marion	Mizeria.
»	O să treacă și asta.
»	Nevasta lui Mircea
Mandes Catule	După boală.
Rosetti D. R.	Nea Ghiță.
»	Baba.
Theuriet Andrei	O norocoasă.
Teleor D.	Vecinica.
Voilă H.	Maria.

STUDII CRITICE

Bonifaciu Florescu	Studii literare.
Cocorăscu Sc.	De-ale artei.
Crîșan Const.	Noua direc. literară.
»	Not țe literare.
Gheorghe de la Plevna	Cronica literară.
»	Curicul Bucureștilor.
Jipescu Gr. M.	Leacuri de fericire.
Livescu Ioan I.	Mieux vaut tard que jamais.
Macedonski A.	Direc. in poetică.
Oeobescu A. I.	Iconografia lui Traian.

TEATRU

Aslan Edg. Th	O căsătorie.
Satana :	Cronica teatrală.
Teleor	Doi regi.
»	Prieteșug.

IMPRESII, BIOGRAFII, DOCUMENTE

Bettina	Eugen Labiche.
Luciliu	Sisteme literare.
»	Pronuuciamento literar.
Polit	A. Negriș Nenoveanu.
Safir N. D.	Riga de Palermo.
Ureche Al. V.	De crăciun.
»	Frăția de cruce.
*	Dora d'Istria.
*	

